

**T.C
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YETİŞTİRME YURDU ERGENLERİNDE ALLAH
TASAVVURU
-MALATYA ÖRNEĞİ-**

**Tezi Hazırlayan
Şükran DEMİRCİ**

**Tezi Yöneten
Doç. Dr. Ali KUŞAT**

**Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı
Din Psikolojisi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Şubat-2009
KAYSERİ**

Doç. Dr. Ali KUŞAT danışmanlığında Şükran DEMİRCİ tarafından hazırlanan “**YETİŞTİRME YURDU ERGENLERİNDE ALLAH TASAVVURU -MALATYA ÖRNEĞİ**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

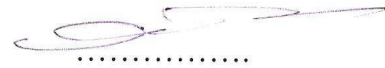
24.04. / ..2009

JÜRİ:

Danışman :Doç. Dr. Ali KUŞAT

Üye :Prof. Dr. Ünver GÜNAY

Üye :Prof. Dr. Abdulvahap TAŞTAN

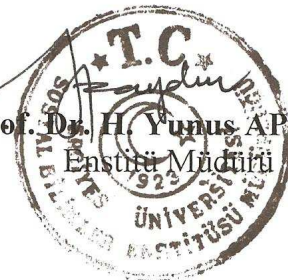

ONAY

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 24.04.2009 tarih ve 13..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

27.04. / ..2009

Prof. Dr. H. Yunus APAYDIN
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Gençlik çağı sorunları ve tehlikeleri bol olan bir uyumsuzluk ve dengesizlik dönemi olduğu gibi aynı zamanda bireyin kişilik özelliklerinin genel çizgileri ile ortaya çıktığı, yeteneklerinin eğitimle pekiştirilip, onlara son şeklin verebileceği bir dönemdir. Bu döneme dünyanın gösterdiği ilgi, özellikleri nedeniyle her geçen gün artmaktadır.

Bir ülkenin geleceği, böyle zor bir dönemi gençlerin nasıl geçirdiğiyle ilgilidir. Gençlik döneminde karşılaşılan gelişim özellikleri doğru teşhis edilebileceği oranda çözüme kavuşturulabilir. Diğer gençlik kesimlerinde olduğu gibi yetiştirme yurdu gençliğinin de bir takım maddi ve manevi problemleri vardır. Bu problemlerin ortadan kaldırılabilmesi onların daha iyi tanınmasına bağlıdır. Yetiştirme yurtlarında kalan gençler üzerinde bazı çalışmalar yapıldığını ancak özellikle din içerikli çalışmaların yetersiz olduğunu söyleyebiliriz. Bundan dolayı araştırmamızda yetiştirme yurdu gençlerini inceledik.

Araştırmamız giriş ile birlikte iki bölüm, sonuç ve eklerden oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırmanın konusu, önemi, amacı, varsayımlar, sınırlılıklar ve metodu hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde sosyal hizmetler, yetiştirme yurtları, gençlik dönemi ve özellikleri, yetiştirme yurdu gençliği, Allah tasavvuru hakkında kaynak taramaları sonucu elde edilen bilgilerle araştırmanın teorik boyutu ortaya konulmuştur. İkinci bölümde ise, anket ve katılımcı gözlem sonucu elde edilen bulgular ve değerlendirmeleri yer almaktadır. Sonuç bölümünde ise araştırma ile elde edilen sonuçlar açıklanmaya çalışıldı.

Araştırmanın başından sonuna kadar yardımını esirgemeyen beni yönlendiren, akademik desteğinin yanı sıra manevi desteği ile de tezimi tamamlamanda sonsuz katkısı olan tez danışmanım değerli hocam Sayın Doç. Dr. Ali KUŞAT' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübelerinden çok şey öğrendiğim değerli hocalarım Sayın Prof. Dr. Ünver GÜNAY ve Doç. Dr. Celalettin ÇELİK' e teşekkür ederim.

Uygulama yaptığım yetiştirme yurdu personeline verdiğim anketi sabırla ve samimi olarak cevaplayan yetiştirme yurdu öğrencilerine teşekkürlerimi sunarım.

Şükran DEMİRCİ

KAYSERİ -2009

YETİŞTİRME YURDU ERGENLERİNDE ALLAH TASAVVURU

—MALATYA ÖRNEĞİ—

ÖZET

Şükran DEMİRCİ

Gençlik dönemi üzerinde gerçekleştirilen çok sayıda araştırma yapılmasına rağmen yetiştirme yurdu ergenleri üzerinde yeterince çalışma yapılmamış Allah tasavvuru konusunun ise işlenmemiş olması dikkate alınarak gerçekleştirilen bu çalışmada 13–18 yaş arası yetiştirme yurdu gençlerinin Allah tasavvuru incelenmiştir. Ayrıca yetiştirme yurdu gençlerinin Allah tasavvuru; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyleri, yurttan kalma nedenleri ve süreleri gibi değişkenlere göre incelenmiştir.

Araştırmanın örneklemini 2008 yılında Malatya Erkek-Kız Yetiştirme yurtlarında kalan 13–18 yaşlarındaki ergenlerden oluşmuştur. Çalışmada veri toplama amacıyla kaynak taraması, anket, mülakat ve katılımcı gözlem metotları kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler bir istatistik programı olan SPSS 15 analiz programı ile değerlendirilmiş ve Pearson testi ile frekans dağılımları yorumlanmıştır. Araştırma giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, araştırmanın konusu, önemi, amacı, varsayımlar, sınırlılıkları ve metodu hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde sosyal hizmetler, yetiştirme yurtları, gençlik dönemi ve özelliklerinin yanında yetiştirme yurdu gençliği ve tasavvur hakkında kaynak taramaları sonucu elde edilen bilgilerle araştırmanın teorik boyutu ortaya konulmuştur. İkinci bölümde ise, anket, mülakat ve gözlem sonucu elde edilen bulgular ve değerlendirmeleri yer almaktadır. Sonuçta ise;

- 1-Aile ortamından uzak bir ortam olan yetiştirme yurdunda kalmak gencin Allah tasavvurunun şekillenmesinde etkili olmuştur.
- 2-Yetiştirme yurdu gençliğinin yaş, cinsiyet ve yurttan kalma süreleri Allah algılanışında farklılaşmalar meydana getirmiştir.
- 3-Yetiştirme yurdu gençliği dini şüphe yaşamaktadır.
- 4-Gençlerin yetiştirme yurtlarında bulunmaları onların kader inançlarını etkilemiştir.
- 5-Yetiştirme yurdu gençlerinin kader inançları onların yaşadıkları olumsuz tecrübelerini telafi etme yönünde şekillenmiştir.
- 6-Yetiştirme yurdu gençleri kader konusunda teslimiyetçi bir yaklaşıma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Yetiştirme yurdu, korunmaya muhtaç çocuk, ergen, Allah tasavvuru, din.

CONCEPT OF GOD AMONG ADOLESCENT IN REARING HOME A CASE STUDY IN MALATYA

SUMMARY

Şükran DEMİRCİ

Although there are many investigations on adolescent but not enough investigation has been done on adolescent in rearing home. It is interesting that any investigation about concept of God and religious understanding of the youth in rearing home has not been taken into consideration in Turkey. So I tried to analyse God concept and religious understanding of parish adolescent. God concepts and religious understanding are analysed according to their age, gender, educational level, reasons of living and duration in the home.

Test subjects are consist of 13-18 years old boy who are staying in Malatya Society for the Protection of Children in 2008. In research, questionnaire, interview and participant observation technics are used to get data. Data is evaluated in SPSS program.

The research consists of introduction and two other additional chapters. In introduction it is given some information about demographic characteristic of subject, aim, importance, hypothesises, limitation and methods of research.

In the first chapter theoretical format of investigation, informations about social service, orphanages, adolescence and its characteristics have taken place. Second chapter consists of the findings and their evaluation. According to the conclusion of the research, the formation the concept of God of adolescence is affected by their life situation and experiences. Result of the research as fellows;

1. Stayin far away from family atmosphere has been effective on youngs' formation of God concept.
2. Youth of orphanages' ages, sexes and staying periods in these orphanages has caused differences in the presence of God.
3. Youth of orphanages has some dought on religion.
4. Youngs' staying in orphanages has effected their belief of fate.
5. Youngs of orphanages' belief of fate has recovered their negative experiences.
6. Youngs of orphanages have been in negative side (tend to give up easily) about fate.

Key words: Rearing home, Parish boy, Adolescent, concept of God, religion.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
SUMMARY.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR.....	VII
TABLolar LİSTESİ.....	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	IX
GİRİŞ.....	1
1.1.Tezin Konusu.....	1
1.2.Problem.....	1
1.3.Amaç.....	2
1.4.Önem.....	3
1.5.Sayıtlar.....	4
6. Denenceler	4
7. Sınırlılıklar.....	5
8. Tanımlar.....	5
9. Metod ve Teknikler.....	6
9.1. Evren ve Örneklem.....	6
9.2. Verilerin Derlenmesi.....	7
9.3.Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	7

BÖLÜM I

SOSYAL HİZMETLER VE YETİŞTİRME YURTLARI

I. SOSYAL HİZMETLER.....	8
1. Sosyal Hizmetlerin Tarihçesi.....	9
1.1. İlk Çağlardan Cumhuriyet Dönemine Sosyal Hizmetler.....	9
1.2. Cumhuriyet Döneminden Günümüze Sosyal Hizmetler.....	10
2.Sosyal Hizmetlerin Amaçları.....	12
3.Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun Hizmet Alanları.....	14
II. YETİŞTİRME YURTLARI.....	15
1.Yetiştirme Yurduna Genel Bakış.....	16

2.Yetiştirme Yurtlarının Problemleri.....	17
2.1. Maddi Problemler.....	18
2.2. Manevi Problemler.....	19
III. YETİŞTİRME YURDU GENÇLİĞİ VE PSİKOLOJİK ÖZELLİĞİ	21
1.Gençlik Çağı Gelişim Özellikleri.....	21
1.1. Biyolojik Gelişim	22
1.2. . Psikolojik Gelişim	23
1.3.Sosyal Gelişim.....	26
1.3.1. Aile.....	26
1.3.2.Okul ve Arkadaş Grubunda Gençlik.....	27
2. Gençlikte Din.....	28
3. Allah Tasavvuru	29

BÖLÜM II

BULGULAR VE YORUMLAR

I. YETİŞTİRME YURDU GENÇLİĞİNİN PSİKO-SOSYAL VE KÜLTÜREL ARKAPLANI.....	31
1.Gençlerin Yaşlara Göre Dağılımı.....	31
2. Gençlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	32
3. Gençlerin Anne-Babaları İle İlgili Bulgular.....	33
4. Babalarının Öğrenim Durumları.....	34
5. Annelerinin Öğrenim Durumları.....	35
6.Gençlerin Yetiştirme Yurduna Gelme Nedenleri.....	35
7.Gençlerin Yetiştirme Yurdunda Kalma Süreleri.....	36
8. Gençlerin Yetiştirme Yurduna Gelmeden Önce Kiminle Yaşadıkları...	37
9. Anne-Baba İle Görüşme Sıklığı.....	38
II. YETİŞTİRME YURDU GENÇLERİN SOSYO-KÜLTÜREL YAŞAMLARI.....	39
1. Yetiştirme Yurdunda Algılanan İlgi.....	39
2. Yetiştirme Yurdundaki Arkadaşlık İlişkileri.....	40
3. Yetiştirme Yurdu Gençlerinin Psikolojik Durumları.....	41
4. Zorluklar Karşısında Takınılan Tutum ve Davranış.....	44
5. Değiştirebilmesi İstenen Özellikler.....	45

6. Gençlere Göre İyi Bir İnsan Olmanın Önemli Özellikleri:.....	46
7. Yetiştirme Yurdu Dışında Arkadaşlık İlişkileri.....	47
8. Arkadaşta Aranılan Temel Özellikler.....	48
9.Yetiştirme Yurdu Gençlerinde Yaşamın Anlamı.....	49
10. Gazete ve Dergilerde İlgilerini Çeken Konular.....	50
11.Televizyon Programları Konusunda Tercihler.....	51
12. Müzik Tercihleri.....	52
II. YETİŞTİRME YURDU GENÇLERİ VE DİN.....	54
1.Gençlerin Yeterli Dini Bilgiye Sahip Olup-Olmadıkları Anlayışları.....	54
2.Gençlerin Eksikliğini Hissettiği Dini Bilgileri Öğrenme Tutumları.....	56
3.Büyüdükçe Dini Konulara Karşı İlgi Durumu.....	57
4. Gençlerin İnanç Durumları:.....	58
5. Gençlere Allah’a İnanç Konusunda Etkili Olan Faktörler	60
6.Gençlerin İnanç Bakımından Kendilerini Nasıl Değerlendirdikleri.....	60
7.Gençlerin İbadet Etme Konusundaki Tutumları:.....	62
8. Gençlerin İbadet Esnasında Hissettikleri.....	63
9.Gençlerin İbadetlerini Yapamama Sebepleri.....	64
IV. YETİŞTİRME YURDU GENÇLERİN ALGISINDA ALLAH.....	65
1. Gençlerin Allah’a Dua Etme Durumu.....	65
2. Gençlerin Dualarında Allah’tan İstekleri.....	66
3. Allah’ın İnsanlar Üzerinde Daha Etkili Olan Sıfatları.....	68
4. Allah’ın İnsanı Sevmesi.....	70
5. İnsanın Allah’a İhtiyacı, O’na İnanması, Sığınması, Güvenmesi.....	70
6. Allah’ın İnsanı Kötülöklere Karşı Koruması:.....	71
V. YETİŞTİRME YURDU GENÇLERİN KADER ALGILARI.....	75
SONUÇ.....	80
KAYNAKÇA.....	85
EKLER.....	87
ANKET FORMU.....	88
ANKET UYGULAMASI İLE İLGİLİ İZİN BELGELERİ.....	95
ÖZGEÇMİŞ.....	97

KSALTMALAR:

a.g.e.	:Adı geçen eser
a.g.m.	:Adı geçen makale
a.g.t.	:Adı geçen tez
Any.	Aynı nakdi yardım
A.Ü.İ.F.	:Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Bil.	:Bilgi
Bkz.	:Bakınız
c.	:Cilt
Çev.	:Çeviren
Der.	:Dergi
E.Ü.	:Erciyes Üniversitesi
Fak.	:Fakülte
Haz.	:Hazırlayan
Md.	:Madde
s.	:Sayfa
S.	:Sayı
v.b.	:ve benzeri
v.d.	:ve diğeri
Yay.	:Yayınları, Yayınevi

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Yıllar itibariyle kayıtlı çocuk sayısı	17
Tablo 2. 2007 yılında yetiştirme yurtlarımızda kayıtlı olup aynı nakdi yardım ile aile yanında kalan çocuk sayısı	17
Tablo 3. Ergenlerde meydana gelen bedensel-biyolojik değişiklikler	22
Tablo 4: Yetiştirme yurduna Gelme Nedeni ile Yeterli Dini Bilgiye Sahip Olma Arasındaki İlişki	55
Tablo 5: Yeterli Dini Bilgiye Sahip Olma Konusundaki Düşüncenin Cinsiyet ve Yaş'a Göre Dağılımı	55
Tablo 6: Gençlerin İnanç Durumları ile Dini Bilgileri Öğrenmek İsteyip İstemedikleri	59
Tablo 7: Gençlerin İnanç Bakımından Durumları ve Eksik Dini Bilgileri Öğrenmek İsteme Durumlarının Karşılaştırılması	62
Tablo 8: Allah'a ibadet ediyorsanız neler hissediyorsunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Bazı Kriterlere Göre Karşılaştırılması	64
Tablo 9: Gençlerin İbadetlerini Yapamama Sebepleri	65
Tablo 10: Gençlerin Dualarında Allah'tan Ne İstediklerinin Çeşitli Kriterlerle Karşılaştırılması	68
Tablo 11: Allah'ın hangi sıfatının insanlar üzerinde daha etkili olduğunu görüyorsunuz? Sorusunun Çeşitli Kriterlerle Karşılaştırılması	69
Tablo 12: İnsanın Allah'a ihtiyacı var mıdır? O'na inanması, sığınması, güvenmesi şart mıdır? Sorusunun Çeşitli Kriterlerle Karşılaştırılması	71
Tablo 13: Gençlerin "Allah insanları tehlike ve kötülüklere karşı korur." Düşüncesine katılır mısınız? Sorusuna Verdikleri Cevapların Çeşitli Kriterlerle Karşılaştırılması	73
Tablo 14: Gençlerin "Allah insanları tehlike ve kötülüklere karşı korur." Düşüncesine katılır mısınız? Sorusuna Verdikleri Cevapların Yetiştirme Yurduna Gelme Nedenleri İle Karşılaştırılması	73
Tablo 15: Gençlerin Allah kavramı için akıllarına gelen kelimeler ile "yetiştirme yurduna gelme nedenlerinin" karşılaştırılması	74
Tablo 16: Allah kavramına verilen cevaplar ile "yaş ve cinsiyetin" karşılaştırılması	75
Tablo 17: Kader kavramının hatırlattıkları ile Allah kavramının hatırlattıklarının karşılaştırılması	77
Tablo 18: Kader kavramının hatırlattıkları ile yaş ve cinsiyetin karşılaştırılması	78

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Gençlerin Yaş Dağılımı	31
Şekil 2: Gençlerin Cinsiyet Dağılımı	32
Şekil 3: Cinsiyetlere Göre Yaş Dağılımı	32
Şekil 4: Gençlerin anne-babalarının sağ olup-olmama durumlarına göre dağılımı	33
Şekil 5: Gençlerin Anne-Baba Durumları	33
Şekil 6: Gençlerin Babalarının Öğrenim	34
Şekil 7: Gençlerin Annelerinin Öğrenim Durumları	35
Şekil 8: Gençlerin Yetiştirme Yurduna Gelme Nedenleri	35
Şekil 9: Gençlerin Yetiştirme Yurdunda Kalma Süreleri	36
Şekil 10: Gençlerin Yetiştirme Yurdundan Önce Kaldıkları Yerler	37
Şekil 11: Gençlerin Anne-Babalarıyla Görüşme Süreleri	38
Şekil 12: Yetiştirme Yurdunda Nasıl Bir İlgiyle Karşılaşıyorsunuz?	40
Şekil 13: Gençlerin Yetiştirme Yurdundaki Arkadaşlık İlişkileri	40
Şekil 14: Yetiştirme yurdu gençlerinin psikolojik durumları	43
Şekil 15: Gençlerin bir Zorlukla Karşılaştıklarında Sergiledikleri Tutumlar	44
Şekil 16: Gençlerin Değiştirmek İstedikleri Özellikleri	45
Şekil 17: Gençlerin İyi Bir İnsan Olmanın En Önemli Özelliği Konusundaki Görüşleri	46
Şekil 18: Gençlerin Yetiştirme Yurdu Dışında Arkadaşlarının Olup-Olmadığı	47
Şekil 19: Seçeceğiniz arkadaşta ne gibi özellikler ararsınız?	48
Şekil 20: Yetiştirme Yurdu Gençlerinde Yaşamın anlamı	49
Şekil 21: Gazete ve Dergilerde Yetiştirme Yurdu Gençliğinin İlgisini Çeken Konular	50
Şekil 22: Gençlerin Televizyon İzleme Tercihleri	51
Şekil 23: Gençlerin Müzik Tercihleri	52
Şekil 24: Gençlerin Yeterli Dini Bilgiye Sahip Olup Olmadıkları	54
Şekil 25: Gençlerin Eksikliğini Hissettikleri Dini Bilgileri Öğrenmek İsteyip-İstemedikleri	56
Şekil 26: Yetiştirme Yurdu Gençlerinde Din Merakı	57
Şekil 27: Gençlerin İnanç Durumları	58
Şekil 28: : Gençlerin İnanç Konusundaki Kararlarının Oluşmasında Etkili Olan Faktörler	60
Şekil 29: Gençlerin İnanç Bakımından Kendilerini Nasıl Değerlendirdikleri	61

Şekil 30: Gençlerin İbadet Etme Konusundaki Tutumları	62
Şekil 31: Gençlerin Allah’a İbadet Ederken Hissettikleri	63
Şekil 32: Gençlerin İbadetlerini Yapamama Sebepleri	64
Şekil 33: Gençlerin Allah’a Dua Etme Durumu	66
Şekil 34: Gençlerin Dualarında Allah’tan En Çok Neyi İstedikleri	67
Şekil 35: Allah’ın hangi sıfatının insanlar üzerinde daha etkili olduğunu görüyorsunuz?	68
Şekil 36: Sizce Allah İnsanı Seviyor mu?	70
Şekil 37: İnsanın Allah’a ihtiyacı var mıdır? O’na inanması, sığınması, güvenmesi şart mıdır?	70
Şekil 38: Gençlerin Allah’ın insanı Kötülüklere Karşı Koruması Konusundaki Görüşleri	72
Şekil 39: İnsanın Kaderi Karşısındaki Konumu Konusunda Gençlerin Görüşleri	76

GİRİŞ

1. Tezin Konusu

Bu yüksek lisans tezinin konusunu, Türkiye gençliğinin bir parçası olan, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne bağlı Malatya Yetiştirme Yurdunda kalmakta olan 13-18 yaş arası,

“Beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup,

- a) Anasız veya babasız yahut ana-babasız,
- b) Anası veya babası veya her ikisi de belli olmayan,
- c) Anası veya babası veya her ikisi tarafından terk edilen,
- d) Anası veya babası tarafından ihmal edilip,

Fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen gençlerin”¹ Allah tasavvurları dini tutumları oluşturmaktadır.

2. Problem

20.yy.da ortaya çıkan ve hayatın tüm yönlerini derinden etkileyen ekonomik, sosyal ve kültürel değişimler hayatı karmaşaya, belirsizliğe, çözümsüzlüğe sürükleyecek hızlı gelişmelere yol açmıştır. Bu plansızlık neticesinde, toplumumuzda pek çok problemlerin ortaya çıktığı görülmüş ve toplumsal yapının temel müesseselerinden olan aile ve dinde bu durumdan etkilenmiştir. Toplumsal hayatta meydana gelen süratli değişiklikler, sanayileşme ve kentleşme gibi faktörlerinde katkısı aile çözümlerinin çoğalmasına neden olmuştur. Bunun neticesinde de açıkta kalan çocuklar problemi geçmişe nazaran daha belirgin hale gelmiştir. Aileleri tarafından ihmal edilme, aile kontrolünde bulunmama veya aileye sahip olmama milli ve manevi hassasiyetin eksik olmasına, kapkaç olayları, hırsızlık olayları, uyuşturucu, fuhuş gibi sosyal tehlikelerin kötü alışkanlıkların artmasına neden olmaktadır. Bu problemlerin çözüme kavuşturulması onların tanınıp sahip çıkılmasına ve vatanına, milletine yararlı bireyler olarak yetiştirilmelerine bağlıdır.

¹ 27.05.1983 tarih ve 18059 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanan 2828 sayılı SHÇEK Kanunu,md.3/b. , http://www.shcek.gov.tr/Kurumsal_Bilgi/Mevzuat/Kanunlar/2828.asp, Temmuz.2008.

Gençlik; bunalımlı, çalkantılı ve problemli bir dönemdir. Bu dönemde diğer gençlik kesimlerinde olduğu gibi, yetiştirme yurdu gençlerinin de bir takım maddi ve manevi sorunları vardır. Bunun yanında yetiştirme yurtlarında barınan gençlik, belli özellikleri nedeniyle diğer gençlik kesimlerinden farklı bir konuma sahiptir. Bir ülkenin geleceği ayırım yapmadan bütün gençlerin dengeli, sağlıklı ve kişilik sahibi olarak yetişmesine bağlıdır. Bu özelliklere sahip bir gençliğin yetiştirilmesi de onların çok iyi tanınması ve problemlerinin çözüme kavuşturulması ile mümkündür.

Bir insanda meydana gelen inanç ve tutumların oluşmasında bir takım çevresel ve psikolojik faktörleri önemli fonksiyonları vardır. Bunlar arasında bireyin ihtiyaçları, istekleri, tecrübeleri, kabiliyetleri ve karşılaştığı her türlü uyarıcıları sayabiliriz. *Araştırmamızın temel problemi de yetiştirme yurduna has özelliklerin burada ki gencin kişiliğini ve Allah Tasavvurunu nasıl etkilediğidir.*

Ülkemize genç nüfus üzerinde özellikle durulmuş genç nüfusun özellikleri, sorunları, beklentileri, din eğitimi, dini duygu, düşünce, tutum ve davranışlarını konu edinen pek çok araştırmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların bir kısmı yetiştirme yurdu gençliği üzerinde yoğunlaşmıştır. Ancak yetiştirme yurdu gençliğinin dini inanış durumları üzerinde müstakil bir çalışma ele alınmamıştır.

3. Amaç

Bu araştırma ile öncelikle yetiştirme yurdu gençliğinin Allah Tasavvuru ile ilgili karakteristikleri betimsel bir tarzda ortaya koymak daha sonra ortaya çıkan verilere, yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, yurtda kalınan neden ve süresi vb. değişkenler açısından yaklaşarak Allah tasavvurunun gelişimine, farklılığını ve bu farklılığın oluşmasında etkili olan bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal faktörler, sebep-sonuç ilişkisi içinde ortaya koymaktır. Bu anlamda cevap aranacak sorular şunlardır:

- 1- Yetiştirme Yurdu gençliğinin genel psikolojik özellikleri nasıldır?
- 2- Yetiştirme Yurdu gençliğinin Allah Tasavvuru gelişimi nasıldır?
- 3- Kişinin aile ortamından uzak ortam olan bir yetiştirme yurdunda kalması Allah algısının oluşmasında etkili midir?
- 4- Yetiştirme Yurdu gençliğinin yaş, cinsiyet, yurtda kalma nedenleri ve yurtda kalma süreleri Allah'ın farklı algılanmasına neden olmakta mıdır?

- 5- Gençlerin Yetiştirme yurtlarında bulunmaları onların kader inançlarını etkilemekte midir?
- 6- Yetiştirme Yurdu gençlerinin kader inançları onların olumsuz tecrübelerini telafi etmekte midir?

4. Önem

Araştırmamızın önemi bütün dünya toplumlarında olduğu gibi ülkemizde de toplumun en dinamik kesimini oluşturan gençler üzerinde yapılacak olmasının yanında Türkiye gençliği üzerinde yapılmış birçok çalışmada kısa bölümler halinde yer alan Allah Tasavvuru konusunun gençliğin bir parçası olan yetiştirme yurdu gençliği üzerinde müstakil olarak yapılmasıdır. Bunalımların, çalkantıların, problemlerin en yoğun olarak yaşandığı gençliğin belki de en problemlili parçası olan yetiştirme yurdu gençliği üzerinde yapacağımız bu araştırmanın, onların daha iyi tanınmasına, problemlerin doğru teşhis edilip giderilmesine, böylece daha sağlıklı kişilik ve dinî kişilik yapısına sahip fertler olarak topluma kazandırılmasına yardımcı olacağını ümit ediyoruz.

Araştırma konumuza kısmen de olsa ilgili olan çalışmalardan bazıları şunlardır:

Belma ÖZBAYDAR'ın "Din ve Tanrı İnancının Gelişimi" adlı 1970 yılında yaptığı araştırmada, ergenliğin başlangıcından 18-21 yaşlarına kadar ki dönemde rasyonel inanç şeklinin baskın olduğu, daha sonra ki bir ara dönemde rasyonel olmayan inanca dönüldüğü, orta yaş civarında yeniden rasyonel inançta bir yükselme görüldüğü sonra ilerleyen yaşla beraber tekrar akla dayanmayan inanç şeklinin görüldüğü belirtilmiştir. Bu da ergenlik döneminde dini inançların daha rasyonel temele dayalı olduğunu fakat ilerleyen yaşla beraber akla dayanmayan inanç şeklinin hâkim olduğunu belirtmektedir.

Hayati HÖKELEKLİ doktora tezi olarak yaptığı (1980) "Ergenlik Çağı Gençlerin Dinî Gelişimi" adlı araştırmada ergenlik dönemi gençlerinin gelişim özellikleri göz önünde tutularak ergenlerdeki düşünce, duygu ve davranış bakımından dini gelişmeleri incelenmiştir.

Kerim YAVUZ' un 1979 yılında doçentlik tezi olarak Erzurum yöresinden seçilen 7-12 yaşlarındaki 588 ilkokul öğrencisi üzerinde "Çocukta Dinî Duygu ve Düşüncenin Gelişimi" adlı araştırmasında inançlarda aileye bağlılık ön planda olup soyut kavramlar konusunda bilgi verilen eğitim ve öğretime dayalı olduğu vurgulanmıştır.

Naci KULA (1986) tarafından “Ergenlerde Kimlik Bunalımı ve Din Eğitiminin Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde din eğitiminin ergenlerin kimlik bunalımına ne ölçüde katkısının olduğu, yani kimlik bunalımının oluşması ve çözülmesinde din eğitiminin rolünün ne olduğu araştırılmıştır.

Yine KULA (1993) tarafından Bursa ili Merkezindeki lise ve dengi okulların son sınıf öğrencileri arasından 800 öğrenci üzerinde yaptığı ergenlik dönemi gençlerinde din-kimlik ilişkisi konulu doktora çalışmasında, din ile kimlik arasında karşılıklı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiş, dini hayat ile kimliğin bağımsızlık boyutu arasında olumsuz bir ilişki, dini hayat ile kimliğin mesleki rol ve cinsel kimlik boyutları arasında olumlu bir ilişkinin olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Orhan DEMİR (2004) tarafından “Yetiştirme Yurdu Gençliği ve Din Eğitimi” ni konu alan doktora çalışmasında yetiştirme yurdundaki gençlerin dini yaşamadaki problemlerini uyguladığı anket yardımı ile açıklamaya çalışmıştır. Araştırması giriş ile birlikte üç bölüm, sonuç ve tekliflerden oluşmaktadır. Araştırma Türkiye genelinde 1997 yılı itibariyle 91 yetiştirme yurdunda barınan, 12-18 yaş grubundaki 9576 genç üzerinde uygulanmıştır.

Ayrıca bu alanda “Yetiştirme Yurtlarındaki Gençlerin Dinî Duygu, Düşünce, Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma” adlı Adem ŞAHİN’ e ait yüksek lisans tezi, “14-18 Yaş Grubu Tutuklu Olan ve Olmayan Ergenlerin Reddetme Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı Yahya BOZKURT’ a ait yüksek lisans tezi, Behzet ASLAN’ a ait “Kurum Bakımında Bulunan Korunmaya Muhtaç Çocukların Davranış Sorunları” adlı yüksek lisans tezini sayabiliriz.

5. Sayıtlar

- 1-Öğrenciler anket sorularını doğru anlamışlar ve cevaplamışlardır.
- 2-Öğrenciler anketlere verdikleri cevapları içten gelerek vermişlerdir. Bu nedenle,
- 3-Ankete verilen cevaplar güvenilirdir.
- 4-Anket soruları öğrencilerin Allah kavramını ölçmek için yeterlidir.

6. Denenceler

- 1-Kişinin aile ortamından uzak bir ortam olan yetiştirme yurdunda kalmasının Allah tasavvurunun şekillenmesinde etkisi vardır.

2-Yetiştirme yurdu gençliğinin yaş, cinsiyet, yurttaki kalma nedenleri ve süreleri Allah algılanışında farklılaşmalar meydana getirmektedir.

3-Yetiştirme yurdu geçliği içinde bulundukları yaşam koşulları nedeniyle yoğun dini şüphe yaşamaktadırlar.

4-Gençlerin yetiştirme yurtlarında bulunmaları onların kader inançlarını etkilemektedir.

5-Yetiştirme yurdu gençlerinin kader inançları onların olumsuz tecrübelerini telafi etme ve ruh sağlıklarını olumlu yönde gelişmesine etki etmektedir.

6-Yetiştirme yurdu gençlerinin kader konusunda teslimiyetçi bir yaklaşımı söz konusudur.

7. Sınırlılıklar

1- Araştırmamız sadece Malatya Yetiştirme Yurdunda barınmakta olan gençleri kapsamaktadır.

2- Araştırmamızda Malatya Yetiştirme Yurdunda barınmakta olan gençlerin sadece Allah tasavvuru ele alınmıştır.

3- Araştırmamızda dağılmış aileler, dağılma sebepleri ve dağılma süreci ele alınmamıştır

4- Anket sadece Malatya Yetiştirme Yurdunda kalmakta olan 13-18 yaşları arasındaki gençlere uygulanacak, yöneticilere ve personele uygulanmayacaktır.

5-Araştırma yapıldığı zaman dilimini ve bu zaman dilimi sürecinde yetiştirme yurdunda kalanlarla sınırlıdır.

6- Araştırma katılımcıların verdikleri cevapların doğruluğu varsayımı ile sınırlıdır.

8. Tanımlar

Yetiştirme Yurtları: 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununda Yetiştirme yurtları; 13-18 arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bakmak ve bir iş veya meslek sahibi edinmeleri ve topluma yararlı kişiler olarak yetiştirmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü olan yatılı sosyal hizmet kuruluşları olarak tanımlanmıştır.

Korunmaya Muhtaç Çocuk: 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununda korunmaya muhtaç çocuk; beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup; Ana ve babasız, Ana ve babasız, Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan, Ana ve babası veya her ikisi tarafından terk edilen, Ana veya babası tarafından ihmal edilip; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu

maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan veya başıboşluğa sürüklenen çocuk olarak tanımlanmaktadır.

Gençlik: Buluşa erme sebebiyle biyolojik ve psikolojik bakımından çocukluğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan 12- 24 arasında kalan yaş grubudur.

Din: Din kavramı Latince “religare” kökünden gelmekte ve bağlanma anlamına gelir. Arapçada ise “ceza, ibadet, tutulan ve gidilen yol, boyun eğme ve kullukta bulunma” anlamlarını taşır.

Tasavvur: “Düşüncenin bir türü” olarak kabul edilir. Ayrıca Kerim Yavuz doçentlik tezinde tasavvuru “ruhsal güçler veya duygusal uyarılarla zihinde önceden oluşan bir nesnenin, olayın, fiilin ya da bir kavramın, istekli olarak yeniden, özel bir şekilde şekillenmesi, canlanması, anlam kazanması ve hatırlanması” olarak tanımlamaktadır.

9. Metot ve Teknikler

Bir saha araştırması olan çalışmamızda, kaynak taraması, anket ve katılımcı gözlem metotları kullanılmıştır. Anket, bir problemle ilgili olarak, çok sayıda kişinin bilgi, tecrübe ve ilgilerini anlamak amacı ile kalem-kağıt ile yapılan ya da grubun kendisi hakkında bilgi verme yöntemidir.²

Anket tekniğinin en güçlü yönleri; sağlıklı sonuçlar vermesi, ekonomik olması, bilgiye çok kolay ve hızlı ulaşımın sağlanmasıdır.³

Ayrıca herkese aynı şekilde sunulacak bir örnekliğin sağlanması, kapalı uçlu sorularla cevapların belli çerçeveler içinde toplanması da anketin avantajlarından. Bu avantajlarından dolayı bu çalışmada anket metodu asıl kaynak olarak kullanılmıştır. 45 maddeden oluşan ankette varsayımların sınanmasını sağlamak amacıyla kapalı uçlu soruların yanında açık uçlu sorular da sorulmuş ve elde edilen veriler bilgisayarda spss 15 paket program ile değerlendirilmiştir.

9.1. Evren ve Örneklem

Bu çalışma 2008 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı Malatya ili erkek ve kız yetiştirme yurtlarında bulunan 13- 18 yaşları arasında bulunan 50 erkek 38 kız öğrenciye 45 maddelik bir anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Ancak

² Zeki Arslantürk, Sosyal Bilimler için Araştırma Metot ve Teknikleri, Çamlıca yay., İstanbul 2001, s. 110.

³ Türker Baş; Anket, Seçkin yay. , Ankara, 2001, s. 11.

araştırma yapılan yurtlarda öğrencilerin çoğu özellikle erkek yurdunda kalan öğrenciler ankete katılmak istememişler bir kısmı anketi hiç cevaplamazken bazıları ise değerlendirmeye tabi tutulamayacak kadar az cevaplar vermişlerdir. Anketi hiç cevaplamayanlar anketin hiç okunmadan değerlendirileceğini düşündüklerini belirtirken büyük çoğunluğu ise anketin sadece yetiştirme yurdunda yapılmasından dolayı katılmak istememişlerdir. Anketi incelediğimizde bazı anketlerin samimi bir şekilde dolduruldukları görülürken bazı anketlerde belirgin şekilde tutarsızlıklar görülmüştür.

9.2. Verilerin Derlenmesi

Anketin uygulanmasına başlanmadan önce Erciyes Üniversitesi Rektörlüğü ve Malatya Valiliği ve Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Müdürlüğünden izin alınmıştır. Sonrasında anket, bir ön denemeye tabii tutulmuş ve herhangi bir aksaklığın bulunmadığı gözlemlendikten sonra anket çoğaltılmıştır. Sonrasında izin belgesi ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun Malatya Şube Müdürlüğü ile görüşülmüş konu hakkında bilgilendirilmiş anketin hangi gün ve saatte uygulanacağı kararlaştırılmıştır. Öğrenciler bir arada bulundukları akşam saatlerinde anket dağıtılmış 1,5 saat içerisinde grup tesiri altında kalmadan kendilerine uygun en uygun cevapları verebilmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Anket uygulaması bir öğretmen ile birlikte yapılırken katılımcı gözlemde ise ortamı etkilemeden çalışmaları yapılmasına özen gösterilmiştir.

9.3. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Öğrenciler tarafından doldurulan anket formları SPSS 15 (Statistical Program For Social Science) paket programına aktarılmış ve programın analiz özelliği ile bilgiler yorumlanmıştır. Bilgilerin yorumlanmasında frekans dağılımları, değişkenler arasında çapraz tablolama ve pearson tekniği kullanılmıştır.

BÖLÜM I

SOSYAL HİZMETLER VE YETİŞTİRME YURTLARI

I. SOSYAL HİZMETLER

Sosyal Hizmetler, 24 Mayıs 1983 tarihinde kabul edilen ve 27 Mayıs 1983te resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 2828 sayılı SHÇEK Kanunu md. 3/a : "kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü" olarak tanımlanmaktadır.

Bu kanuna göre Sosyal Hizmetler; toplumda yer alan nitelikli bir yaşam sürdürmekte güçlük çeken birey ve grupları maddi, manevi ve sosyal ihtiyaçların karşılanması sosyal sorunların önlenmesi ve çözümlenmesi, toplumsal düzenin sağlıklı bir şekilde işleyişinin sağlanması ve hayat standartlarının iyileştirilmesinde önemli katkılar sağlayabilme özelliğine sahip bulunmaktadır.

Ethem Çengelci ise sosyal hizmetleri şu şekilde tanımlamıştır. "*Sosyal hizmetler, yoksulluklarından kaynaklansın veya kaynaklanmasın, toplumdaki mevcut ortalama yaşayış ve algılayış seviyesine, ellerinde olmayan sebeplerle süreli veya süresiz olarak ulaşamayıp sosyal veya ekonomik yönlerden desteklenme ihtiyacı olan kişilere karşılıklı veya karşılıksız şekilde sunulan parasal veya nesnel maliyetteki (mal, malzeme yardımı, rehberlik, yönlendirme, psikolojik destek gibi) hizmetlerdir.*"⁴

⁴ Ethem Çengelci; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun Türk Sosyal Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Yönetim Sistemindeki Yeri, Aydınlar Matbaacılık, Ankara, 1998, s. 3.

1.Sosyal Hizmetlerin Tarihçesi

1.1. İlk Çağlardan Cumhuriyet Dönemine Sosyal Hizmetler

Sosyal hizmetler, çok yönlü bir yardım olup ekonomik yetersizlikleri olan veya kişisel sebeplerle değişik hizmetlere ihtiyacı olan kişilerin veya grupların problemlerini çözüm arama girişimidir.

Geçmişte bu durumdaki kişilere insancıl ve dinsel yaklaşımlarla ve gönüllülük anlayışı içinde çareler sunulmaya çalışılmıştır. Bu düşüncelerle yollar, köprüler, çeşmeler, kervansaraylar ve medreseler yapılmaya başlanmıştır.

Allah Teala “Ey iman edenler! Rûku ve secde edin. Rabbinize ibadet edin ve hayır yapın ki kurtulabilesiniz. “⁵ buyurmuştur. Hz. Peygamber’in ise “sadaka-i cariye (faydası sürekli olan iyilikler) yapanın amel defterinin öldükten sonra bile kapanmayacağını, devamlı sevap kazanacağını”⁶ bildirmesi, ayrıca Hz. Peygamber’in “Mü’minleri birbirlerini sevmek, acımak ve şefkat konusunda bir vücut gibi görürsün. Vücudun bir organı rahatsızlanırsa diğer organlar da uykusuzluk ve ateş ile rahatsızlanırlar.”⁷ “Müslümanlar ancak kardeşler.”⁸ve zekat, kurban, sadaka, yoksulları gözetme, öksüz ve yetimleri koruma, Allah yolunda harcamada bulunma emir ve tavsiyeler Müslümanların sosyal hizmetler alanında önemli çalışmalar yapmalarını sağlamış, Müslümanların asırlardır sosyal hizmetlerde yararlı işler yapmaya sevk etmiştir.

Hz. İbrahim tarafından yapılan Kâbe’nin vakfedilmesi, Hz. Peygamberin Medine’ye hicretinden sonra Suffe’ nin inşa edilmesi, Hz. Muhammed’in kendisine ait arazilerini vakfetmesi Peygamberimizden sonra gelen halifeler Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali’nin de sosyal hizmetlere yönelik çalışmalar yapmaları gelecek nesillere örnek olmuştur. Sonraki dönemlerde ise Emeviler, Abbasiler, Selçuklular ve özellikle Osmanlıların bu konudaki titizlikleri sayesinde pek çok hayır kurumu vücuda getirilmiştir.⁹

Osmanlı İmparatorluğu döneminde toplumun problemlerine çareler bulmak amacıyla yapılan çalışmalar vakıflar aracılığıyla sürdürülmüştür. Muhtaç kişilere yönelik sosyal

⁵ Hacc 22/77

⁶ Müslim, b. Haccac el-Kuşeyri en-Neysâbü’rî; Sahihu Müslim, 1. bs. , Beyrut, 1955, Vasiye, 14.

⁷ Buhari, Ebu Abdillâh Muhammed b. İsmail; Sahihu’l- Buhari, İstanbul, 1972, Edeb, 27.

⁸ Hucurat, 10

⁹ Orhan Demir, Yetiştirme Yurdu Geçliği ve Din Eğitimi, Düşünce yay. , İstanbul, 2004, s. 14-17.

yardımları yapma geleneği vakıfların bilhassa “Avarız ve Müessesatı Hayriye” adlarını taşıyanlar tarafından yerine getirilmiştir.

11 Haziran 1868 yılında “Mecruhin ve Mardayı Askeriyye İmdat ve Muavenat cemiyeti” adıyla bugünkü “Kızılay” ın temelleri atılmıştır. 1868 yılında Mithat Paşa Tuna valisi iken çocuk ve gençler için ıslahhaneler açılmıştır. 1872 yılında çocuklara yönelik sosyal hizmetleri yürütmek amacıyla Darüşşafaka faaliyet göstermeye başlamıştır.

1895 yılında II. Abdülhamit zamanında dilenciliğin yasaklanmasına dair tüzük kabul edilmiş ve 1896 kimsesiz ve sakat kişilerin eğitim ve bakımlarını sağlamak için Darülaceze açılmıştır.

1915 yılında Darüleytamların kurulmasıyla birlikte, Trablusgarp ve Balkan savaşlarında kimsesiz kalan muhtaç çocukların korunması ve eğitimine yönelik hizmetler yürütölmeye başlanmıştır.¹⁰

1.2.Cumhuriyet Döneminden Günümüze Sosyal Hizmetler

23 Nisan 1920 TBMM kurulmasından sonra ölkemizde sosyal hizmetlerin gelişimi şöyle olmuştur:

2 Mayıs 1920 tarihinde TBMM Bakanlıklarının belirlenmesine dair kanun ile Bakanlıklar içinde Sıhhiye ve Muaveneti İctimaiye Vekili’nin (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı’nın) da bulunması kararlaştırılmıştır. Dârüleytamların da bu Bakanlığa bağlı olarak hizmet vermesi kararlaştırılmıştır

15 Haziran 1921 tarihinde, Büyük Millet Meclisi Sosyal Yardım Komisyonu oluşturulmuştur.

30 Haziran 1921 tarihinde Ankara’da “Himâye-i Etfâl Cemiyeti” (Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu) kurulmuştur.

5 Aralık 1922 tarihinde ise Dârüleytamların, “Büyük Millet Meclisi İctimâî Yardım Komisyonu tarafından denetlenmesini hükme bağlayan Dârüleytamlar Yönetmeliği yürürlöğe girmiştir.

1926 yılında kabul edilen Medeni Kanun’da çocuklara yönelik sosyal hizmetlerde

¹⁰ Ethem Çengelci; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’nun Türk Sosyal Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Yönetim Sistemindeki Yeri, s. 8.

bir takım düzenlemeler yapılmıştır. Medeni Kanunun bu konulardaki hükümleri 1965 tarihli “Türk Medeni Kanununun Velâyet, Vesâyet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Tüzük” ile açıklığa kavuşmuştur.

1928 yılında Yardım Sevenler Derneği faaliyet göstermeye başlamıştır.

1930 yılında 1580 sayılı Belediyeler Kanunu kabul edilip belediyelere sosyal hizmetlerle ilgili görevler verilmiştir.

1930 yılında çıkarılan 1593 sayılı Umûmî Hıfzısıhha Kanunu ile sosyal yardımlarla ilgili çeşitli konular düzenlenmiştir.

1936 yılında 3017 sayılı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Kuruluş Kanunu çıkarılmıştır.

1941 yılında 4109 sayılı Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım Hakkında Kanun ile askerde olanların muhtaç ailelerine yapılacak sosyal yardımlarla ilgili hususlar düzenlenmiştir.

1949 yılında ise 5387 sayılı Korumaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun kabul edilmiştir. Ancak bu kanun 1957 yılında yürürlükten kaldırılmış, yerine aynı adla

6972 sayılı kanun kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

1959 yılında 7355 sayılı profesyonel meslek elemanı yetiştirmek amacıyla Sosyal Hizmetler Enstitüsü Kurulmasına Dair Kanun kabul edilmiştir.

1963 yılında 225 sayılı Kanun İLE Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı merkez teşkilatı bünyesinde Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

24 Mayıs 1983 tarihinde kuruma muhtaç kişilere yardım sağlama hususunda yetki ve sorumluluk veren 2828 sayılı kanunla Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kurulmuştur. Bu kanunla Kurum’a katma bütçeli ve tüzel kişilikli bir statü kazandırılmış, hizmetlerin iyi yürütülebilmesi için mevzuat hazırlama yetki ve sorumluluğu da verilmiştir.

29 Mayıs 1986 yılında Başbakanlığa bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu kurulmuştur.

24 Ocak 1989 yılında 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından ayrılmıştır.

14 Mart 1991 tarihli ve 3703 sayılı Kanunda “Ailenin Bütünlüğünün Korunması Dairesi” kurulmuştur.

30 Mayıs 1997 tarihli 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Başbakanlığı bağlı olarak “Özürlüler İdaresi Başkanlığı” kurulmuştur.¹¹

2005 yılında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kabul edilmiştir.¹²

2. Sosyal Hizmetlerin Amaçları

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu 27 Mayıs 1983 tarihinde yayınlanan “2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Kanunu” ile kurulan katma bütçeli, tüzel kişilikli bir sosyal hizmet kuruluşudur. Bu kanun ve 1982 Anayasasının 61. maddesi ile kuruma çok geniş sorumluluklar vererek problemleri çözebilme imkânı verilmiştir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün Kuruluş Kanunu olan 2828 sayılı kanunun 9. maddesinde Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’nun amaçları şu şekilde belirlenmiştir:

- Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili esasları, sosyal hizmetler politikası ve hedeflerine uygun olarak tespit etmek, çalışma plan ve programlarını hazırlamak, uygulamak ve bu konuda kurum ve kuruluşlar arasında ilgili bakanlık adına koordinasyon ve işbirliği sağlamak.
- Öncelikle çocuğun aile içinde yetiştirilmesi ve desteklenmesi için aileyi eğitim, Danışmanlık ve sosyal yardımlarla güçlendirmek, korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç çocuk, özürlü ve yaşlıların tespiti, bunların korunması, bakımı, yetiştirilmesi ve rehabilitasyonlarını sağlamak üzere gerekli hizmetleri yürütmek,
- Çalışan ana ve babalar ile yurt dışındaki işçilerin çocuklarının bakımını ve korunmasını sağlamak amacıyla imkânları ölçüsünde gündüzlü veya yatılı kuruluşlar kurmak ve işletmek.
- Yoksulluk içinde olup da temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını en düşük düzeyde dahi sürdürmekte güçlük çeken kişi ve ailelere kaynakların yeterliliği

¹¹ Ethem Çengelci; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’nun Türk Sosyal Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Yönetim Sistemindeki Yeri, s. 8-10.; Orhan Demir; Yetiştirme yurdu Gençliği VE Din Eğitimi, s. 18-21.

¹² SHÇEK 2007 Faaliyet Raporu; s. 3.

<http://www.shcek.gov.tr/Yayinlar/Faaliyet-Raporlari/2007.FAALİYET.RAPORU.pdf> Temmuz, 2008.

ölçüsünde aynı ve nakdi yardımlarda bulunmak amacıyla gerekli hizmet ve programları geliştirmek ve uygulamak.

- Kurum görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak amacıyla halkın gönüllü katılımı sağlamak ve organize etmek. Toplumun örf, adet, inançlarına göre yapacağı yardım ve bağışlara ilişkin programlar geliştirmek ve yürütülmesini sağlamak, bu amaçla ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği yapmak, yardımda bulunmak isteyen kişi, kurum ve kuruluşlara yol göstermek.
- Dernek ve vakıfların sosyal hizmetler alanındaki faaliyetlerini yönlendirmek, bunların bütçelerinde sosyal hizmetlere ayırdıkları payların yerinde ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla görüş ve tavsiyelerde bulunmak.
- Kuruma bağlı olanlar dışında kurulacak sosyal hizmet kuruluşlarının, özel eğitim ve rehabilitasyon hizmeti verenler hariç olmak üzere açılış iznine, her türlü standartlarına ve işleyişlerine ilişkin esasları, varsa ücret tarifelerini tespit etmek, onaylamak, denetimini yapmak ve bu esaslara uymayanların faaliyetlerini durdurmak.
- Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili alanlarda araştırma, yayın ve tanıtma faaliyetlerinde bulunmak, uluslararası düzeyde sosyal hizmet uygulamalarını izlemek, değerlendirmek ve uluslararası kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak.
- Hizmet için gerekli personeli bu hizmete elverişli kişiler arasından seçmek, eğitmek, yetiştirmek, çalışma esaslarını ve sorumluluklarını belirlemek ve ilgili alanlarda görevlendirmek.
- Toplumun değişen ihtiyaçlarına göre özürsüzler ve diğer sosyal hizmet alanlarında, Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek, bunun için uygun gördüğü sosyal hizmet kuruluşlarını genel esaslar çerçevesinde kurmak ve işletmek,
- Ailenin bütünlüğünü korumak, parçalanmış ailelerin korunmaya, yardıma ve bakıma muhtaç fertleriyle çocuklarına her türlü maddi, manevi ve sosyal destek sağlamak; bu amaçla gerekli plânlamaları yapmak, eğitim faaliyetlerinde bulunmak.
- Doğal afetler nedeniyle ortaya çıkabilecek sorunların çözümüne yönelik sosyal hizmetleri önceden planlamak, afetzedelerin ivedi gereksinimlerini karşılamaya ve afet

sonrası sorunlarını çözümlmeye yönelik geçici veya sürekli hizmetleri yerine getirmek, afetle bağlantılı göçler ve göçmenlerle ilgili her türlü sosyal hizmeti gerçekleştirmek.¹³

9.madde de belirtilen temel görevler yanında başka kanunlar ile de kuruma bazı sorumluluklar yüklenmiştir.

2005 yılında kabul edilen 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, bakım ve barınma konularında alınacak tedbirlerin yürütülmesi görevi SHÇEK Genel Müdürlüğüne verilmiştir.

2005 yılında kabul edilen 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile;

- Bakıma muhtaç özürünün ailesi yanında yada gerçek veya tüzel kişilere ait özel kuruluşlarda bakımının yaptırılması,
- 0 – 18 yaş grubu çocukların yurt binalarının yanı sıra 6 ila 10 kişilik çocuk evlerinin de bir kuruluş tipi olarak uygulanması sorumluluğu getirilmiştir. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne verilen görevler merkez teşkilatı ile taşra teşkilatı tarafından yerine getirilmektedir.¹⁴

3. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun Hizmet Alanları

SHÇEK genel olarak maddi ve manevi yönden muhtaç olan vatandaşlara yardım etmekle yükümlüdür. Bu genel hizmet anlayışı şu hizmet alanlarını kapsamaktadır:

Sosyal Hizmetlerin 2828 sayılı Kanuna göre yürütülmesini sağlamak.¹⁵

Korunmaya muhtaç çocuklara yönelik hizmetler: Korunmaya, bakıma, yardıma muhtaç çocuklara; koruyucu aile, evlat edindirme, ayni-nakdi yardım hizmetleri ile aile yanında bakım, çocuk yuvaları, sevgi evleri ve çocuk evleri, çocuk ve gençlik merkezleri ile de kuruluştaki bakım hizmetleri verilmektedir.

Gençlere yönelik hizmetler: Kurum 13-18 yaş arası korunmaya muhtaç gençlere ve ilgili ailelere; koruyucu aile, evlat edindirme, ayni-nakdi yardım, hizmetleri ile aile yanında bakı, yetiştirme yurtları, sevgi evleri ve çocuk evleri, koruma bakım ve

¹³ Shçek 2828 sayılı kanun.

¹⁴ Shçek 2007 faaliyet raporu; s. 3.

¹⁵ Orhan Demir; Yetiştirme Yurdu Geçliği ve Din Eğitimi, s.23.

rehabilitasyon merkezleri, bakım ve sosyal rehabilitasyon merkezleri ile de kuruluşta bakım hizmetleri vermektedir.

Yaşlı bakım hizmetleri: yaşlılara yönelik olarak yatılı bakım ve gündüzlü bakım olmak üzere hizmetler yürütölmektedir. Huzurevleri, huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri, yaşlı dayanışma merkezleri, Alzheimer hastası yaşlılar gündüz bakım merkezleri aracılığıyla hizmetler verilmektedir.

Özürlü bakım hizmetleri: Kurumun özürlü bireylere yönelik hizmetleri yatılı ve gündüzlü bakım ile kurumda ve evde bakım hizmet modeli aracılığı ile sunulmaktadır. Hizmetler, bakım ve rehabilitasyon merkezlerinde, gündüzlü olarak hizmet veren merkezlerde ve evde bakım hizmeti ile özürlü bireylerin yaşadıkları yerlerde geçici veya sürekli bakım hizmeti sunulması yönünde çalışmalar devam etmektedir.

Aile kadın ve toplum hizmetleri: Kişilerin korunmaya ve kurum bakımına ihtiyaç duymasına neden olabilecek sorunları önceden tespit ederek önlemeye çalışmak olan koruyucu- önleyici sosyal hizmetlerin önemli bir bölümü; aile danışma merkezleri kadın konukevleri ve toplum merkezleri aracılığıyla yerine getirilir.

Sosyal yardım hizmetleri: İl ve ilçe sosyal hizmetler müdürlükleri aracılığıyla temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını en düşük düzeyde dahi sürdürmekte güçlük çeken korunmaya, bakıma ve yardıma ihtiyacı olan kişi ve ailelere kaynakların yeterliliği ölçüsünde yardımlar yapılmaktadır.¹⁶

II. YETİŞTİRME YURTLARI

Yetiştirme yurtları, 13- 18 yaş arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bakmak ve bir iş veya meslek sahibi edinebilmesi ve topluma yararlı kişiler olarak yetişmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü olan sosyal hizmet kuruluşlarıdır.¹⁷

İbrahim Cılga yetiştirme yurtlarını şöyle tanımlamıştır. “Yetiştirme yurtları, kimsesiz ve korunmaya muhtaç gençlere aile çatısı altında sağlanamayan toplumsal refah hizmetlerini yürüterek onların toplumsallaşma süreçlerini yönlendiren hizmet kurumlarıdır.”¹⁸

¹⁶ Şček 2007 faaliyet raporu; s.15- 22.

¹⁷ Şček 2007 faaliyet raporu; s.17; Orhan Demir; Yetiřtirme Yurdu Geçlięi ve Din Eęitimi, s. 24; Işıl Bulut; Uęur Özdemir; “Yetiřtirme yurtları ve Gençlik Liderlięi”, Sosyal Hizmetler Dergisi, Başbakanlık ŞÇEK Yay. , c.1, sy. 7, Ankara, 1998, s.22.

¹⁸ İbrahim Cılga; Korunmaya Muhtaç Gençlerin Sorunları ve Yetiştirme Yurtları, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Ankara, 1989, s. 14.

1.Yetiştirme Yurduna Genel Bakış

Yeni doğan canlılar içinde yaşamlarının devamı için başkasının yardımına en çok ihtiyaç duyan varlık insan yavrusudur. Bu yüzden insanlar nesillerini devam ettirebilmek için çocuklarını doğumdan itibaren koruma altına alıp ihtiyaçlarını karşılamaya çalışır. Sürekli bakıma ihtiyaç duyan çocuğun sorumluluğunu ailesi üstlenmektedir. Ancak lm, hastalık, terk, boşanma gibi nedenlerle ailenin görevini yapmadığı/yapamadığı durumlarda çocuğun sorumluluğunu 1982 anayasamızın 60.md. göre devlet üstlenmiştir. lkemizde korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili mevzuat 24.05.1983 tarihli 2828 sayılı SHÇEK kanunu ile düzenlenmiştir. Bu kanuna göre korunmaya muhtaç ocuk;

Beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup:

- a) Ana veya babasız veya ana babasız,
- b) Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan,
- c) Ana veya babası veya her ikisi tarafından terk edilen,
- d) Ana veya babası tarafından ihmal edilip fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu madde kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuklar olarak tanımlanmıştır.¹⁹

lkemizde korunmaya muhtaç çocukların bakımı, yetiştirilmesi ve topluma kazandırılması görevi SHÇEK' e verilmiştir. Bu kurumlar yatılı sosyal hizmetler olup 24 saat hizmet vermektedir.

Yetiştirme yurtlarında Koordinasyon ve Değerlendirme Kurulu, Sosyal ve Eğitim Servisi ile mali işler için komisyon ve kurullar vardır ayrıca her yurttaki ihtiyaa göre Mdr, Sosyal alışmacı, Psikolog, ğretmen, Tabip, Diyetisyen, Hemşire, Teknisyen, Genel İdare ve Yardımcı Hizmetler sınıfından personel bulunması gerekir.²⁰

Her yurttaki binanın fiziki şartlarına ve imkânlarına göre yatakhane, yemekhane, dinlenme, çalışma ve sosyal amaçlı salonlar, spor salonu, revir, banyo, amaşırhane, mutfak, ambar ve depo, atölye vb. bölümler bulunması gerekir.²¹

¹⁹ SHçek 2828 sayılı kanun md.3/b.

²⁰ 2.10.1984 tarih ve 18532 sayılı Resmi Gazete'de Yayınlanan Yetiştirme Yurtları Yönetmeliği; md.6.

²¹ Yetiştirme Yurtları Yönetmeliği; md.10.

Gençlerin, anne-baba ve yakınlarına gidebilmeleri için yıl içinde en çok 1 ay izin verilebilmektedir.²² Yurtların gençlerin yemek, uyku ve ders çalışma saatlerinde ziyaretçiler kabul edilmez.²³

Gençlerin öğrenimlerine, folklor, müzik, resim, tiyatro, plastik sanatlar ve çeşitli spor faaliyetlerine yönlendirilmeleri ve devam etmeleri için kamu ve özel kuruluşlar tarafından düzenlenecek kurslara katılmaları sağlanmaktadır.²⁴

Yetiştirme yurtlarındaki gençler, on sekiz yaşını tamamlamış olsalar dahi ortaöğretime devam edenler 20, yüksek öğrenime devam edenler 25, bir iş sahibi olanlar da 20 yaşına kadar korunmaya devam ederler.²⁵

Bütün bu hizmetler Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığına bağlı 113 yetiştirme yurdu ve birimlerinde kalan 3570 kız ve 6836 erkek olmak üzere 10406 çocuğa verilmektedir.

Tablo -1- yıllar itibariyle kayıtlı çocuk sayısı

Yıllar	Kuruluş Sayısı	Kayıtlı Çocuk Sayısı
2005	110	10517
2006	112	10471
2007	113	10554

Kurumda çocuğun korunması üç boyutta ele alınmaktadır.

a) Çocuğun ailesi yanında korunması ve bakımlarının sağlanması,

Tablo -2- 2007 yılında yetiştirme yurtlarımızda kayıtlı olup aynı nakdi yardım ile aile yanında kalan çocuk sayısı

Any ile aile yanında kalan kızlar	716
Any ile aile yanında kalan erkekler	1681
Toplam	2397

b) Korunmaya muhtaç çocukların aileleri ile mesleki çalışma yapılarak koruyucu destekleyici hizmetlerle çocukların aile yanına dönmeleri sağlanmaktadır.

c) Kurum bakımının olumsuzluklarının giderilmesi için koğuş sisteminden ev tipi kuruluşlara geçilmektedir.²⁶

2- Yetiştirme Yurtlarının Problemleri

Geleceğimizin teminatı olan gençlerimizin iyi bir şekilde eğitilmeleri, topluma uyumlarının sağlanması, beden ve ruh sağlıklarının korunup, geliştirilmesi, her

²² Yetiştirme Yurtları Yönetmeliği; md. 15.

²³ Yetiştirme Yurtları Yönetmeliği; md. 16.

²⁴ Yetiştirme Yurtları Yönetmeliği; md. 19.

²⁵ Şhçek 2828sayılı kanun; md. 24.

²⁶ Şhçek 2007 faaliyet raporu; s. 41-42.

kesimdeki sorunların ortaya çıkarılarak, çözümlere kavuşturulmaya çalışılması devletçe üzerinde önemle durulan hizmetler arasındadır. Devlet bu görevi 2828 sayılı SHÇEK kanunu ve 1982 Anayasanın 61. maddesi ile SHÇEK' e vermiştir.

SHÇEK'e bağlı olan Yetiştirme Yurdu, toplum içinde; kimsesiz korunmaya muhtaç durumda olan çocukların ve gençlerin toplum adına korunmasını, yetiştirilmesini üstlenen hizmet birimidir.²⁷

Bu birimin üstlendiği görevleri tam olarak yerine getirebilmesi için varsa problemlerinin dile getirilmesi çözümün önemli bir parçasıdır. Amaç gençlerin iyi bir şekilde yetiştirilmesi ise, onların sorunlarına objektif bir bakış açısıyla eğilmeli ve bu konuda gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

2.1. Maddi Problemler

Yetiştirme Yurdu gençlerinin çeşitli ihtiyaçlarını rahatça karşılayabilmeleri için yurtların maddi problemlerinin çözüme kavuşturulması önceliklidir.

Yetiştirme yurtları fiziksel olarak kışla tipi kurumlardır. Bu kurumlarda çok sayıda genç bir arada barındığı için gençlerin kendi aralarındaki ve idare ile olan ilişkileri birinci derecede engellenmekte ve bu da gencin sağlıklı gelişimini olumsuz etkilemektedir.²⁸

Yuva ve yurtlarda çalışan personelin doğrudan ve dolaylı olarak çocuklarla ilişkisi vardır. Ancak personelin tamamı çocuk eğitimi konusunda eğitim görmüş kişiler değildir.²⁹ Kışla tipi kurumlar çok sayıda gencin olması nedeniyle gençlerin kendi aralarındaki ve idare ile olan ilişkilerini birinci derecede engellemekte bu da gencin sağlıklı gelişimini olumsuz etkilemektedir.³⁰

Meslek elemanlarının kuruluşlardaki personel yetersizliğine ilişkin olarak dile getirilen sorunların başında, meslek elemanları üzerindeki aşırı iş yükü ve bunun yol açtığı “tükenmişlik” olgusu gelmektedir. Uzman SHÇEK personelinin hizmet içi eğitimi yetersizdir. Özel hizmet sözleşmesiyle işe alınan personel iş deneyimsiz ve eğitimsizdir.³¹

²⁷ İbrahim Cılga; Korunmaya Muhtaç Gençlerin Sorunları, s.1.

²⁸ Işıl Bulut; Uğur Özdemir; “Yetiştirme yurtları ve Gençlik Liderliği”, s.22.

²⁹ Mehmet Fatih Gözler; Yetiştirme Yurdunda Kalan Çocuklarda Firar Nedenleri, Yüksek lisans Tezi, Niğde Üniv., Niğde, 2007, s.111.

³⁰ Işıl Bulut; Uğur Özdemir; “Yetiştirme yurtları ve Gençlik Liderliği, s.52.

³¹ SHÇEK çocuk koruma sisteminin değerlendirilmesi; s.29.

<http://www.shcek.gov.tr/Arastirmalar/cocuk.doc> temmuz, 2008

Yetiştirme yurtlarında sık sık idareci değişmesi, idarecilerin politik olması Sosyal Hizmet Alanlarını tanımaması Sosyal Hizmet Kavramını bile bilmemeleri kuruluştaki hizmetin aksamasına neden olmuştur.³²

Kurumun mevcut donanım kapasitesinin (araç, uzman personel, veri tabanı vb.) yetersizliğinden dolayı taleplerin karşılanmasında aksaklıklar olmaktadır.

Önleyici sosyal hizmetlerin etkinliğini artırmak için uygulama alanında kurumlar arası işbirliğini zorlayıcı yasal alt yapı bulunmamaktadır. Kuruma bağlı kuruluşların ve hizmetlerin denetlenmeleri performansa dayalı olarak yapılmaktadır.

Kurumun hizmet özelliği nedeniyle 24 saat hizmet vermesine rağmen personelin büyük bir bölümü ek ödeme almamakta ve bu nedenle ek ödemesi olan kurumlara geçmektedir.³³

2.2.Manevi problemler

Yetiştirme Yurtlarının manevi problemleri arsında şunları sayabiliriz:

Yetiştirme yurtlarında eksikliği göze çarpan hususların başında “sevgi” gelmektedir. Çocuk yuvasından gelen çocuklar yeterli sevgi ortamında büyümeden ve gelişim basamaklarını sağlıklı bir biçimde geçirmeden yurda gelmektedirler. Doğrudan yetiştirme yurduna gelen çocuklar ise iki temel sorun ile gelmektedirler. Birincisi, çocuğun sürekli sevgi gördüğü aileden; ailenin dağılması, çocuğa kötü muamele edilmesi, anne veya babanın veya her ikisinin ölümü veya evi terk etmesi gibi nedenlerle ayrılıp yine sevgisiz bir ortama gelmesi. İkincisi ise gencin ait olduğu çevresinden sevdiklerinden kopup bilmediği yeni bir ortamda yaşamaya mecbur kalmasıdır. Bu durumlar çocuğun, gencin özel şartlarına göre kişiliği üzerinde olumsuz etkiler yapar.³⁴

Yetiştirme yurtlarındaki personel hizmetin özelliğinden dolayı sık sık değişmektedir. Bu geçicilik ve değişkenlik gençler üzerinde olumsuz etkiler yapabilmektedir. Ayrıca dış çevrenin davranışları ile oluşan “yurtlu olma” kavramı gençlerin kendilerini toplumdan dışlamalarına ve aşağılık kompleksine girmelerine neden olabilmekte ve yurt dışındaki insanlardan aşırı koruyucu veya dışlayan tavırların sergilenmesi bu duygularını

³² (Toplum ve Siyaset Kemal Gökcan, Yetiştirme Yurtları Deneyimi) <http://www.toplumvesiyaset.com/yaziOku.php?id=475> Ağustos,2008.

³³ Şişek 2007 faaliyet raporu; s. 102-103.

³⁴ Mehmet Fatih Gözler; Yetiştirme Yurdunda Kalan Çocuklarda Firar Nedenleri, s. 108-110.

pekiştirmektedir.³⁵ Gençlerin yurtlu olarak kendilerini ayrı bir kategori içinde görmeleri, aşağılık duygularına ve toplumdan kopmalarına neden olmaktadır.³⁶ Bu sorunlarla baş edebilmek için yetiştirme yurtlarındaki gençler, kendi konumunu, yoksulluk sorununu yurda geliş nedenini bilişsel olarak anlayabilecek ve çözümler üretebilecek duruma gelmelidirler.³⁷

Kalabalık grupların huzurlu bir şekilde devam edilebilmesi için bazı kurallara uyulması gerekir. Ancak gençlik çağı kayıtsız şartsız kurallara uyma konusunda otoriteye karşı çıkma eğilimindedirler. Personelin bu hususa dikkat etmesi gerekmektedir. Yurtta kalan gençler arasında gelecek korkusu hâkimdir. Bu korkunun yurttan ayrılma aşamasına gelenlerde artmaktadır. Yurtta kalış süresinin uzaması gelecek korkusu ve güvensizliği daha da artırmaktadır.³⁸

Çocuklar ve gençler için manevi duyguların lüzumu kaçınılmazdır. Bu nedenle yetiştirme yurtlarındaki gençlerin manevi ihtiyaçları önemsenip gerekli çalışmalar yapılırsa, gençlerin bu yönden gelişimleri daha sağlıklı olacaktır.³⁹ Ayrıca kışla tipi bakım veren çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları istendiği kadar birer aile yuvası olarak kabul edilmeye çalışılsın, çocuk ve gencin büyükler tarafından desteklenmesi ve yönlendirilmesi işlevini yerine getirmektedir.

Kalabalık ortamlarda huzurun sağlanabilmesi çeşitli kurallara bağlı olarak gerçekleşir. Gençler için ise kayıtsız şartsız bazı kurallara uymak zorunda kalmak istenmeyen bir durumdur. Çünkü gençlik otoriteye baş kaldırma dönemidir.

³⁵ Işıl Bulut; Uğur Özdemir; “Yetiştirme yurtları ve Gençlik Liderliği, s.23.

³⁶ Işıl Bulut; Uğur Özdemir; “Yetiştirme yurtları ve Gençlik Liderliği, s. 22-27.

³⁷ İbrahim Cılga; Korunmaya Muhtaç Gençlerin Sorunları, s. 47.

³⁸ İbrahim Cılga; Korunmaya Muhtaç Gençlerin Sorunları, s. 201.

³⁹ Orhan Demir; Yetiştirme Yurdu Geçliği ve Din Eğitimi, s. 31.

III. YETİŞTİRME YURDU GENÇLİĞİ VE PSİKOLOJİK ÖZELLİĞİ

1. Gençlik Çağı Gelişim Özellikleri

Gençler, bir toplumun temel yapı taşları ve istikbalidir. Dolayısıyla gençleri tanımak toplumun hem bugününü hem de yarınlarını tanımak demektir.

Ergen sözcüğü “Adolescence” Latince “Büyümek, olgunlaşmak” anlamına gelen “Adolescens”den alınmıştır.⁴⁰ Bu kelime “Bireyde gözlenebilen süratli ve sürekli bir gelişim devresi” olarak da tanımlanabilir.⁴¹

Ergenliğin yaş olarak ne zaman başlayıp ne zaman bittiği konusunda farklı görüşler mevcuttur. Unesco 15- 25 yaşları arasına gençlik olarak nitelendirirken, Devlet Planlama Teşkilatı raporunda “buluğa erme sebebiyle biyolojik ve psikolojik bakımdan çocukluğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk olma dönemi olan 12-24 arasında kalan yaş grubudur denilmektedir. Kulaksızoğlu ergenlik dönemini, çocukluk, yetişkinlik arasında kalan bir “ara dönem” olarak nitelendirmektedir. Çocukluk ve erişkinlik arasında yer alan gençlik çağı, yaşamın belki en güzel ancak en zorlamalı dönemidir.⁴²

Gençlik döneminde birey o zamana kadar geçirdiği tüm gelişim dönemlerini olumlu ve olumsuz nitelikleri yeni baştan sergileyerek yeniden harman eder örgütler kendine özgü bir benlik oluşturmaya çalışır.⁴³

İnsan hayatının ilk sekiz ayı hariç değişimi en yoğun olan dönemdir ve bu dönemde yoksunlukların yaşanması telafisi olmayan kalıcı hasarlara yol açacaktır.⁴⁴ Bu nedenle ergenlik her insanın hayatında sonraki yıllarının temelini oluşturan çok önemli bir dönemdir. Gençlik döneminin temel özellikleri arasında duygusal, coşku ve taşkınlık, çabuk kurulan ve bozulan ilişkiler, kolay etkilene, toplum içinde sivrilmeye, ilgi çekme, rol sahibi olmaya çabalama, bağımsızlık arzusu ve zihni olgunluk olarak sayılabilir.⁴⁵

⁴⁰, Rechablave Maria Anne Spengle; Ergenlik Psikolojisi Ergen ve Dünyası, Çev. Bekir, Onur, Ankara, 1995, s.10.

⁴¹ Fatma Varış; Ergenin Gelişimine Etki Yapan Kültürel Faktörler, A.Ü.E.F.Y. , Ankara, 1968, s.31.

⁴² Özdemir Bulut; “Yetiştirme yurtları ve Gençlik Liderliği”, s. 21.

⁴³ Atalay Yörükoğlu; Gençlik Çağı, Özgür Yayın Dağıtım, İstanbul, 1998, s.10.

⁴⁴ Adnan Kulaksızoğlu; Ergenlik Psikolojisi, Remzi Yayınları, İstanbul, 2000, s.13.

⁴⁵ M.Naci Kula; Kimlik ve Din, Ayışığı Kitapları, İstanbul, 2001, s.39.

Dini anlamda genç, bir yetişkinle hayatın her alanında aynı hak ve sorumluluklara sahiptir. Çünkü genç gelişim açısından en düşük yeterliliğe sahip bir bireydir.⁴⁶

Gençlik ve din konusunun incelenebilmesi için bu çağın biyolojik, psikolojik ve sosyal vasıflarının ele alınması gerekmektedir.⁴⁷ Çünkü araştırma yaptığımız yetiştirme yurdu gençliğinin din psikolojisi bu dönemi karakterize eden biyolojik, psikolojik ve sosyal özellikler ele alınmadan doğru bir şekilde anlaşılamaz.⁴⁸

1.1. Biyolojik Gelişim

İnsan doğumdan itibaren ölümüne kadar hızlı yada yavaş sürekli bir değişiklik geçirerek gelişimini biyolojik, psikolojik ve sosyal açılardan tamamlamaya çalışır. Biyolojik gelişimde bireyin fiziksel yönü hızla değişir ancak bu değişiklik vücudun her bölümünde ve kız ve erkeklerde eşit hızda olmamaktadır. Kızlar erkeklerden 1- 2 yıl önce ergenlik dönemine girerler. Bu dönem kızlarda 9- 12, erkeklerde 12- 14 yaşları arasında başlayıp, 20 yaşına kadar sürebilmektedir.

Tablo:3 Ergenlerde meydana gelen bedensel-biyolojik değişiklikler

KIZLARDA	ERKEKLEDE
Büyüme hızlanır	Büyüme hızlanır
Meme başı belirir, areola büyür	Skrotum büyür
Kalçalar büyür	Memede şişlikler
İlk pubik kıl	Omuzlar genişler
Meme dokusu büyür (telarş)	Penis kökünde kıl
Pubik kıllarda kıvrılma	Penis büyümesi, sertleşme başlar
Meme dokusu ikinci kısım büyür	Pubiste kıvrık kıl
Hafif vajinal akıntı olabilir	Penis deri rengi koyulaşır
Büyüme tam hızlanır	Erken ses değişikliği
Menarş	Spermas (ıslak rüya)
Koltuk altı kılları	Büyüme tam hızlanır
Akne görülür	Koltuk altı kıllanması
Hafif ses değişikliği	Akne görülür
Tam meme oluşumu	Belirgin ses değişikliği
Tam pubik oluşumu	Penis tam büyüklüğüne erişir
Adetler düzene girer	Sakal çıkar
Uterus olgunlaşır	Pubik kıllanma tamamlanır
İskelet büyüme durur	Tetisler tam büyür
Yumurtalıklar tam olgunlaşır	Başta saç dökülmesi
	Dış genital organlar oluşur
	İskelet büyüme durur
	Üreme organlarının olgunlaşması tamamlanır

⁴⁶ Mustafa Ulu; Üniversite Gençliğinin Dini İnanış ve Davranışları, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2006, s.9.

⁴⁷ Neda Armaner; Din Psikolojisine Giriş, Cilt I. Ayyıldız matbaası, Ankara, 1980, s. 91.

⁴⁸ Adem Şahin; Yetiştirme Yurtlarındaki Gençlerin Dinî Duygu, Düşünce, Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma, Konya, 1993, s.13.

Ergenlikte erkeklik ve dişilik hormonlarının faaliyete geçmesiyle iki cinste cinsel açıdan gelişimlerini tamamlar.⁴⁹ Gençler, hızlı olarak değişen beden gelişmelerine karşı değişik tepkiler gösterebilirler, genelde yakışıklı ve güzel olmayı isterler, kendilerini yeteri kadar çekici bulamayanlar, vücutlarını beğenmeyenler olabilir. Gençlerin beden değişikliklerinde denge bozulabilir. Bazı yerleri sabit kalırken bazı yerlerinde de hızlı ilerleme olabilir. Bu durum gençleri o kadar etkiler ki sürekli kendilerini başkaları ile karşılaştırma ihtiyaı hissederler.

Bazı gençlerde bedenın hızlı gelişmesi sebebiyle zihinsel kabiliyetleri, beden yapılarını ynetemeyecek duruma getirir. Gençte kekemelik, vücut yorgunluğu ve tiklere rastlanabilir. Ayrıca ergenlerin büyüme hızlarıyla denge ve beceri geliştirme hızları birbirine uyum sağlayamaz ve bunda onların utangaçlığı da rol oynar. Bireyde sakarlıklar oluşur herkesin kendilerine baktığını dşnrlr.⁵⁰

1.2. Psikolojik Gelişim

Her toplum geleceğini sağlayacak olan gençlerin nitelikli olarak yetişebilmesi için uygun aile, evre ve toplum koşullarının olmasını ister. Ancak her toplumda az ya da çok sayıda genç için çeşitli nedenlerle imknlar yeterli düzeyde sağlanamamaktadır. Bu gibi koşulların ortadan kaldırılması bireyin dolayısıyla toplumun korunması ve refahı için gereklidir. O nedenle toplum, çocuğu yetiştirmelerinde ana babaya yardımcı olmak, görevlerini daha rahat yerine getirebilmeleri için haklarını korumak durumundadır, gerektiğinde ise ana babaya müdahaleyi de temel hak ve görev sayar. Devlet bu görevini bir kuruluş aracılığıyla yerine getirir. Bu kuruluş Sosyal Hizmetler ve ocuk Esirgeme Kurumu'dur.

Aileleri tarafından bakımları ve yetiştirilmeleri mümkün olmayan bu gençler, devlet tarafından SHÇEK bağlı yetiştirme yurtlarında barındırılmaktadır.

Yetiştirme yurdu ve aile yaşantılarının kendilerine özgü özelliklerinden dolayı aileleri yanında yetişen gençlerle yetiştirme yurtlarında barınan gençler arsında bazı farklılıklar olabilmektedir. Yetiştirme yurdundaki gençler sevgi dolu aile yuvasından ve geniş bir çevreden uzak büyüdükleri için, kendilerini kabul düzeyleri, kendilerini ifade edebilmeleri aileleri anında kalan gençlerden daha düşüktür. Yapılan araştırmalar

⁴⁹ Elif Işık; Yetiştirme Yurdunda Kalan Gençlerin Sorunlarla baş etmeleri, Yüksek Lisans Tezi, Bolu, 2006, s. 20.

⁵⁰ Orhan Demir; Yetiştirme Yurdu Geçliği ve Din Eğitimi, s. 36-39.

yetiştirme yurdunda kalan gençlerin geleceğe yönelik bir kaygı taşıdıkları, beklentilerinin aileleri yanında kalan gençlere göre daha düşük olduğunu göstermektedir.

Ayrıca “yurtlu olma” psikolojisi ile kendilerine toplumdan soyutlamaları, küçük görmeleri öğrenim gördükleri okullarda onlara ön yargılı davranılarak yadırganmaları, istenmemeleri, meydanında olumsuz bakışları bu gençlerin psikolojik olarak etkilenmelerine sebep olmaktadır. Bir başka araştırmada ise, toplumun yetiştirme yurtlarındaki gençlere bakış açısı ile onların topluma bakış açıları arasında olumsuz bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Şüphe yok ki toplumun onlara karşı önyargısı, olumsuz tutumu devam ettiği sürece onların topluma bakış açıları aynı olmaya devam edecektir.⁵¹ Behzet Aslan tarafından yapılan bir araştırmada yetiştirme yurtlarındaki gençlerle sık olarak; kıskançlık, kavga öç alma isteği, itaatsizlik, aşağılık duygusu, dikkat ve ilgiyi üzerlerine çekme isteği, yalan söyleme, kurumdan kaçma gibi davranış sorunlarına rastlanmıştır.⁵²

Çocukluktan yetişkinliğe doğru bir geçiş dönemi olarak kabul edilen ergenlik döneminde biyolojik, fizyolojik ve bilişsel yapıda pek çok değişiklikler olmuştur. Bütün bu değişimler sonucunda toplumun ergenden beklentileri değişir ve çoğalır. Eskiden hep “çocuk” olarak algılanırken, artık kimi zaman “çocuk”, kimi zaman da “yetişkin” olarak nitelendirilmektedir. Tüm bu etkenler ergenin kendisini sorgulamasına, kim olduğu sorusuna cevap arama çabasına iter ve sonuçta çocuk, ergenlik döneminden ya “kimlik kazanma”yı “kimliğe yönelik olumlu bir duyum” olarak, kişinin kendisini iyi hissetmesi ile açıklamaktadır.” Kimlik duygusunda cinsel, toplumsal ve mesleki öğeler bulunmaktadır. Bu dönemde gencin cinsel yapısı ve yeterliliği konusunda bir takım kuşku olabilir. Kendini sınırlar başkaları ile karşılaştırır, onlarla yarışmaya kalkar. Onlar tarafından nasıl görüldüğünü merak eder. Sağlıklı gencin zamanla bu tür sınamaları, yarışmaları, kuşkuları yatışır, cinsel yapısını ve yeterliliğini kabullenir. Böylece cinsel kimlik duygusu olgunlaşır. Gencin kendi grubu ve toplum içindeki yerini, değerini tanıması ve tanıtması onun toplumsal yönden kimlik duygusunu oluşturur. Kendisini toplum içinde bir yer arayan genç kahramanlaştırdığı kişilerle ya da

⁵¹ Orhan Demir; Yetiştirme Yurdu Geçliği ve Din Eğitimi, s. 52-54.

⁵² Behzet Aslan; Kurum Bakımında Bulunan Korunmaya Muhtaç Çocukların Davranış Sorunları, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1997, s.62-64.

gruplarla özdeşim yapar.⁵³ Örneğin Fatih Sultan Mehmet, şehzadelik döneminde tarihte yaşamış başarılı liderlerin biyografilerini dikkatle araştırmış, onların başarılarını, sırlarını öğrenmiş ve onları örnek almaya çalışmıştır, örnek aldığı Hz. Süleyman, Hz. Davut, İskender ve I.Alaaddin Keykubat gibi dini ve milli liderlerle özdeşleşmiştir.⁵⁴ Bu dönemde aşk ise gencin kendi benliğini bir başkasına yansıtması, onun tarafından nasıl görüldüğünü anlamak ve bu yolla kendi kimliğine tanım bulma çabasıdır. Meslek seçimini etkileyen önemli faktörlerden biri de kimliktir. Çünkü hemen hemen her toplumda kimlik ve meslek iç içedir. Meslek seçimi ergenlik dönemine rastlar ve bu seçim kimlik duygusunu da tespit eder. Tüm yaşamı etkileyebilecek bir karar vermenin gerginliği, verilen kararın uygunluk derecesine yönelik kuşkular ergeni bir bocalama ve kimlik karmaşasına sokar ve her ergen bu karmaşayı değişik ölçülerde yaşar. Bireyin düşünce sistemi cinsel yoldaki değişimler ve meslek seçiminin beraberinde getirdiği değişiklikler genci bir kimlik karmaşasına sokmaktadır ve yaşanan kimlik karmaşası bazıları için “olumsuz” bir kimlik bulma ile de sonuçlanabilmektedir.⁵⁵ Ayrıca bu dönemde gençler olayları kendi açılarından değerlendirir ve kendi düşüncelerinin daha doğru olduğuna inanırlar. Tartışmalara girip kendilerinin haklı olduklarını ispatlamaya çalışırlar. Düşünme süreçleri genişir geleceğe yönelik ve soyut düşüncelerle ilgileri gittikçe artar. İdealist olurlar ve cinsellik, ahlak, din gibi konularda kendilerine ait değerler geliştirirler.⁵⁶

Duygusallığın ileri gittiği bu dönemde duygular gençlerin hayatında etkili olur. Bu duygusal tepkileri etkileyen faktörler ise sağlık durumları, zekâ durumları, zekâ düzeyleri, cinsiyetleri, okul başarıları ve sosyal kabul düzeyleri sıralanabilir.⁵⁷

Bu dönemde şekillenmeye başlayan tutumlar henüz benimsenmediği için her an değişebilir, gençlerin sabırsızlığı, hareketliliği, davranışlarındaki tutarsızlıkları bu özellikleri sebebiyledir. İlgi alanları da artık dış görünüş, sosyal faaliyet, gelecek olmuştur ayrıca bu ilgilere değişebilirlik ve aşırılık vardır.⁵⁸

⁵³ Münire Erden ve Y. Akman; Eğitim Psikolojisi; Arkadaş Yayınevi, Ankara, 1997, s.95.

⁵⁴ Ali Kuşat; “Fatih Sultan Mehmet’in Kişiliği ve Fetihteki Rolü”, E.Ü.S.B.E.Dergisi 14.Sayı, 2003/1, s.141.

⁵⁵ Münire Erden ve Y. Akman; Eğitim Psikolojisi, s.94-99.

⁵⁶ Orhan Demir; Yetiştirme Yurdu Geçliği ve Din Eğitimi, s. 40.

⁵⁷ Haluk Yavuzer; Ana-Baba ve Çocuk, Remzi kitabevi, İstanbul,1993, s. 284-286.

⁵⁸ Haluk Yavuzer; Ana-Baba ve Çocuk, s. 312.

Kısaca gençlerin biyo- psiko- sosyal içerikli pek çok problemi vardır ve zaten çalkantılı olan dönem onları tamamen tedirgin eder.⁵⁹

1.3. Sosyal Gelişim

Sosyal gelişme kişinin yaşadığı toplum içinde kabul edilebilir biçimde davranmayı öğrenme biçimidir. Bu bir süreçtir ve doğumdan itibaren ilk anne baba ile başlar ve ömür boyu devam eder. Ergen toplumda saygınlık kazanmaya, statü sahibi olmaya ihtiyaç duyar. Toplumsal uyum büyük ölçüde bu ihtiyacın karşılanmasına bağlıdır.⁶⁰

1.3.1.Aile

Çocukluktan yetişkinliğe başarılı bir geçiş, biyolojik, psikolojik ve sosyal gelişimin bir arada olması ile gerçekleşir. Gençlik döneminin dengeli bir şekilde geçmesi pek çok faktöre bağlıdır. Bunların en önemlisi de ailedir.

Aile bireyleri, görevlerini tam olarak yaparlarsa, genç toplumsallaşma sürecinde olumlu adımlar atar, görevlerin tam olarak yapılmamasında ise gençlerin sosyal gelişmelerinde olumsuz neticeler elde edilir.

Anne babaların çocuklarına yönelik değerlendirmeleri, çocukların da kendilerini algılamaları ve anne babaları ile olan ilişkilerini biçimlendirmektedir. Çocuklara güzel örnekler sergilemek, terbiye etmek, kişiliklerini çevrenin kötü etkilerinden korumak ailenin ve özellikle annenin görevidir. Genç ile anne arasında çok sıkı bir bağ vardır. Bu bağ sayesinde çocuk doğumundan itibaren dünyaya güvenir ve hayata tutunmaya çalışır. Annenin çocuğa yaşattığı güven ya da güvensizlik duygusu onun bütün kişiliğini yani hayatını etkilemektedir.

Suç işleyen gençler arasında yapılan araştırmalarda çoğunun aile dışında yetişmiş çocuklar oldukları, aile yanında suç işleyenlerin ise problemli ailelerde yetiştikleri görülmüştür.⁶¹

Çocuk ilk tecrübelerini, bilgilerini, eğitimini ailede aldığı ve hayatını bu temeller üzerinde bina edeceği için aile çocuğun eğitimine çok dikkat etmelidir. Bu eğitimi verirken çocuğun yaşadığı dönemlerin kazanımlarını problemlerini bilmelidir. Örneğin ergenlik döneminde gençlerde anne-babaya karşı çıkma, bağımsız olma eğilimleri

⁵⁹ Orhan Demir; Yetiştirme Yurdu Geçliği ve Din Eğitimi, s. 41.

⁶⁰ Haluk Yavuzer; Ana-Baba ve Çocuk, s. 295.

⁶¹ Orhan Demir; Yetiştirme Yurdu Geçliği ve Din Eğitimi, s. 43.

kendini gösterir. Ancak bu dönemin sağlıklı bir şekilde atlatılması için aile desteğine ihtiyacı vardır.

Shiek yaptığı araştırmada, ebeveyn özelliklerinin ergenin yaşam doyumu, umutsuzluğu, benlik saygısı ve amaçlarını etkilediği ortaya konmuştur. Ailenin desteği gencin değerli ve yeterli hissetmesine yardımcı olduğu gibi uyarıcı oluşturarak entelektüel gelişime katkıda bulunur.⁶²

1.3.2. Okul ve Arkadaş Gurubunda Gençlik

Gencin toplumsallaşması için ergenlik döneminde okul ve arkadaşlık ilişkileri ön plana çıkar. Hem eğitime hem de öğretilmeye çalışan gencin okullardaki iletişimi sosyal gelişimlerini sağlamada çok etkilidir. Çünkü okullarda hayatları boyunca kendilerine gereken tecrübeleri kazanırlar. Ayrıca okullar sosyalleşme açısından değişik ilişkilerin bir arada yaşandığı ortamlardır. Burada genç kendi cinsinden olan öğrencilerle ve öğretmenleri ile farklı ilişkiler kurabilmekte, arkadaşlarını ve değer verdiği öğretmenlerini taklit ederek bilgi ve becerilerini arttırabilmektedir.⁶³

Gençlik çağında arkadaşlığın önemi büyüktür. Ergenlik döneminde, aileden uzaklaşarak arkadaşlarla daha fazla zaman geçirilmeye başlanır. Bu dönemde yoğunlaşan ait olma, kabul görme, bağlanma gibi sosyal gereksinimler genci tamamen arkadaş grubunun etkisine girmesine yol açabilir. Bu dönemde gencin dayanabileceği en önemli güven kaynağına arkadaşlık oluşturur. Genç ana babayla paylaşamayacağı bazı deneyimler sonucundaki duygu ve düşüncelerini arkadaşları ile paylaşarak ve onların izlenimleriyle karşılaştırarak kendini tanıma, değerlendirme fırsatı bulur. İlk kez karşılaşılan bir durum karşısında tepki ve başarı durumunu değerlendirmek isteyen genç için en önemli ölçüt, kendi yaşlılarının düşünce ve davranışlarıdır. Bu nedenle yaşlıların önemli ve ana babalarından çok farklı olduğu açıktır. Bu dönemde bir arkadaş grubuna sahip olmak, grubun değer verilen bir bireyi olmak en güçlü isteklerdendir.⁶⁴

Yapılan araştırmalara göre ergenler, geleceklerini ilgilendiren bir konuda karar verecekleri zaman, ailelerinin tavsiyesini dinlerken, o anda içinde bulundukları durum

⁶² Esen Dinçer; Ergenlik Dönemi Gelişimsel Ödevleri ve Psikolojik Problemler, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, s. 55-57.

⁶³ Orhan Demir; Yetiştirme Yurdu Geçliği ve Din Eğitimi, s. 43-45.

⁶⁴ Bozkurt Yahya; 14-18 Yaş Grubu Tutuklu Olan ve Olmayan Ergenlerin Reddetme Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, s.2.

ile ilgili, arkadaşlarıyla ilişkilerinde ve yanlış anlamlar gibi konularda arkadaşları ile konuşmayı tercih etmektedirler.⁶⁵

Gençlik döneminin sonlarında gençler toplumsal statü ve rollerini idrak ederek bağımsız kişiliklerini kazanırlar. Dönemin olumsuz ve hırçın davranışları kaybolur. Bunların yerini daha olgun tavırlar almaya başlar.

2. Gençlikte Din

Bireysel ve toplumsal yönden geniş bir alanda etkili olan din hayata anlam katmada, davranışlara yön vermede, bireylerin iç dünyalarında denge sağlamada güçlü bir olgudur. Bu özelliğinden dolayı her devirde bilim adamlarının dikkatini çekmiştir. Psikoloji alanında çalışmalar yapan bilim adamları da psikoloji biliminin kurucusu sayılan Wund' tan başlayarak bu konu üzerinde çalışmalar yapmışlardır. Kimine göre din nevroz olarak görülürken, kimine göre ruhun vazgeçilmez gıdası gibi görülmüştür. Kökeni ve işlevi açılarından zaman zaman eleştirilse de tarih boyunca her dönemde var olmuş olan din olgusunu yok saymak mümkün olmamış⁶⁶ ve bu konuda çeşitli çalışmalar yapılmış bu çalışmalar sonucunda dinin tarifi ve mahiyeti konusunda pek çok görüş ortaya çıkmıştır.

Arapça bir kelime olarak kabul edilen din kelimesi “deyn” kökünden mastar veya isim olarak kullanıldığı belirtilir.⁶⁷ Sözlük anlamı olarak “ceza, mükâfat, adet itaat, tutulan yol, hesap, millet gibi anlamlara gelmektedir.⁶⁸ Terim olarak din, Allah tarafından peygamber aracılığıyla akıllı insanların kendi istek ve arzularıyla iyiliğe ve güzelliğe ulaşmaları için gönderilen ilahi ilkeler bütünüdür.⁶⁹ Batı dillerinde ise “religare” köklerinden gelmekte olup Allah’a korku ve saygı ile bağlılık ile kendini ibadete verme, tören ve ayinlere katılma gibi anlamlara gelir⁷⁰ Din konusundaki bu kısa bilgiden sonra gençlik döneminde dinin yeri ve önemine geçelim.

Yaradılışı itibariyle bir dine inanmaya meyilli olan⁷¹ insanın dini yönelimi önemli bir araştırma konusudur. Buluğa erme, ergenlik dönemi içerisinde gerçekleşen ve dinde

⁶⁵ Esen Dinçel; Ergenlik Dönemi Gelişimsel Ödevleri, s. 60.

⁶⁶ Mustafa Ulu; Üniversite Gençliğinin Dini İnanış ve Davranışları, s.14.

⁶⁷ Ali Ulvi Mehmetoğlu; **Kişilik ve Din**, Dem Yayınları, İstanbul 2004, s.14.

⁶⁸ Ragıp El- İsfahani; Müfredat, Kahraman Yay., İstanbul, 1986, s.253.

⁶⁹ Ahmet Hamdi Akseki; İslam Dini, Nur Yayınları, Ankara, 1993, s.17.

⁷⁰ Veysel Uysal; “Din Psikolojisi Açısından Dini Tutum, Davranış ve Şahsiyet Özellikleri” M.Ü.İ.F. Vakfı Yay. İstanbul 1996, s.53.

⁷¹ Yurdagül Konuk; Okul Öncesi Çocuklarda Dini Duygunun Gelişimi ve Eğitimi, T.D.V.Y., Ankara, 1994, s.23.

sorumluluğun başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Ergenlikle beraber birey, din nazarında yetişkin statüsünde yer alır ve dinin emirleri ve yasakları çerçevesinde davranışlarından sorumludur.⁷² Çocukta dini uyanışlar ilk önce ailede başlar ve daha sonra çevrenin, kültürel etkinliklerin etkisinde kalır. Ergenlik çağına kadar bu dini yaşayış bir taklit olarak devam eder.⁷³ Soyut düşünmeye başladıkları 12 yaşından sonra çocuklarda 14- 18 yaşları arasında dini şüphe ve çatışmalar gelişir.⁷⁴ Çocukluk döneminde Allah'ı insan benzeri bir varlık olarak gören birey ergenlik döneminde tek, eşi benzeri olmayan, görülemeyen, değişmeyen, canlı ve ölümsüz olan bir Allah inancına geçiş yapmaktadır.⁷⁵ Çalkantılı bir dönem olan ergenlik çağında dini yaşantılarda derinden etkilenmektedir. Arkadaşlarının ve büyüklerinin dini anlayış ve yaşantılarının da etkisi ile genç dini kendilerine göre yorumlamaya başlamaktadır.⁷⁶

Başkalarının kendisine karşı besledikleri duygulardan da şüphe eden genç hayatın anlamsızlığını hisseder bununla birlikte gelen sıkıntı, gençlerde Allah'ta bir umut bulma hareketi uyandırabilir.

Cinsel uyanışın da başladığı bu dönemde din ve toplum tarafından konulan bazı kuralların engellenmesi sonucu gencin zihninde din ve cinsiyet karşı karşıya gelmiş gibi gözüktür.⁷⁷

14- 18 yaş arasında genç geleneksel kabullerine olduğu kadar yenilerine karşı da tenkitçi bir tutum geliştirir. Tüm dünyasını soru süzgecinden geçirdiği gibi dini kabulleri de bundan nasibini alır. Ergenlik döneminin sonunda ergen çocukluktan beri inandığı dini inançlarına yeniden sarılır.

3. Allah Tasavvuru

Düşüncenin bir türü ve düşünceye bir geçiş olarak kabul edilen tasavvur, ruhsal güçler veya duygusal uyarılarla zihinde önceden oluşturulan bir şeyin yeniden özel bir şekilde şekillenmesi, canlanması, anlam kazanması veya hatırlanmasıdır. Aslında tasavvurun

⁷² Ahmet Hamdi Akseki; İslam Dini, s.123.

⁷³ Mehmet Emin Ay; Çocuklarımıza Allah'ı Nasıl Anlatalım, Timaş Yayınları, İstanbul, 1993, s.67.

⁷⁴ Hayati Hökelekli; Din Psikolojisi, T.D.V.Y., Ankara, 1993., s.267-281.

⁷⁵ Hüseyin Peker; Din Psikolojisi, Çamlıca Yay., İstanbul, 2003, s. 171.

⁷⁶ Antonine Vegote; "Ergenlikte Din", Çev. Erdoğan, Fırat, A.Ü.İ.F.D. , c.24, A.Ü.İ.F.D. ,Ankara, 1981, s.584-590.

⁷⁷ M. Naci Kula; Kimlik ve Din, s.38.

pek çok çeşidi vardır. Hatta ne kadar algı türü varsa o kadar türü olduğu kabul edilebilir.⁷⁸

Vergote psikolojik şartlar oluşturulduğunda dini inancın erkenden ortaya çıkıp gelişeceğini ifade etmektedir.⁷⁹ Psikolojik tecrübeler ışığında çocukta dini uyanışın 3- 5 yaşlarında başladığı söylenebilir.⁸⁰ Çocuğun dini gelişiminde iki temel faktör etkilidir. Birincisi çocuğun ruhi güçleri diğeri ise onun kültürel çevresidir. Çocuk inancının belirmesini ilk teşvik eden uyanmasını ve gelişmesini etkileyen unsurların başında aile gelmektedir.⁸¹

Çocuklar genellikle üç yaşından sonra dini nitelikte bir korku ve saygıyla kutsal olan varlığa karşı ilgi duymaya başlar ve “niçin ve neden”li sorular sorarak kendisinin bu dünyaya neden ve nereden geldiğini kim tarafından yaratıldığını bilmek isteyecektir. Genellikle dört yaşlarında Allah hakkında fikir yürütmeye başlar.

3- 5 yaş arası çocuklar Allah’ı büyük bir insan olarak tasavvur etmektedirler.⁸² 5- 7 yaşından itibaren çocuk Yüce Kudret’i insanlardan ayırmaya başlamaktadır. Çocuğun bu dönemde babasının “her şeye gücünün yetmediğini görmesi” Allah’ın insanlardan farklı olduğu fikrini ortaya çıkarmaktadır. Artık Allah bir insan değil, meleklerle birlikte egemenliğini süren, görünmeyen, resmi çizilemeyen ve her yerde olan bir varlıktır.

9 yaşından sonra çocuk anne ve babasının bilgi ve güçlerinin sınırlılıklarını keşfetmeye başlar. Bunun sonucunda çocukta giderek insan gücü üstünde evrensel bir Tanrı kudretinin varlığını sezmeye başlar.⁸³

12 Yaşından sonra çocuk artık Allah’ı yetişkinler gibi tanımaya başlar. Allah’ın sadece iyilik dağıtan bir varlık olmadığını aynı zamanda korkutabilen mutlak güç sahibi olduğunu anlar.⁸⁴

⁷⁸ Kerim Yavuz; Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi (7 – 12 Yaş), Diyanet İşleri Başk. Yay. Ankara, 1983, s. 159.

⁷⁹ Antonine Vergote; Çocukta Din Çev. Erdoğan, Fırat A.Ü.İ.F.D., c.22, A.Ü.İ.F.D., Ankara,s. 315.

⁸⁰ Neda Armaner; Din Psikolojisine Giriş, s.83

⁸¹ M. Emin Ay; Çocuklarımıza Allah’ı Nasıl Anlatalım, s.80.

⁸² M. Emin Ay; Çocuklarımıza Allah’ı Nasıl Anlatalım, s. 86.

⁸³ Neda Armaner; Din Psikolojisine Giriş, s.93.

⁸⁴ Neda Armaner; Din Psikolojisine Giriş, s.94.

BÖLÜM II

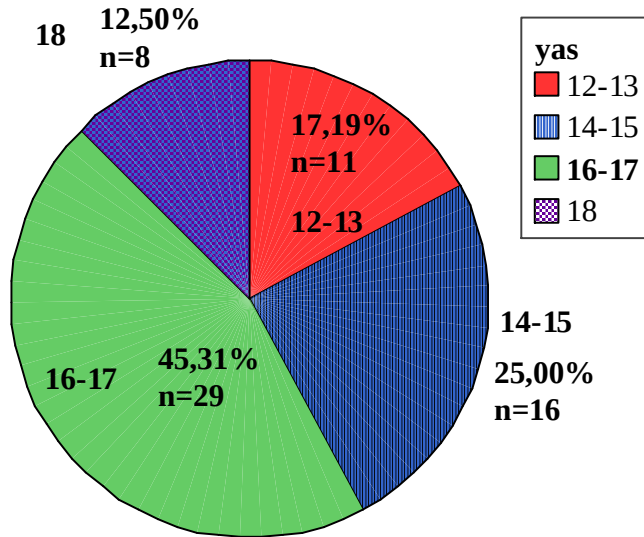
BULGULAR VE YORUMLAR

I. YETİŞTİRME YURDU GENÇLİĞİNİN PSİKOSOSYAL VE KÜLTÜREL ARKAPLANI

1. Gençlerin Yaşlara Göre Dağılımı

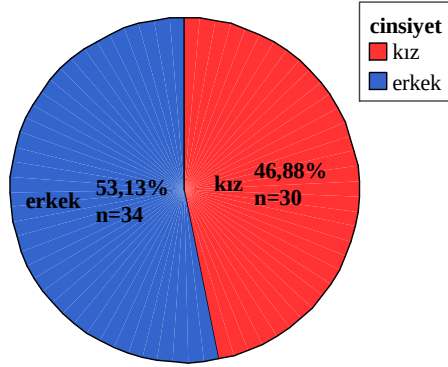
Çalışmamıza toplam 64 öğrenci katılmıştır. Yetiştirme yurtlarında 13–18 yaş grubu gençler barındırılmaktadır. Ancak bazı gençler 12 yaşında oldukları halde çocuk yuvaları yerine yetiştirme yurtlarında kalabilmektedirler. Bu nedenle 12 yaş grubu gençleri de bu örneklem grubumuza dâhil ettik.

Şekil 1: Gençlerin Yaş Dağılımı

2. Gençlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

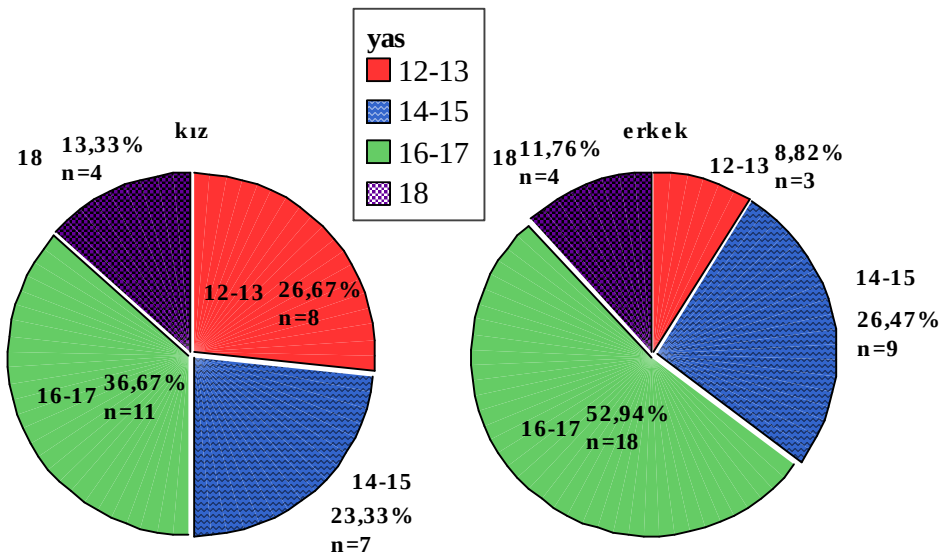
Şekil 2: Gençlerin Cinsiyet Dağılımı

Anketi değerlendirilen 64 gencin %53,13'ü erkek, %46,88'i ise kızdır. Yani 34 erkek ve 30 kızın anketi değerlendirmeye alınmıştır. Yetiştirme yurdunda kalan gençlerin çoğunluğunu erkekler oluşturduğu halde anketi değerlendirilen kız ve erkeklerin arasında çok az bir fark vardır. Bu da erkeklerin ankete katılmadaki isteksizliklerini göstermektedir.

Yukarıdaki şekilden de anlaşılacağı üzere gençlerin %17,19'u 12-13, %25,00'ü 14-15, %45,31'i 16-17, %12,50'si 18 yaşındadır. Gençlerin çoğunluğu 16-17 yaş grubundadırlar.

Şekil 3: Cinsiyetlere Göre Yaş Dağılımı

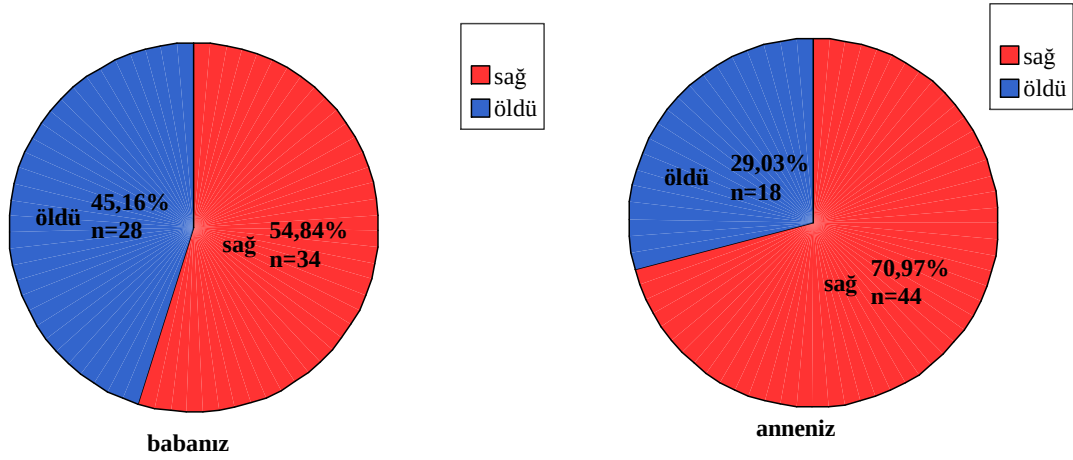

Cinsiyete göre dağılımda ise; kızlarda; %26,67'si 12–13, %23,33'ü 14–15, %36,67' 16–17, %13,33'ü 18 yaşında ve yoğunluk 16–17 yaş grubundadır.

Erkeklerde; %8,82'si 12–13, %26,13'ü 14–15, %52,94'ü 16–17, %11,76'sı 18 yaşındadır ve yoğunluk 16–17 yaş grubu arasındadır.

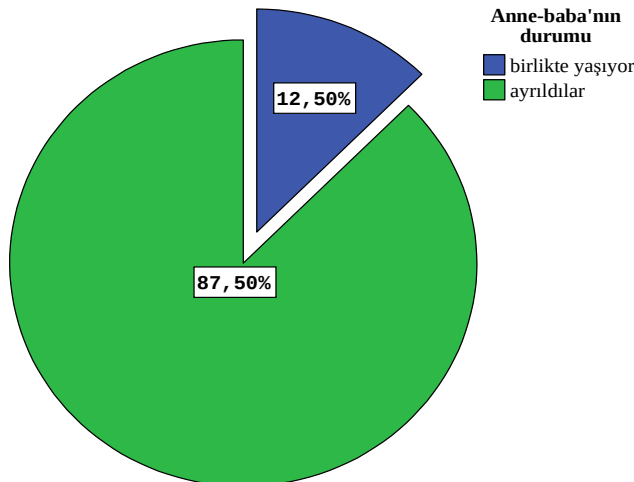
3. Gençlerin Anne-Babaları İle İlgili Bulgular

Şekil 4: Gençlerin anne-babalarının sağ olup-olmama durumlarına göre dağılımı

Şekil 4'te de anlaşıldığı gibi babasının sağlık durumundan haberdar olan gençlerin %54,84'ünün babası sağ iken %45,16'sının babası vefat etmiştir. Ayrıca 2 genç babasının yaşayıp yaşamadığını bilmediğini ifade etmiştir. Annenin sağlık durumundan haberdar olan gençlerin %70,97'sinin annesi sağ iken, %29,03'ünün annesi ölmüştür. Yine kızlardan 2 tanesi de annesinin yaşayıp yaşamadığından habersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Şekil 5: Gençlerin Anne-Baba Durumları

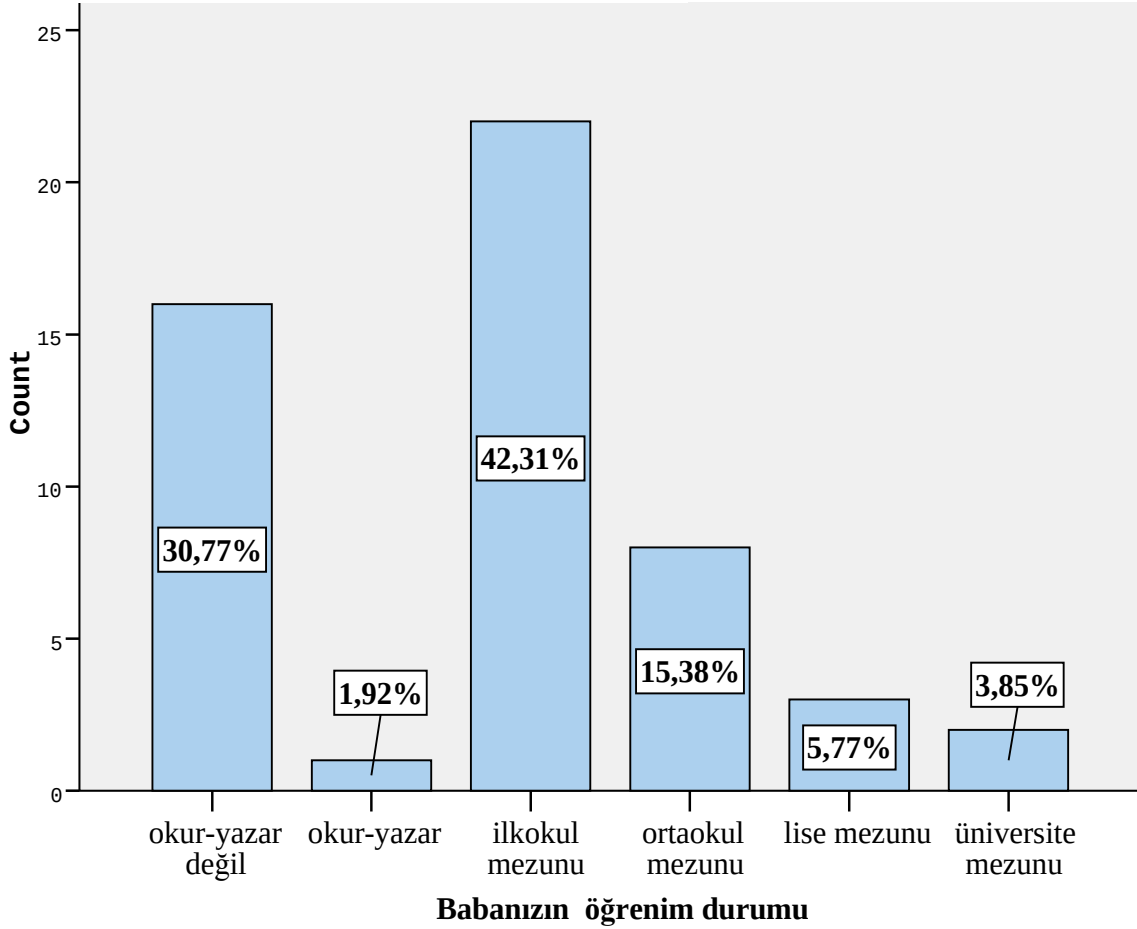

Şekil 5'te görüldüğü üzere gençlerin anne-babalarının %87,50'si ayrı yaşıyorken %12,50'si birlikte yaşamaktadır. Dolayısıyla çocukların çoğunluğu parçalanmış ailelerden gelmektedir. Aileler ile ilgili verilere bakıldığında dağılmış ailenin temel özelliklerini gösteren bir görüntüyle karşılaşılmaktadır. Bu sonuçlar da yetiştirme yurtlarının kuruluş gayesine paralel bir sonuçtur.

4. Babalarının Öğrenim Durumları

Şekil 6'da görüldüğü üzere gençlerin %30,77'sinin babaları okur-yazar olmadıkları, %1,92'sinin okur-yazar olduğu, %42,31'inin ilkokul mezunu, %15,38'inin ortaokul mezunu, %5,77'sinin lise mezunu, %3,85'inin ise üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Buna göre yurttaki kalan öğrencilerin babalarının öğrenim durumları oldukça düşüktür.

Şekil 6: Gençlerin Babalarının Öğrenim

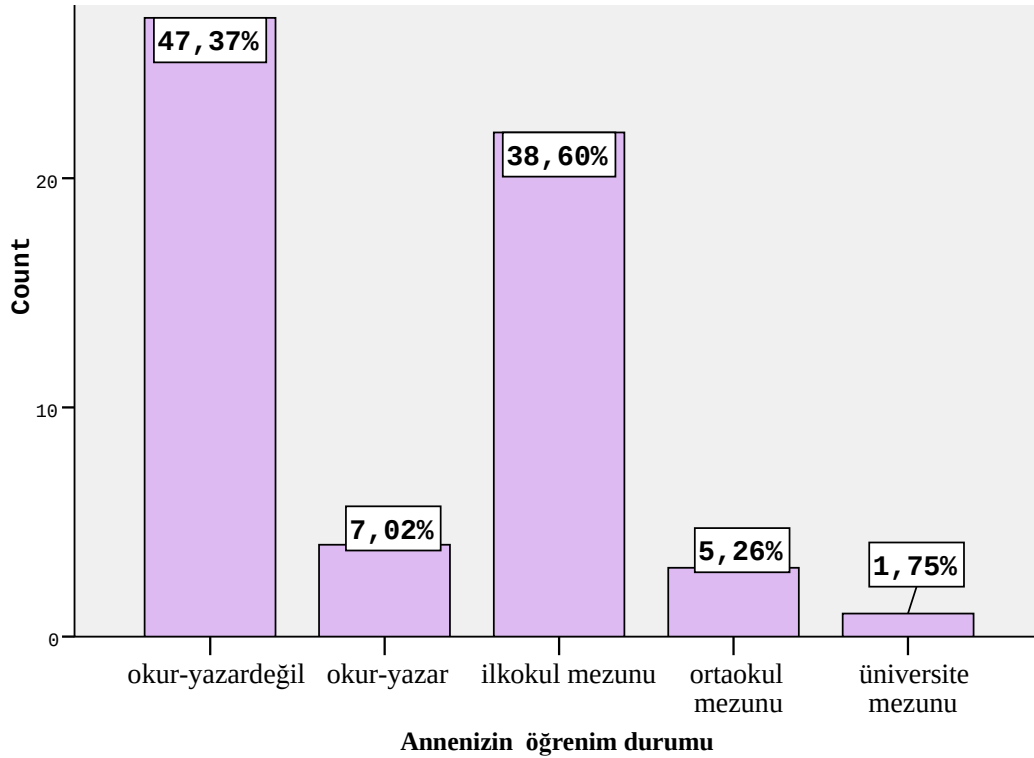
Yurttaki kalan gençlerin babalarının öğrenim durumları yukarıdaki şekilde belirtilmiştir.

5. Annelerinin Öğrenim Durumları

Aşağıdaki şekilde gençlerin annelerinin öğrenim durumları görülmektedir. Şekil 7'ye göre gençlerin %47,37'sinin annelerinin okur-yazar olmadıkları, %7,02'sinin okur-yazar olduğu, %38,60'ının ilkokul mezunu %5,26'sının ortaokul mezunu, %1,75'inin ise üniversite mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

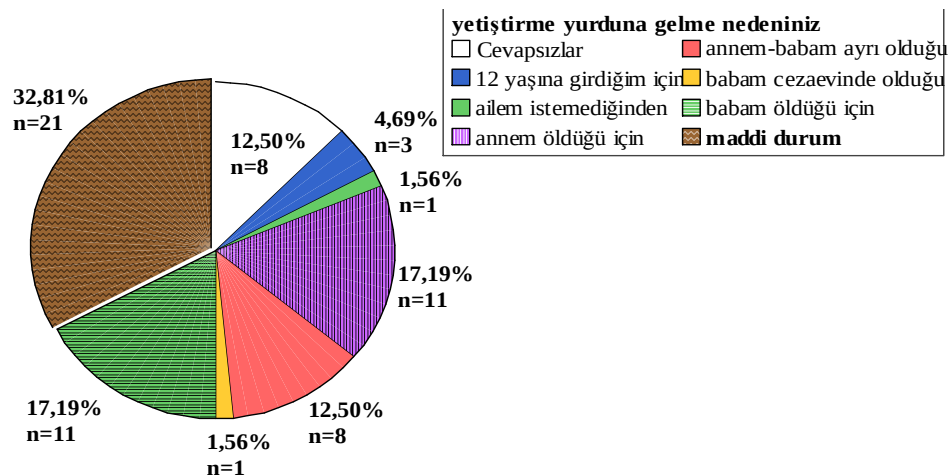
Gençlerin anne ve babalarının öğrenim durumlarına bakıldığında çocukların ilk eğitim aldıkları yer olan ailenin ve özellikle çocuklarla daha çok ilgilenen annelerin öğrenim durumlarının çok düşük olduğu, çocuğun yetiştirilmesinde daha çok etkili olan annenin öğrenim durumunun babanın öğrenim durumundan daha düşük olduğu görülmektedir.

Şekil 7: Gençlerin Annelerinin Öğrenim Durumları

6. Gençlerin Yetiştirme Yurduna Gelme Nedenleri

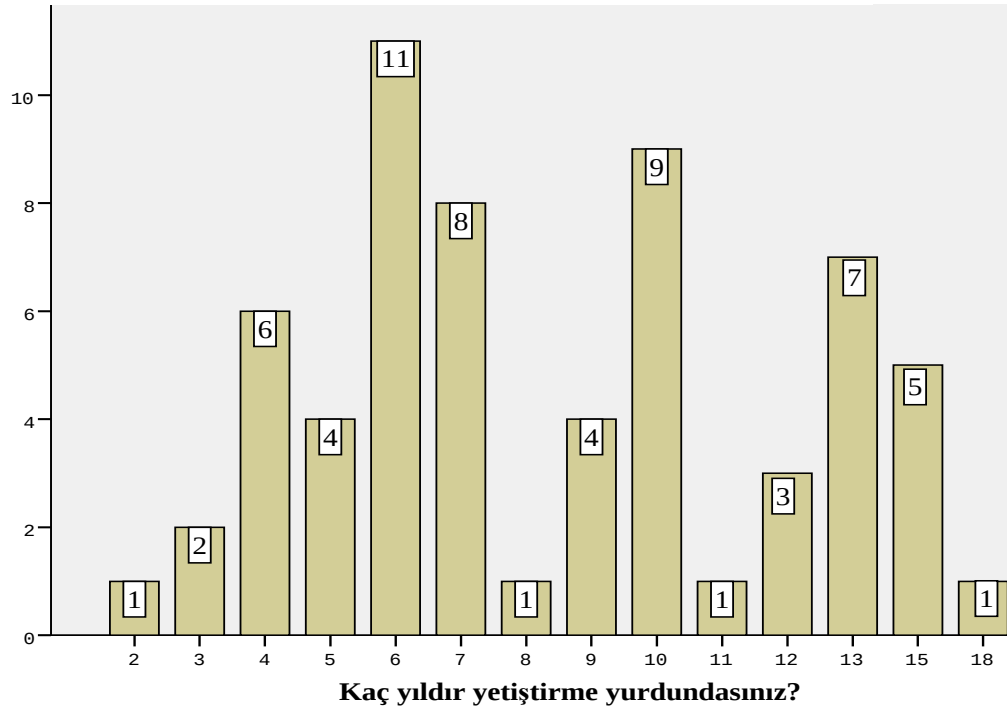
Şekil 8: Gençlerin Yetiştirme Yurduna Gelme Nedenleri

Gençlerin yetiştirme yurduna gelme nedenleri onların Allah tasavvurunu etkiledikleri görüşü varsayımlarımızdan biridir. Bu sorumuza gençlerin %12,50'si yani 8 tanesi cevap vermezken %4,69'u buraya yetimhaneden geldiklerini dolayısıyla 12 yaşına girdikten sonra yetiştirme yurduna geldiklerini belirtmişlerdir. % 1,56'sı ailem beni istemediği için buradayım ifadesini seçerken, %17,19'u annem öldüğü için, %12,50'si annem ayrı olduğu için, %1,56'sı babam hapiste olduğu için, %17,19'u babam öldüğü için ve %32,81'i ise maddi durumları zayıf olduğu için yetiştirme yurdunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla yetiştirme yurdunda kalma nedenlerinin önemli bir boyutunu maddi durum konusundaki problemler oluşturmaktadır. İkinci ve üçüncü sırada ise anne ve babanın ya da her ikisinin vefat etmiş olması yer almaktadır. Sadece bir genç istenmediği için burada kaldığını düşünmektedir.

7. Gençlerin Yetiştirme Yurdunda Kalma Süreleri

Şekil 9: Gençlerin Yetiştirme Yurdunda Kalma Süreleri

Gençlerin yetiştirme yurdunda kalma sürelerinin Allah tasavvurunu etkilediği görüşü varsayımlarımızdan bir diğeridir. Ankete katılan gençlerden 1 tanesi 2 yıldır, 2 tanesi 3 yıldır, 6 tanesi 4 yıldır, 4 tanesi 5 yıldır, 11 tanesi 6 yıldır, 8 tanesi 7 yıldır, 1 tanesi 8 yıldır, 4 tanesi 9 yıldır, 9 tanesi 10 yıldır, 1 tanesi 11 yıldır, 3 tanesi 12 yıldır, 7 tanesi 13 yıldır, 5 tanesi 15 yıldır ve 1 tanesi de 18 yıldır yetiştirme yurdunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla yurttan kalanlar en az iki yıldır orda kalmaktadırlar. Bir kişi

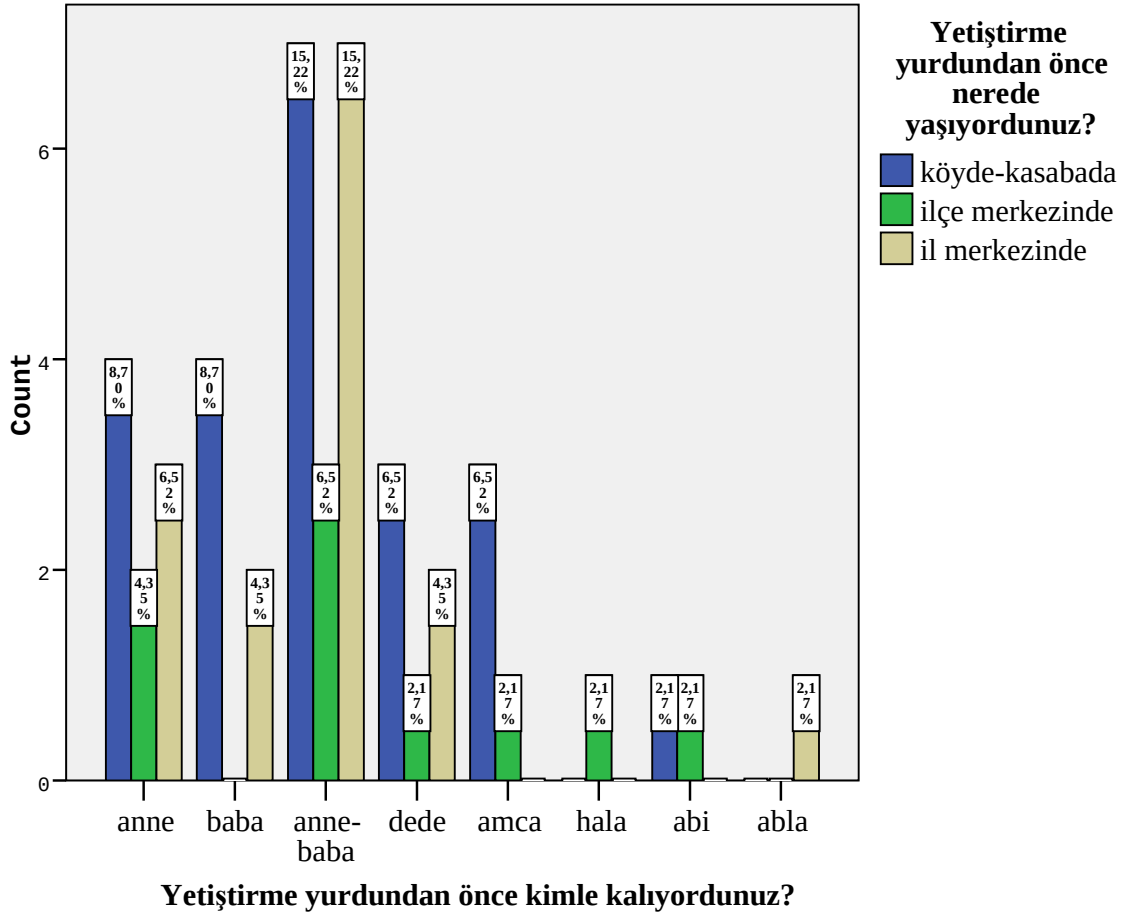
ise doğduğu andan itibaren yurttan kaldığını ifade etmiştir. Yurttan kalma yoğunluğu 11 kişi ile 6 yıl olmuştur.

8. Gençlerin Yetiştirme Yurduna Gelmeden Önce Kiminle Yaşadıkları

Yetiştirme yurdunda yapılan ankette yetiştirme yurduna gelmeden önce nerde ve kiminle yaşadığı soruları sorulmuş ve aşağıdaki grafik elde edilmiştir.

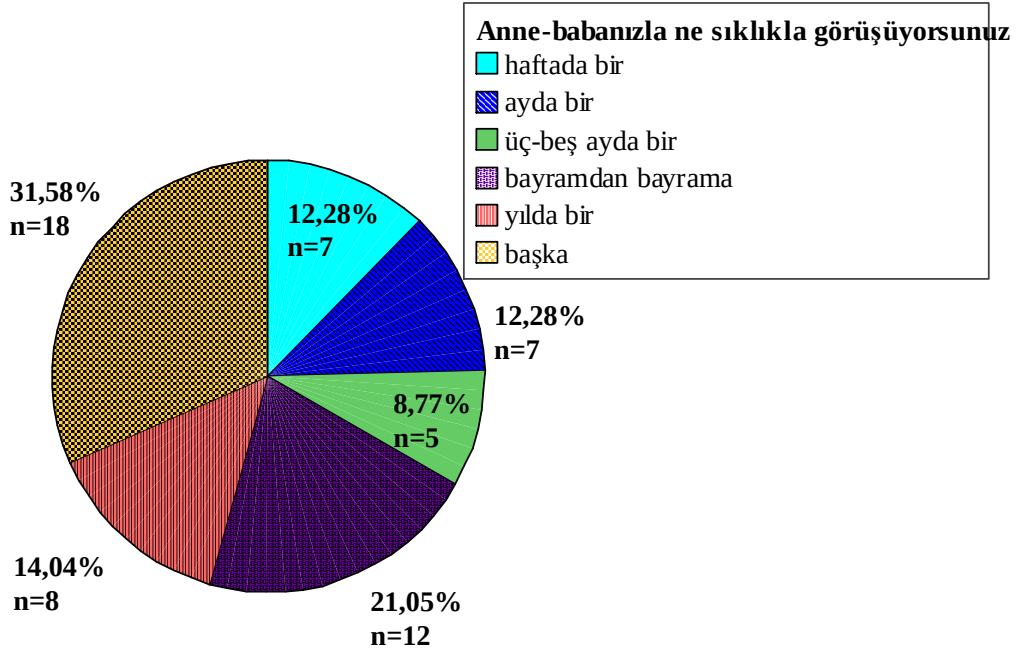
Aşağıdaki şekle göre gençlerin %45,66'sı köyde, %22,26'sı ilçe merkezinde ve %34,78'i de il merkezinde yaşamaktadır. Grafiğe bakıldığında daha önce anne ve babasıyla yaşayanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bunun sebebi olarak yetiştirme yurduna gelmesi sebebinin anne babanın birinin veya ikisinin ölmesi ya da ayrılması sonucu olduğu söylenebilir. Ayrıca yetiştirme yurdunda kalan gençlerin çoğunluğunun köyden gelen kişiler olduğu görülmektedir.

Şekil 10: Gençlerin Yetiştirme Yurdundan Önce Kaldıkları Yerler

9. Anne-Baba İle Görüşme Sıklığı

Şekil 11: Gençlerin Anne-Babalarıyla Görüşme Süreleri

Bir çocuğun kendisini en mutlu, huzurlu ve güvende hissettiği yer ailesidir. Değişik problemler yüzünden aile ortamından ayrılmak zorunda kalan bu gençlerin aileleriyle görüşme sıklığı yaşanan problemlerin ağırlığını hafifletecektir. Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere gençlerin %12,28'i haftada bir, %12,28'i ayda bir, %8,77'si üç-beş ayda bir, %21,05'i bayramdan bayrama, %14,04'ü yılda bir, %31,58'i ise başka seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu soruda başka seçeneğini işaretleyen %31,58'lik genç grubu olan 18 kişiden 10 kişi tatillerde ailesiyle görüştüğünü 4 kişi hiç görüşmediğini belirtirken, 4 kişi ise bu soruya cevap vermemişlerdir. Çıkan sonuca göre yetiştirme yurdunda kalan gençler her ne kadar aileden kaynaklanan problemlerden dolayı yurtda kalsalar da %85,96'sı aileleriyle irtibatlarını kesmemişlerdir. %7,02'si ailesiyle onların ölmesi, onları tanımama veya başka nedenlerle ilgilerini koparmışlardır. %7,02'i ise cevap vermedikleri için durumlarını bilemiyoruz.

II. YETİŞTİRME YURDU GENÇLERİN SOSYO-KÜLTÜREL YAŞAMLARI

1. Yetiştirme Yurdunda Algılanan İlgi

Yetiştirme yurtlarında görev yapan öğretmen, idareci ve diğer personelin görevleri, zaten sıkıntılı bir dönem olan gençlikte döneminde bir de ailelerden uzakta yaşamak zorunda olan bu gençleri geleceğe hazırlamaktır. Onlar bu görevlerini yerine getirirken, gençlerin özel durumlarını göz önünde bulundurmaları beklenmektedir.

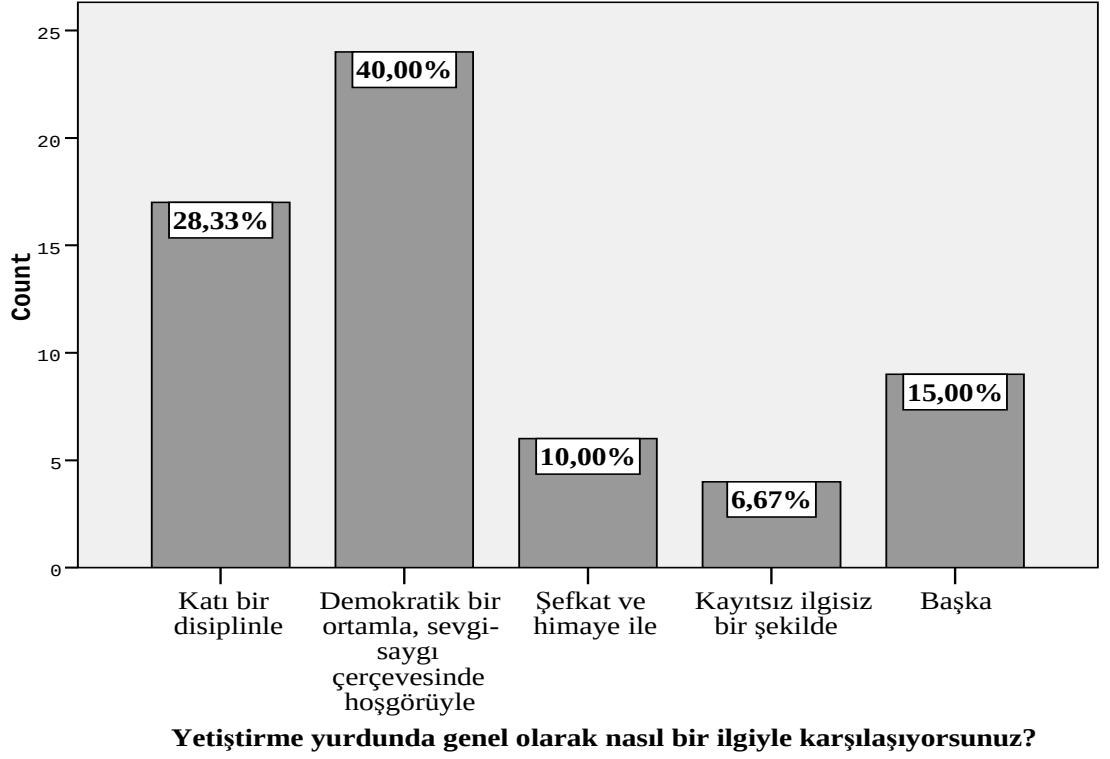
Yurtta nasıl bir ilgiyle karşılandıkları sorulduğunda şu cevaplar alınmıştır. %28,33 katı bir disiplinle, %40,00 demokratik bir ortamla sevgi-saygı çerçevesinde hoşgörüyle, %10,00 şefkat ve himaye ile %6,67 kayıtsız ilgisiz bir şekilde, %15 başka seçeneği tercih edilmiştir. Başka diyenler aşırı baskı/aşırı disiplin/hocaya göre değişiyor/kimse beni anlamıyor/kötü bir şekilde ifadeler eklemiştir. Elde edilen sonuçlara göre gençlerin %43,33 kendilerine iyi davranılmadığını %50 ise kendilerine sevgi, saygı ve hoşgörü çerçevesinde davranıldığını ifade etmişlerdir. Yani gençlerin yarısı yurtlardaki ilgiden memnunken yarısı da memnun olmadığını bir şekilde ifade etmek istemişlerdir.

Gençlerin bir kısmı disiplinden hiç hoşlanmamaları ve aşırı serbest olma isteklerinden dolayı normal bir disiplini katı bir disiplin olarak görmektedirler. %6,67 ise eğitimcilerin ilgisiz olduklarını ifade etmişler oysa gençlerle ilgilenmek eğitimcilerin görevleri arasındadır. İlgisizlik disiplinin olmaması da aşırı disiplin de başarısızlık getirir.⁸⁵

Aslında yetiştirme yurdunda kalan gençler anne-baba sevgi ve ilgisini yurt idareci ve öğretmenlerinden beklemektedir. Eğitimcilerin bu beklentinin farkında olarak hareket etmeleri gerekmektedir. Yurt personeli gençlere anne-baba gibi davranabilirse ancak o zaman sağlıklı bir nesil yetiştirilebilir.

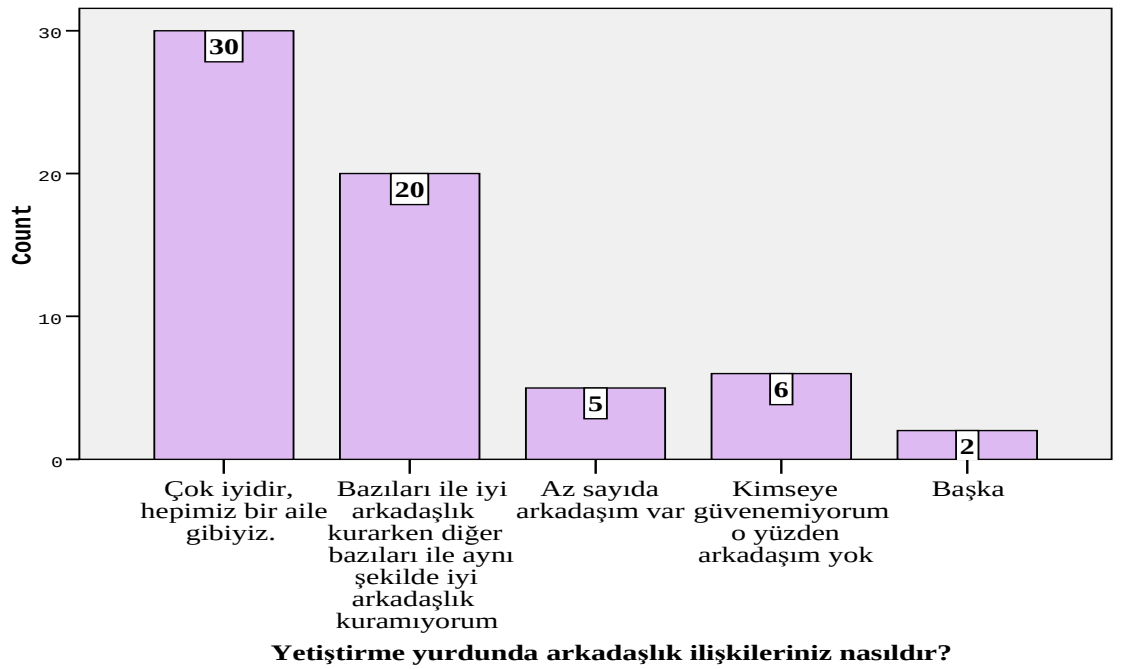
⁸⁵ Mehmet Tevfik Özcan; Ruhi bunalımlar ve İslam Ruhiyatı Güven Matbaacılık Ankara, 1985, s. 224.

Şekil 12: Yetiştirme Yurdunda Nasıl Bir İlgiyle Karşılaşıyorsunuz?

2. Yetiştirme Yurdundaki Arkadaşlık İlişkileri

Şekil 13: Gençlerin Yetiştirme Yurdundaki Arkadaşlık İlişkileri:

Yetiştirme yurdunda yaptığımız ankette arkadaşlık ilişkilerine baktığımızda yukarıdaki grafikteki sonuçlar ortaya çıkmıştır. Yukarıdaki grafiğe baktığımızda gençlerden 30 kişi yetiştirme yurdunda arkadaşlık ilişkilerinin çok iyi ve aile gibi olduklarını, 20 kişi ise bazı kişilerle iyi arkadaşlık kurabildiği halde bazılarıyla aynı şekilde iyi arkadaşlık kuramadığını, 5 kişi az sayıda arkadaşı olduğunu 6 kişi kimseye güvenmediğini ve 2 kişi de başka seçeneğini işaretlemişlerdir.

Başka seçeneğini işaretleyen gençlerin “arkadaşım var ama gerçek değil”, “arkadaşlarımın hepsini çok seviyorum” şeklinde beyanlarda bulunduğu tespit edilmiştir.

Gençler arasında 5 kişi az sayıda arkadaşı olduğunu ve 6 kişi de kimseye güvenmediğinden hiç arkadaşı olmadığını belirtmiştir. Bunun sebebi yetiştirme yurdunda kalan bu gençlerin içlerine kapanık kişiler ya da başlarına gelen olumsuz durumlardan dolayı arkadaş edinemedikleri anlaşılmaktadır. Çünkü grafiğimize göre 30 gencin çok iyi arkadaş olduğunu ve aile gibi olduklarını söylediklerini görmekteyiz.

Grafiğe göre 20 öğrencinin bazılarıyla iyi arkadaş olduğunu ve bazılarıyla iyi anlaşamadığını söylemiş olma sebebi gençlerin kişilik özellikleri, duyguları düşünceleri ve dünya görüşlerinin farklılık göstermesinden kaynaklandığını düşünmekteyiz.

Ayrıca gençlere arkadaş kavramının hatırlattığı üç kelimeyi sorduk. Gençler “arkadaş” kelimesinin kendilerinde dostluk, kardeşlik, iyi ve kötü gün dostu, paylaşma, saygı, sadakat, dert ortağı vb. kelimelerinin çağrışım yaptığını belirtmişlerdir. Buradan bu gençler için arkadaş kelimesinin anlamı güvenilen, dertlerin paylaşıldığı ve her zaman güvenilebilecek candan bir dost olduğu anlaşılmıştır.

Sonuçta yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin kendi aralarındaki arkadaşlık ilişkilerinin genellikle iyi olduğu görülmüştür.

3. Yetiştirme Yurdu Gençlerinin Psikolojik Durumları

İnsan dünyaya geldiği andan itibaren yaşadığı çevreden etkilenir ve bu etkileşim sonucunda bazı olumlu veya olumsuz davranışlar geliştirirler. Kazanılan bu kişilik özellikleri onların ayrılmaz birer parçaları olur.⁸⁶ Yetiştirme yurdunda kalan gençlerin başlarından küçük yaşlarda bazı olumsuz olaylar geçmiş olabilir. Bu gençler olumsuz bir olay yaşamamış olsalar dahi yurttan kalmaları bile onları etkilemektedir. Küçük yaşta

⁸⁶ Alexis Carrel; İnsan Denen Meçhul, Çev. Refik Özdek, Yağmur Yayınevi, İstanbul, 1990. s.37.

yaşananlar insanın kişiliğini bile etkilemektedir. Küçük yaşta yaşananlar insanın kişiliğinde daha kalıcı izler bırakır.⁸⁷ Gençlerin kişisel özellikleri de çok çeşitlilik göstermektedir. Her insanın farklı kişiliği olduğu gerçeğini düşündüğümüzde bu normal bir durumdur.

Bir insanın inanç ve tutumlarının oluşmasında bazı çevresel ve psikolojik etmenler önemlidir. İnsanların her birinin kendine özgü olan istekleri, ilgileri, kaygıları ve anlayışları vardır. Ferdin gerçek dünyasının mahiyeti ve karşılığı türlü uyarıcılar vasıtasıyla şekillenir.

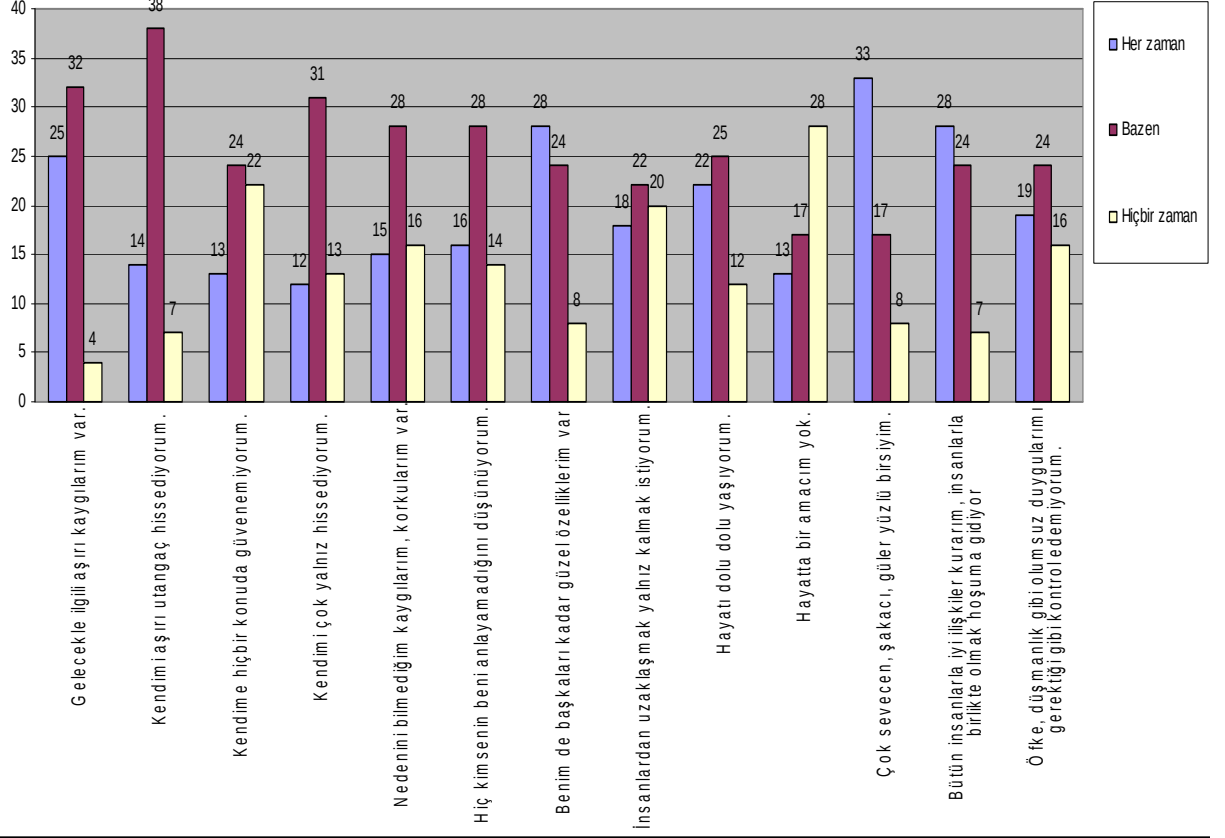
Yetiştirme yurdunda kalan gençlere sorduğumuz gelecekle ilgili aşırı kaygılarınız var mı? Sorusuna 25 kişi her zaman, 32 kişi bazen ve 4 kişi de hiçbir zaman cevaplarını vermiştir. Burada görülen gençlerden büyük çoğunluğu gelecekle ilgili aşırı kaygılarının olduğunu görüyoruz. Bunun sebebinin gençlerin yaşamış oldukları aşırı olumsuz durumlar olduğu söylenebilir.

Yetiştirme yurdunda kalan gençlerin büyük çoğunluğu kendilerinin de başkaları gibi iyi özellikleri olduğunu söylemiştir. Bu da bize gençlerin kendilerinin özelliklerinin farkında olduğunu, istediklerinde bunu ortaya çıkarabilecekleri anlaşılmaktadır.

Gençlerin kendilerini her zaman yalnız hissettiklerini, insanlardan uzaklaşmak, yalnız kalmak istediklerini çoğunluk olarak belirtmiş olmalarından bu gençlerin yaşadığı ortamın kalabalık olmasına rağmen yalnız kalmak istediklerini görüyoruz. Bunun sebebi ise sevdiği kişiler tarafından küçük yaşlarda terk edilmeleri insanlara güvenini azaltmakta ve bu gençlerin kendi içine kapanarak kendilerini toplumdan soyutlayıp kendilerini yalnız hissetmelerine sebep olduğunu söyleyebiliriz.

⁸⁷ Orhan Demir; Yetiştirme Yurdu Geçliği ve Din Eğitimi, s. 113.

Şekil 14: Yetiştirme yurdu gençlerinin psikolojik durumları

Yetiştirme yurdunda kalan gençler çoğunluk olarak hayatı dolu dolu yaşadığını hayatta bir amacının olduğunu ifade etmiş ve kendilerini şakacı sevecen ve güler yüzlü olarak tanımlamıştır. Bu da gençlerin bütün olumsuzluklara rağmen hayattan kopmadıklarını, hayata sıkıca sarıldıklarını, kendilerine verilen bu yaşamda kalmayı istediklerini ve iyi bir yaşam için planlarının olduğunu göstermektedir. Bunun bir insan özelliği olduğu ve bunun da gençlerde görüldüğünü söyleye biliriz.

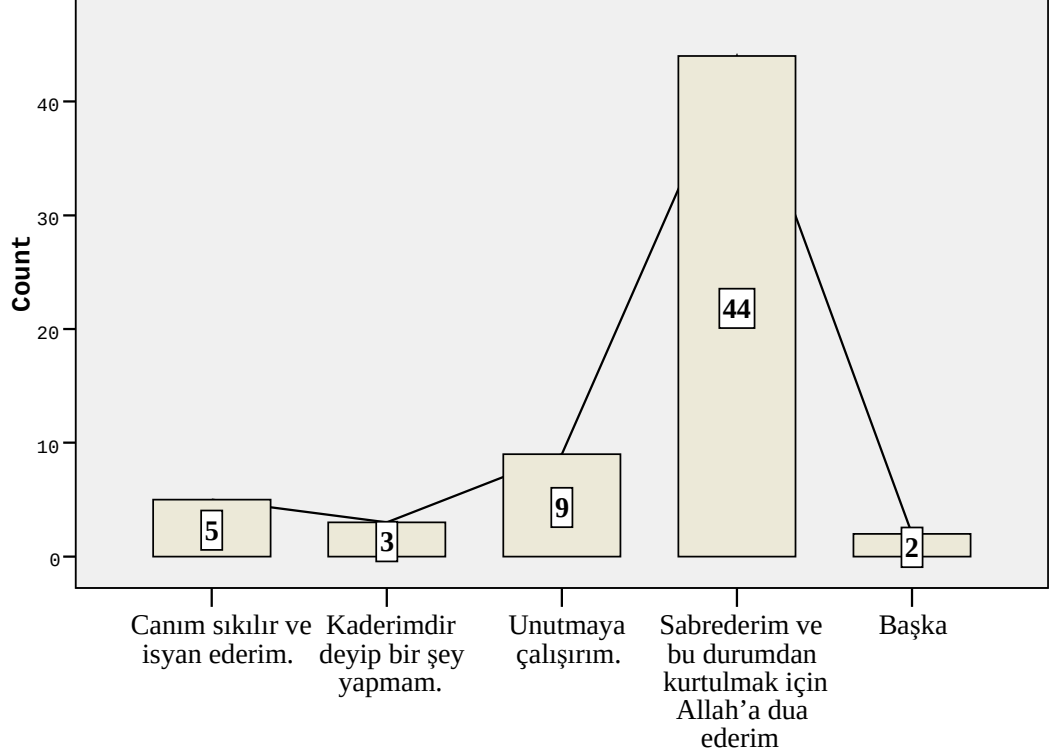
Gençlerin kendilerini utangaç hissettiklerini söylediğini görmekteyiz. Bu duruma sebep olarak gençlerin yaşamış olduğu olumsuz durumlardan dolayı içine kapandığına ve insanlara güveninin azalması olarak görebiliriz.

Son olarak gençlerin insanlarla iyi ilişkiler kurmak istediğini fakat buna karşılık içlerindeki öfke ve kin duygusunu dizginleyemediklerini görmekteyiz. Yani gençlerimiz kendi içlerinde bir mücadele içerisinde. İçlerindeki iyilik ve kötülüğün mücadelesi

gençlerimize doğru şekilde yardımcı olduğunda bu mücadeleyi kazanacakları ve toplumda iyi bireyler olarak kazanılması sağlanacaktır.

4. Zorluklar Karşısında Takınılan Tutum ve Davranış

Şekil 15: Gençlerin bir Zorlukla Karşılaştıklarında Sergiledikleri Tutumlar

Bir zorlukla karşılaşırsanız bu sorunu çözmek için ne yaparsınız?

Her bireyin kendine özgü inançları, içgüdüleri, istekleri, umutları, kuşku ve korkuları vb. özellikleri vardır. İnsanların bu farklı özelliklerini dikkate almadan onları tanımak mümkün değildir. Bundan dolayı eğitimde eğitim verilecek kişilerin durumlarını ve davranışlarını bilmek çok önemlidir. Gençlerin ergenlik dönemlerinin gerektirdiği ruhi bunalımların olduğu ve her bireyin ruhi özelliklerinin farklı olduğu unutulmamalıdır.

Yetiştirme yurdunda kalan gençlerin bir zorlukla karşılaştıklarında bu sorunu çözmek için ne yaptıklarını öğrenmek amacıyla gençlere yaptığımız ankette yukarıdaki şekil ortaya çıkmıştır.

Bu şekle göre 5 kişi canının sıkıldığını ve isyan ettiğini ve isyan ettiğini 3 kişinin kaderimdir dediğini, 9 kişinin unutmaya çalıştığını, 34 kişinin sabredip bu durumdan kurtulmak için Allah'a dua ettiğini görmekteyiz. Bu da kader inancındaki teslimiyetçiliğin bir sonucudur.

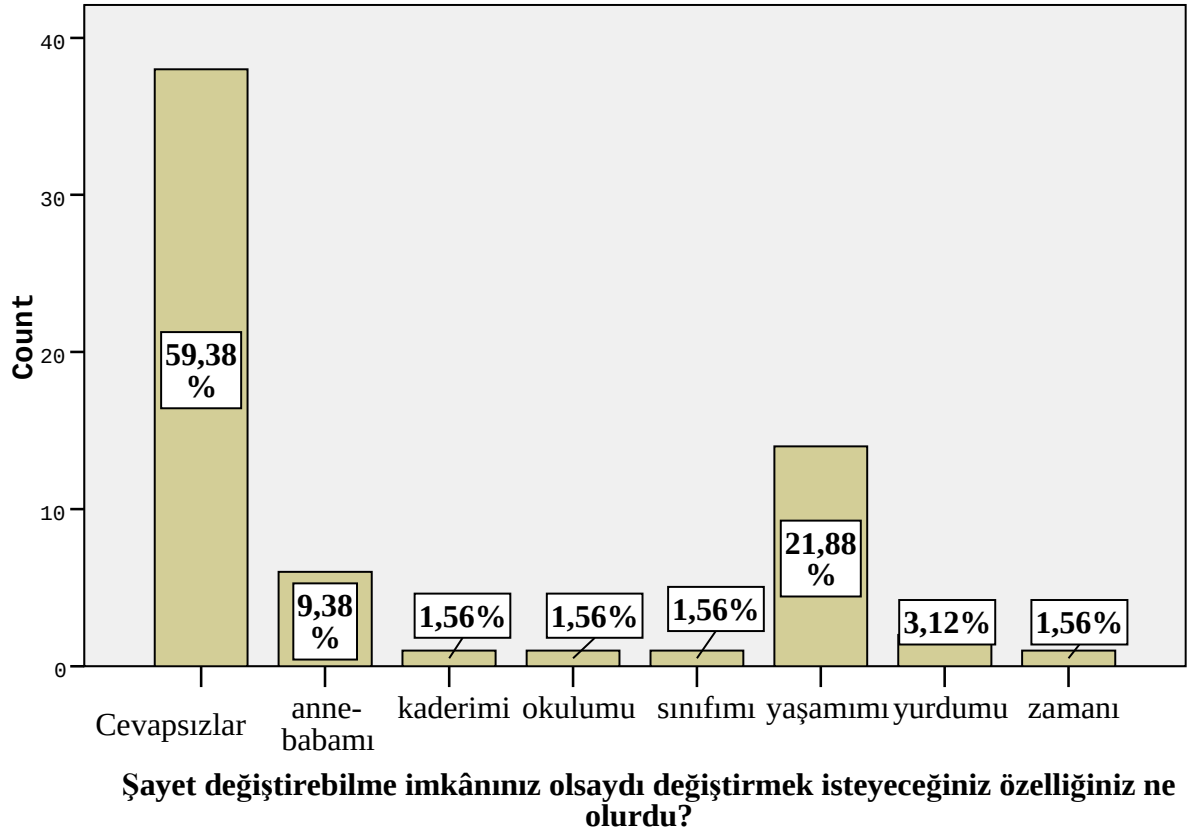
Bu şekilde görülen o ki gençlerin büyük çoğunluğunun sabredip Allah' a dua ettiğini yani gençlerin çoğunluğunun Allah'a bağlı olduğu ve Allah'tan yardım dilediğini söyleyebiliriz.

5. Değiştirilmesi İstenen Özellikler

Ergenlik çağı duygusal değişimlerin en fazla olduğu ve hayallerin en yoğun olduğu dönemdir. Bu hayallerin nasıl değiştiğini araştırmak için yetiştirme yurdunda kalan gençlere şayet değiştirebilseydiniz değiştirebilmek istediğiniz özelliğiniz ne olurdu? Sorusunu sorduk ve yukarıdaki grafik oluştu. Bu grafiğe göre yurtda kalan gençlerin %9,38'i anne-babasını, %1,56'sı kaderini, %1,56'sı okulunu, %1,56'sı sınıfını, %21,88'i yaşamını, %3,12'i yurdunu, %1,56'sı zamanı değiştirmek istemişlerdir. Ayrıca %59,38'ide sorumuza cevap vermemiştir.

Anket sonucunda yurtda bulunan gençlerin yaşamından ve anne-babasından memnun olmadığı ve bunları özellikle değiştirmek istemişlerdir. Bunun sebebi yetiştirme yurdunda bulunmaları ve bunun sebebi olarak kendi anne-babaları ve yaşamlarının etkili olduğunu düşünmüşlerdir.

Şekil 16: Gençlerin Değiştirmek İstedikleri Özellikleri

6. Gençlere Göre İyi Bir İnsan Olmanın Önemli Özellikleri

Yetiştirme yurdu öğrencilerinde iyi insan olmanın üç özelliğini tespit etmek için yaptığımız anket sonucunda yukarıdaki sonuç elde edilmiştir.

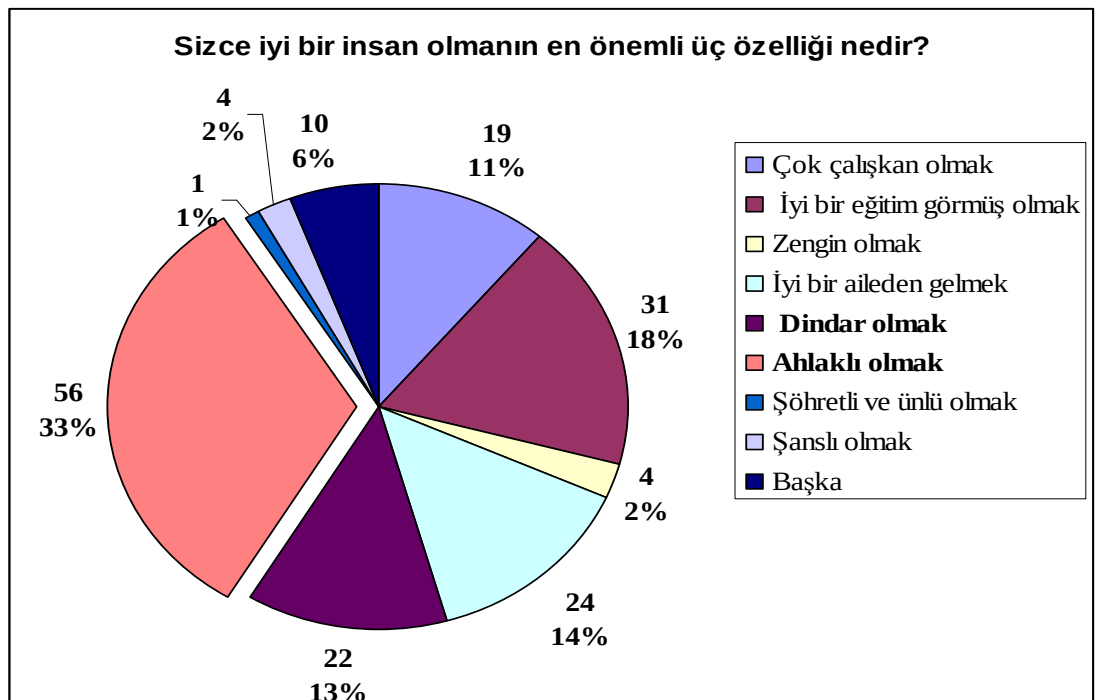
Yurtta kalan öğrencilerden %11'i çok çalışkan olmayı, %18'i iyi bir eğitim görmüş olmayı, %2'si zengin olmayı %14'ü iyi bir aileden gelmeyi, %13'ü dindar olmayı, %56'sı ahlaklı olmayı, %1'i şöhretli ve ünlü olmayı, %2'si şanslı olmayı iyi bir insan olmanın şartı olarak görmüşlerdir.

Yurttaki gençlerden başka şikkını işaretleyen %6'lık kısım şunları söylemişlerdir: “Her şeyi sevmek, sevgi beraberinde başarıyı da zenginliği de parayı da getirir.”, “Hayatta her şey çok önemlidir.” “İyi ve dürüst olmak yeterlidir”, “Ahlaklı ve iyi eğitim görmüş olmak”, “Yardımsever olmak”, “sorumluluklarını bilmek”, “Güvenilir olmak ve arkadaşını satmamak”, “Dedikodu yapmaması”

Yapılan anket sonucunda yetiştirme yurdunda kalan öğrencilere göre iyi bir insan olmanın en önemli üç özelliği ahlaklı olmak, iyi bir aileden gelmek ve iyi bir eğitim görmüş olmak olduğu ortaya çıkmıştır.

Çıkan sonuçlardan anlaşılan yetiştirme yurdunda kalan gençlerin maddi meziyetlerden çok ahlaki olan konuların iyi bir insan olmak için gerekli olduğu anlaşılmıştır.

Şekil 17: Gençlerin İyi Bir İnsan Olmanın En Önemli Özelliği Konusundaki Görüşleri

İyi bir insan olmanın en önemli özelliğinin “ahlaklı olmak” olarak çıkmasında yurttan kalan gençlerin bilinçli olduğunu ve gençlerin kendisinde bulunması gerektiğini düşündükleri özellikler yansıttığı görülmüştür.

7. Yetiştirme Yurdu Dışında Arkadaşlık İlişkileri

Şekil 18: Gençlerin Yetiştirme Yurdu Dışında Arkadaşlarının Olup-Olmadığı

Yetiştirme yurdu dışında arkadaş edinme durumları:

Gençlere yetiştirme yurdu dışında arkadaşlarınız var mı? Sorusuna verilen cevaplara göre yukarıdaki grafik ortaya çıkmıştır.

Grafiğimize göre gençlerin %95,31'inin dışarıda arkadaşı olduğu, %4,69'unun ise dışarıda hiç arkadaşı olmadığı anlaşılmıştır.

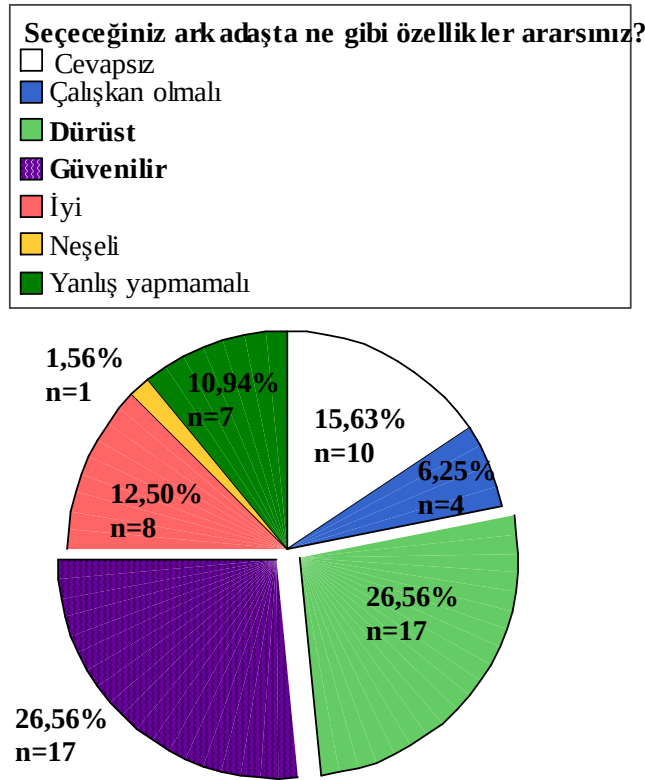
Yaptığımız bu anket sonucunda gençlerin büyük çoğunluğunun dışarıda arkadaşı olduğu fakat dışarıda arkadaş edinmekte çok zorlandıkları yaptığımız görüşmeler sonucunda anlaşılmıştır. Bunun sebebi yetiştirme yurdunda kalan öğrencilere acıyan gözlerle bakmaları ve burada kalan öğrencilere dışarıda olan gençler tarafından ön yargıyla bakıldığı ve bunun da yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin arkadaş edinmek için ilişki kurmakta zorlandıkları görülmüştür.

Ayrıca dışarıda edinilen arkadaşların genelde okul arkadaşları olduğu çünkü arkadaşlık kurmaları uzun süre almasından kaynaklanmaktadır. Arkadaşı olmayanların ise olumsuz olaylar yaşayan ve içine kapanık öğrenciler olduğu tespit edilmiştir.

8. Arkadaşta Aranılan Temel Özellikler

Ergenlik döneminde birey kendisini bir gruba ait hissetmek ister ve bunu sağlayan dostluk ve arkadaşlık büyük önem taşır. Genç kendisini bu dönemde arkadaşlarıyla karşılaştırarak kendi kendini keşfetmeye çalışır. Kendisini başkalarına dayanarak değerlendirmeye çalışır. Bu başkası gencin eşiti benzeri, güvenilir dostu, fakat aynı zamanda rakibidir.⁸⁸ Dolayısıyla arkadaş seçiminde kişi aslında kendisi ile özdeşleştirmek istediği özellikleri arayacaktır.

Şekil 19: Seçeceğiniz arkadaşta ne gibi özellikler ararsınız?

Şekilde görüldüğü üzere en fazla aranan özellikler %26,56 ile dürüst ve güvenilir olmak gelmektedir. Daha sonra %12,50'si iyi olma, %10,94'ü yanlış yapmama, %6,25'i

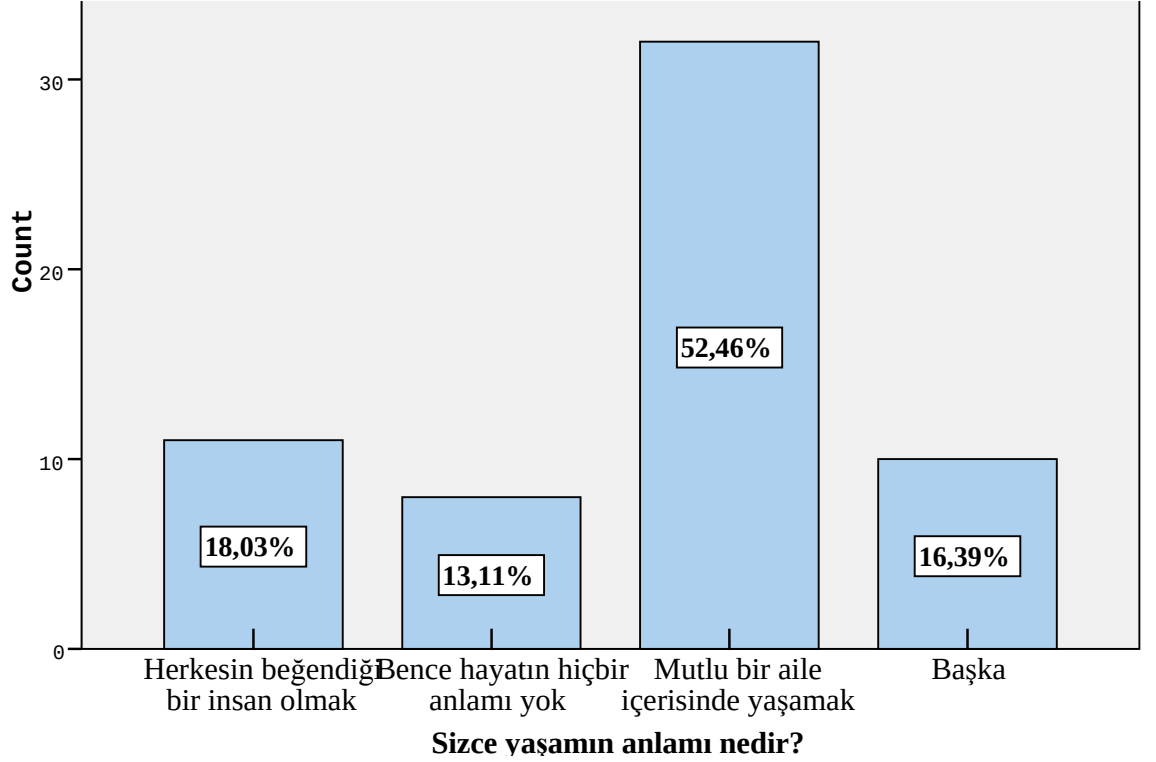
⁸⁸ Hayati Hökelekli; Din Psikolojisi, s.18.

çalışkan olma, %1,56'sı ise neşeli olma özelliği aranmaktadır. Arkadaş seçiminde belli bir kriter bildirmeyenlerin oranı %15,63'tür.

9. Yetiştirme Yurdu Gençlerinde Yaşamın Anlamı

Hayatın anlamı nedir? sorusuna verilen cevaplar hayata bakış açılarını göstermektedir.

Şekil 20: Yetiştirme Yurdu Gençlerinde Yaşamın anlamı:

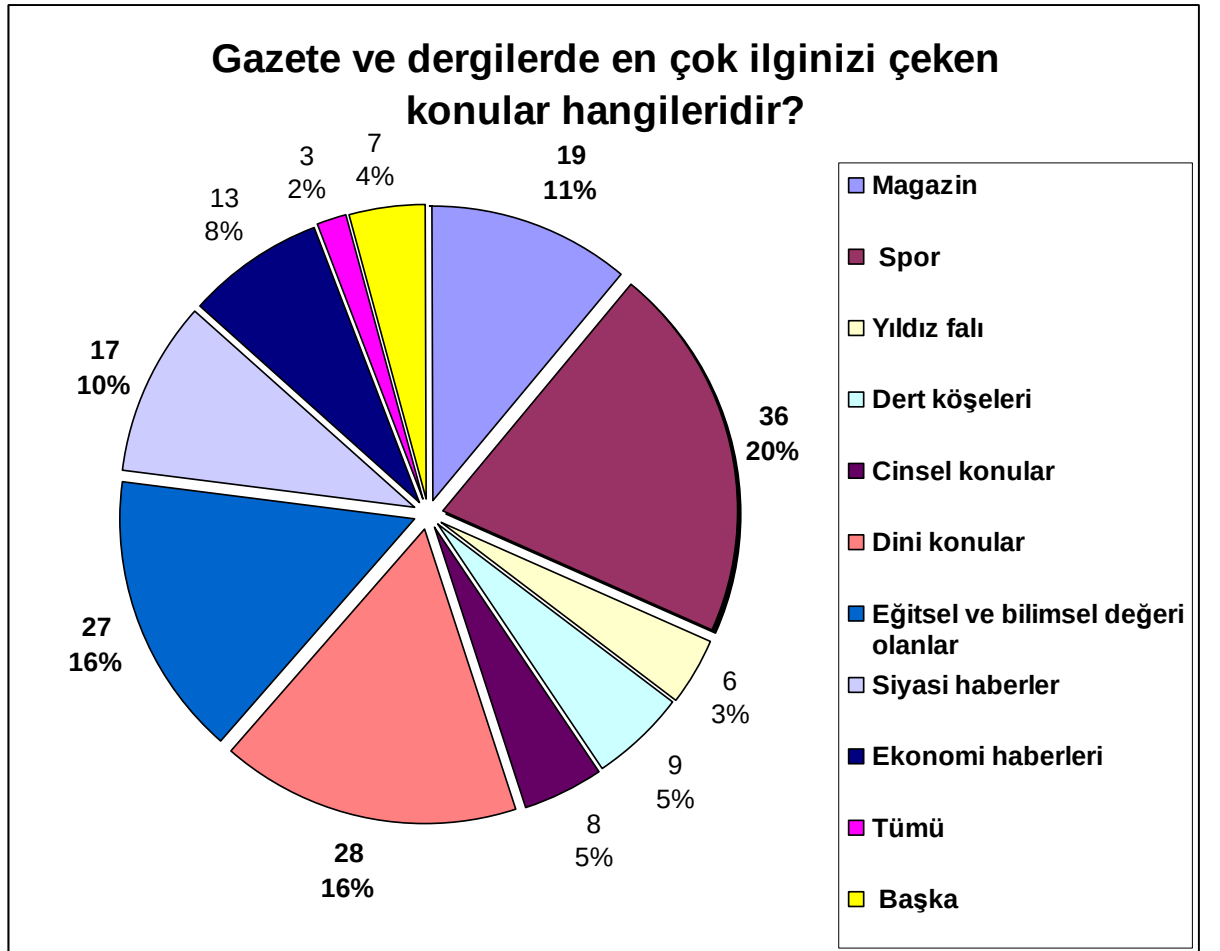
Yetiştirme yurdunda kalan gençlere sizce yaşamın anlamı nedir? Sorusunu sorduk ve aldığımız cevaplara göre yukarıdaki grafik oluştu.

Bu grafiğe göre yurtda kalan gençlerin %18,00'i herkesin beğendiği bir insan olmayı, %13,11'i hayatın hiçbir anlamının olmadığını, %52,46'sı mutlu bir aile içerisinde yaşama olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca gençlerden %16,39'u başka şıkkını işaretleyerek şu görüşlerini belirtmişlerdir. “Dünya hayatında Allah’a ibadet edip ahiret hayatında mutlu yaşamak”, “Biz şu an sınav içinde yaşıyoruz”, “Bana göre yalnızlık”, “Sevgilinle mutlu olmak”, “Sadece fani dünya”, “sonsuz olmaktır ölüp de yaşamaktır”, “Sevgilinle beraber olmak”, “Allah’a ibadet etmek”, “Geçimimi sağlayacak kadar param olsun, herkes beni sevip saysın”, “Yaşama sınav için geldik”, “Tek başına ve huzurlu olmak”, “Serbest olmak”

Anket sonucunda gençlerin büyük bir kısmı mutlu bir aile içerisinde yaşamak istediği bunun sebebi ise yetiştirme yurdunda kalan gençlerin aile özlemi çektiği sonucu çıkarılabilir. Diğer tarafta ise hayatın hiç anlamı olmadığını düşünen kesimin yapılan görüşmeler sonucunda hayata küsme noktalarına gelmesine sebep olacak kötü durumlarla karşılaştıkları anlaşılmıştır.

10. Gazete ve Dergilerde İlgilerini Çeken Konular

Şekil 21: Gazete ve Dergilerde Yetiştirme Yurdu Gençliğinin İlgisini Çeken Konular:

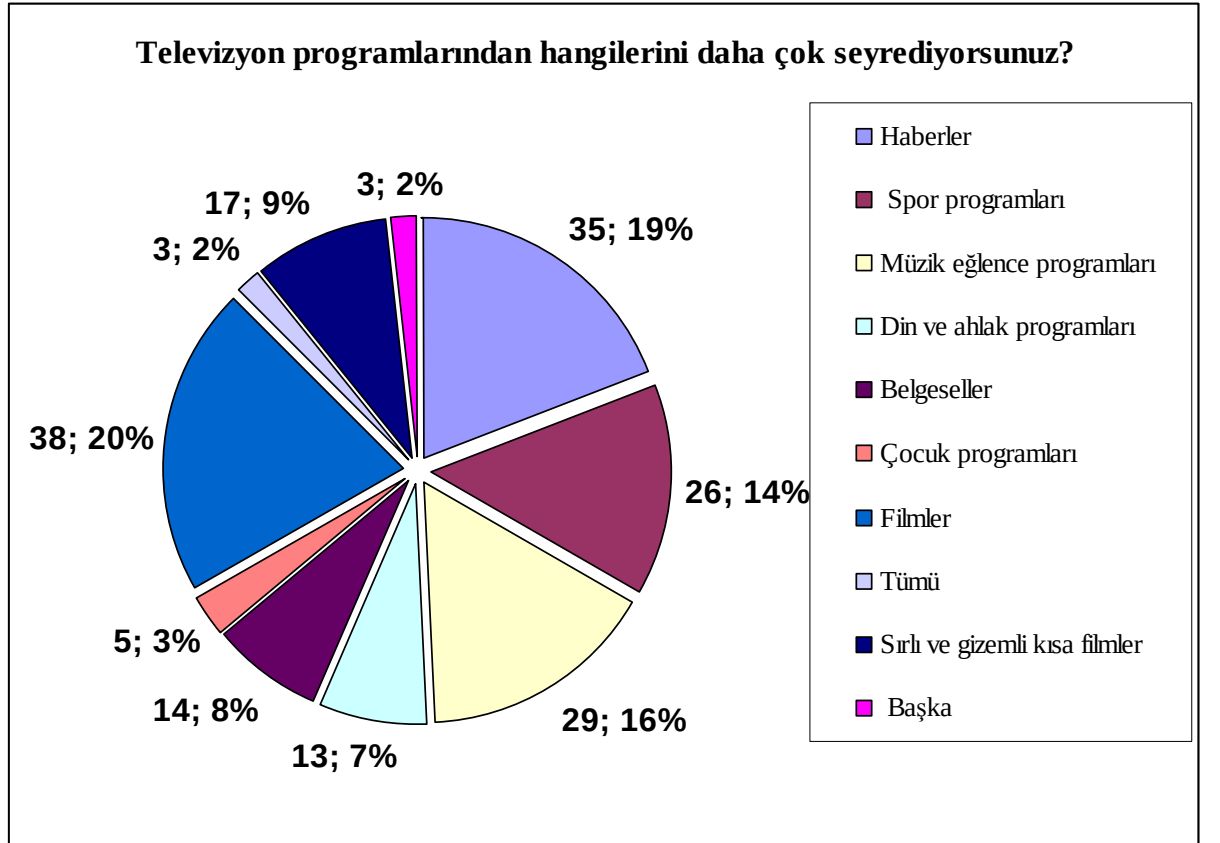
Yukarıdaki şekilde görüleceği üzere yetiştirme yurdu gençlerinin gazete ve dergilerde en çok ilgilerini çeken konu %20 ile spordur. Spor gencin yoğun hayat enerjisini yansıttığı faaliyetlerden biridir. Aynı şekilde spor gencin kendini ispat etme eğilimlerini yansıtır. Gazete ve dergilerde en çok ilgi gören konulardan ikincisi %16 ile dini konular ve yine %16 ile eğitsel ve bilimsel değeri olanlar, %11 ile magazin, %10 ile siyasi haberler, %8 ile ekonomi haberleri, %5 ile dert köşeleri, yine %5 ile cinsel konular, %4

ile başka diyenler, %3 ile yıldız falı ve %2 ile gazetenin tümünün okunduğuna dair ifadeler seçilmiştir.

Ergenlik döneminin en önemli özelliklerinden biri gencin artık kendisine ait bir değerler sistemi oluşturma çabasıdır.⁸⁹ Bu çabayı toplamda %32 olan dini konuların eğitsel ve bilimsel değeri olan haberlerin seçilmesinde görmekteyiz. %11 ile 4. sırada yer alan magazin konularının seçilmesinde ise gençlerin kendilerini onlarla özdeşleştirme gayretini gördüğümüzü belirtebiliriz.

11. Televizyon Programı Konusunda Tercihler

Şekil 22: Gençlerin Televizyon İzleme Tercihleri

Televizyonda yayımlanan programlar toplumun sosyal yaşam kesimini etkilediği gibi gençleri de oldukça etkilemektedir.⁹⁰ Bu nedenle gençlerin izledikleri programlar önemlidir.

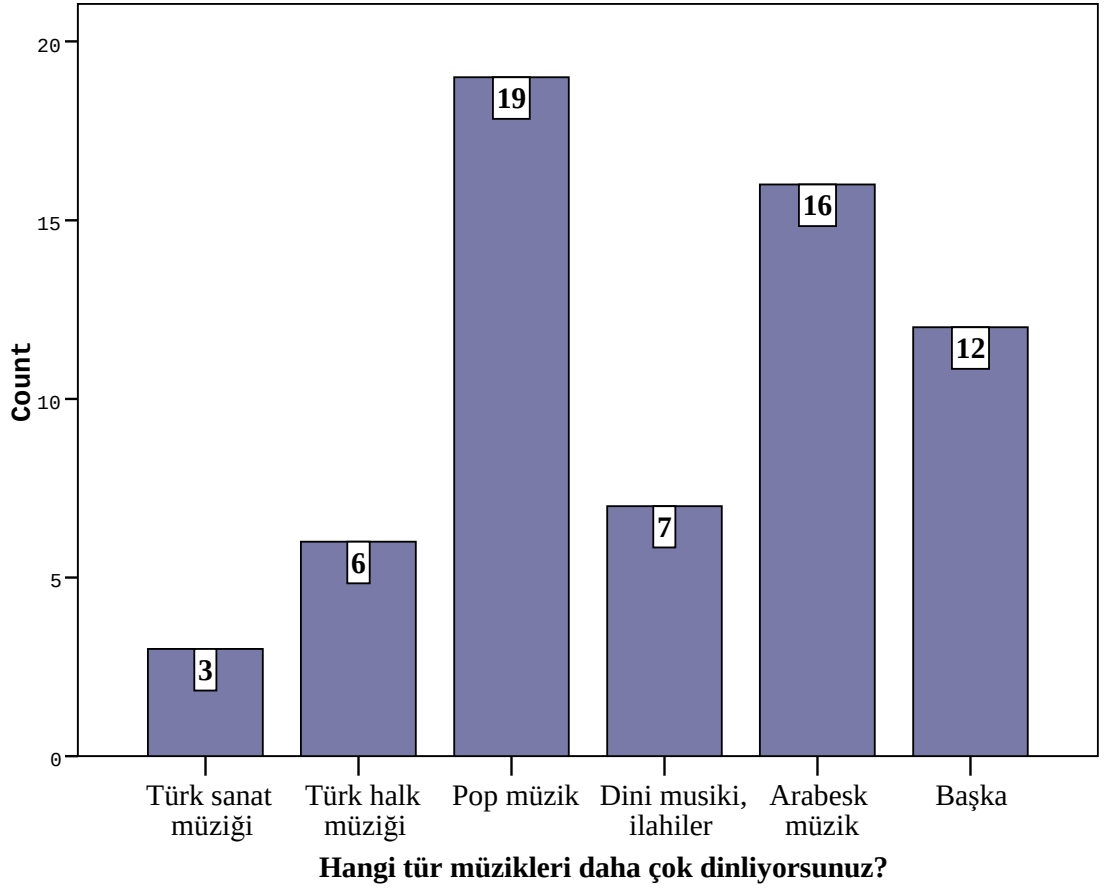
⁸⁹ Cavit Binbaşoğlu; Ruh Sağlığı Bilgisi, Kişilik: Gelişimi ve Eğitimi, Binbaşoğlu Yayınevi Ankara1983, s.92.

⁹⁰ .Dökmen, Üstün; İletişim Çatışmalar ve Empati, Sistem Yayıncılık, İst.1995, s.41.

Şekilde gençlerin hangi televizyon programlarından hangilerini daha çok seyrettikleri görülmektedir. Buna göre %19'u haber, %14'ü spor programları %16'sı müzik ve eğlence programları, %7'si din ve ahlak programları, %8'i belgeseller, %3'ü çocuk programları, %20'si filmler, %2'si tümünü izliyorum, %9'u sırlı ve gizemli kısa filmler, %2'si başka seçeneğini tercih etmişlerdir. Televizyon programlarının izlenmesinde tam olarak bireysel bir oran olmamaktadır. Aynı ortamda televizyon toplu olarak izlendiği için yaşı büyük olan gençlerin tercih ettikleri programları küçükler de izlemek zorunda kalmaktadırlar.

12. Müzik Tercihleri

Şekil 23: Gençlerin Müzik Tercihleri

Son yıllarda özel radyo ve televizyonların çoğalması çeşitli genç star yarışmalarının yapılması, bilgisayar teknolojisiyle kolaylaşan beste yapımıyla sosyal değerlerden uzak, argo güfteleriyle oluşmuş müzikleriyle gençleri kolaylıkla arkalarından sürükleyebilmektedirler. Tabloya baktığımızda 3 kişi Türk sanat müziği, 6 kişi Türk halk müziği, 19 kişi pop müzik, 7 kişi dini musiki ve ilahiler 16 kişi arabesk müzik 12

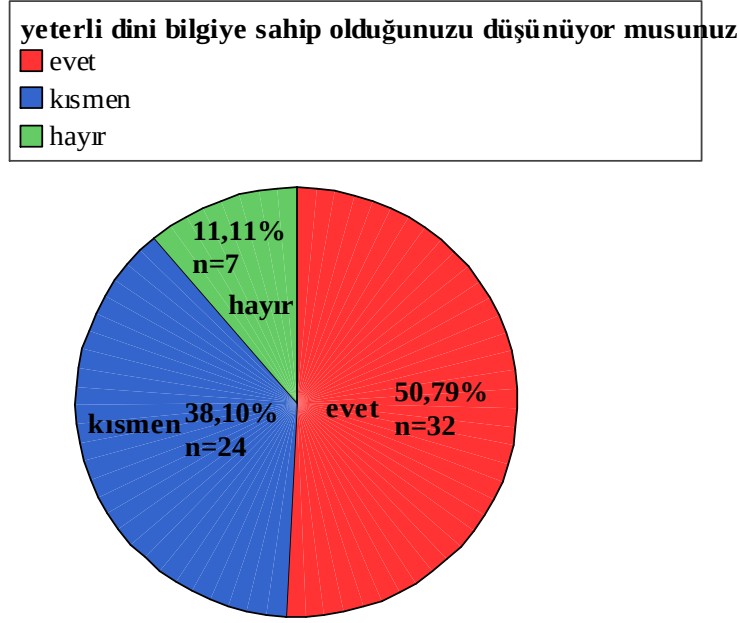
kişi ise başka seçeneğini işaretleyerek yabancı müzik/rock/zgn müzik/ her çeşit müzik dinleyebildiklerini ifade etmişlerdir

Sonuçta gençlerin dinledikleri müziklerin gündemde olan ve tutulan müzikler olduklarını göstermekteyiz.

III. YETİŞTİRME YURDU GENÇLERİ VE DİN

1. Gençlerin Yeterli Dini Bilgiye Sahip Olup-Olmadıkları Anlayışları

Şekil 24: Gençlerin Yeterli Dini Bilgiye Sahip Olup Olmadıkları

İnsan yeterli bilgiye sahip olmadığı konulardan genel olarak uzak durmaya çalışır, o konuda konuşmaktan korkar ve onu yeterince içselleştiremez. Dini bilgilerimiz de yeterli olmadığı zaman o dini tam olarak benimsememiz ve gereklerini yapmamız konusunda sorunlar yaşarız. Yetiştirme yurdunda kalan gençlerin dini bilgi konusunda kendilerini yeterli görüp görmeme durumlarına gelince şekilde görüldüğü üzere %50,79'u yeterli dini bilgiye sahip olduğunu %38,10'u kısmen dini bilgiye sahip olduğunu %11,11'i ise yeterli dini bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Dini bilgilerin ilk olarak ailede verildiğini düşünürsek %49,21'inin dini bilgiler konusunda yetersiz görmelerinden daha doğal bir şey olmayacaktır.

Tablo 4: Yetiştirme yurduna Gelme Nedeni ile Yeterli Dini Bilgiye Sahip Olma Arasındaki İlişki

	Cinsiyet					
	kız			Erkek		
	yeterli dini bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz			yeterli dini bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz		
	evet	kısmen	hayır	evet	kısmen	hayır
yetiştirme yurduna gelme Cevapsız	1	2	0	2	1	1
12 yaşına girdiğim için	1	1	0	0	1	0
ailem istemediğinden	1	0	0	0	0	0
annem-babam ayrı olduğu için	4	1	0	1	1	1
annem öldüğü için	3	3	2	1	2	0
babam cezaevinde olduğu için	0	0	0	0	1	0
babam öldüğü için	0	3	1	5	1	1
maddi durumumuz	4	1	1	9	6	0

Erkeklerde yetiştirme yurduna gelme nedenlerinin başında maddi durumun kötü olması gelmektedir ve maddi durumdan dolayı yurttan kalan gençler kendilerini dini bilgi konusunda yeterli görmektedirler. Kızlarda ise yurda gelme nedenlerinin başında annenin vefat etmiş olması gelmektedir. Kızlardan dini bilgi konusunda yetersiz görenlerde bu gruptandır.

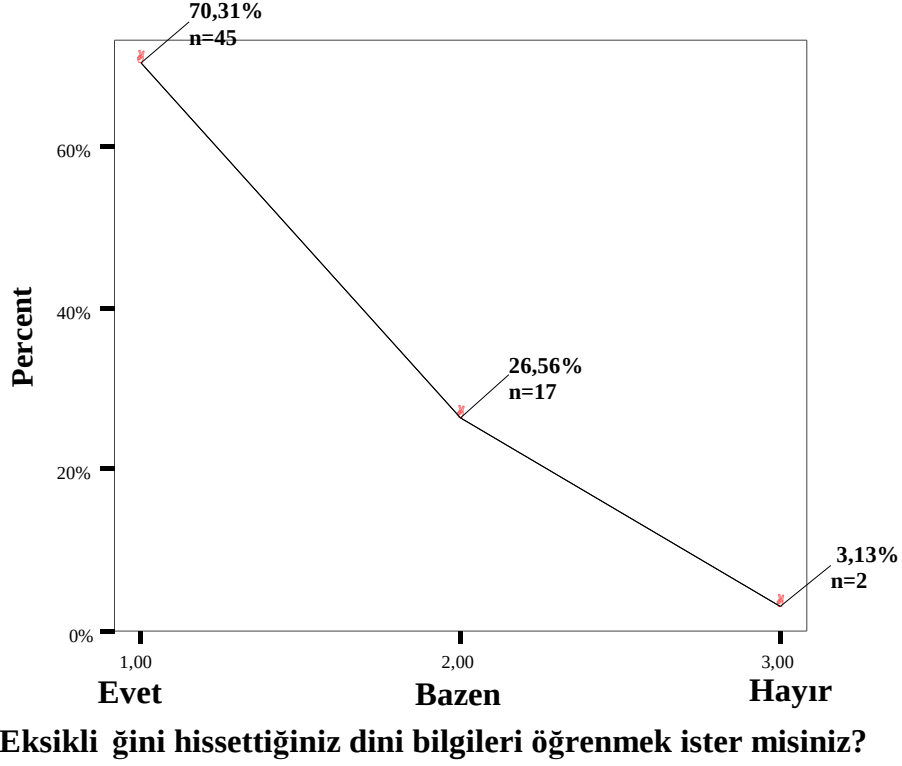
Tablo 5: Yeterli Dini Bilgiye Sahip Olma Konusundaki Düşüncenin Cinsiyet ve Yaş'a Göre Dağılımı

Yeterli dini bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz	Cinsiyet							
	Erkek				Kız			
	Yaş				Yaş			
	12-13	14-15	16-17	18	12-13	14-15	16-17	18
Evet	1	4	10	3	5	3	4	2
Kısmen	2	4	6	1	2	3	4	2
Hayır	0	1	2	0	1	1	2	0
Toplam	3	9	18	4	8	7	10	4

Dini bilgiler konusunda kendilerini yetersiz görenler kız ve erkeklerde 16-17 yaş grubundaki gençlerdir.

2. Gençlerin Eksikliğini Hissettiği Dini Bilgileri Öğrenme Tutumları

Şekil 25: Gençlerin Eksikliğini Hissettikleri Dini Bilgileri Öğrenmek İsteyip-İstemedikleri

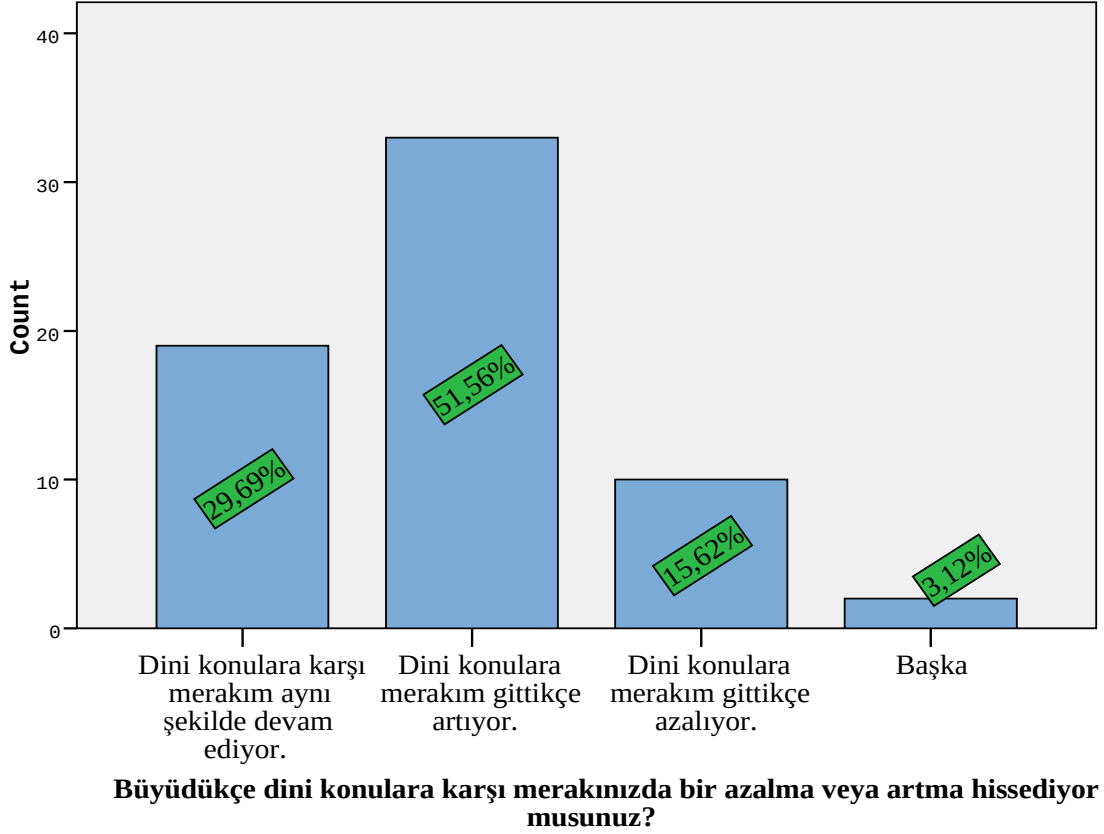
Şekilde görüldüğü üzere gençlerin %70,31'i eksikliğini hissettiği dini bilgileri öğrenmek istediğini %26,56'sı bu bilgileri bazen öğrenmek istediğini, %3,13'ü ise öğrenmek istemediğini belirtmiştir. Her konuda olduğu gibi dini konularda da ilk bilgiler aile de öğrenilir. Bilinçli olarak öğretilmezse bile çocuk aile ortamında “maşallah”, “inşallah”, “Allah’a şükür”, “Allah bilir” vb. dini ifadeleri sık sık duymakta ve dini konularda bilgi edinmeye başlamaktadır. Ancak yetiştirme yurdunda kalan gençler aile yaşantısından ayrılmak zorunda kaldıklarından dini bilgi edinme konusunda aile etkisi çıkarılmaktadır. Dolayısıyla bazı bilgilerde eksiklik hissedilecektir. Gençlerin %96,87'si bu bilgileri edinme konusunda istekli görülmektedir. Sığınma ihtiyacı içerisinde olan insanın sığınağını tanıma isteğini dikkate alırsak bu oran beklenen bir sonuçtur.

Ayrıca gençlere dini konularda sormak istediğiniz sorular var mı? Diye bir soru yönelttik aldığımız soru örneklerine baktığımızda yaratılış amacı, ölüm ve sonrası, cennet ve cehennem üzerinde yoğunlaştıkları görüldü. Bu konulara ek olarak gençler

gözle görülmeyen varlıkların özellikleri (melek, şeytan, cin), peygamberler ve ibadetlerin yapılış şekilleri hakkında sorular sordular.

3. Büyüdükçe Dini Konulara Karşı İlgi Durumu

Şekil 26: Yetiştirme Yurdu Gençlerinde Din Merakı

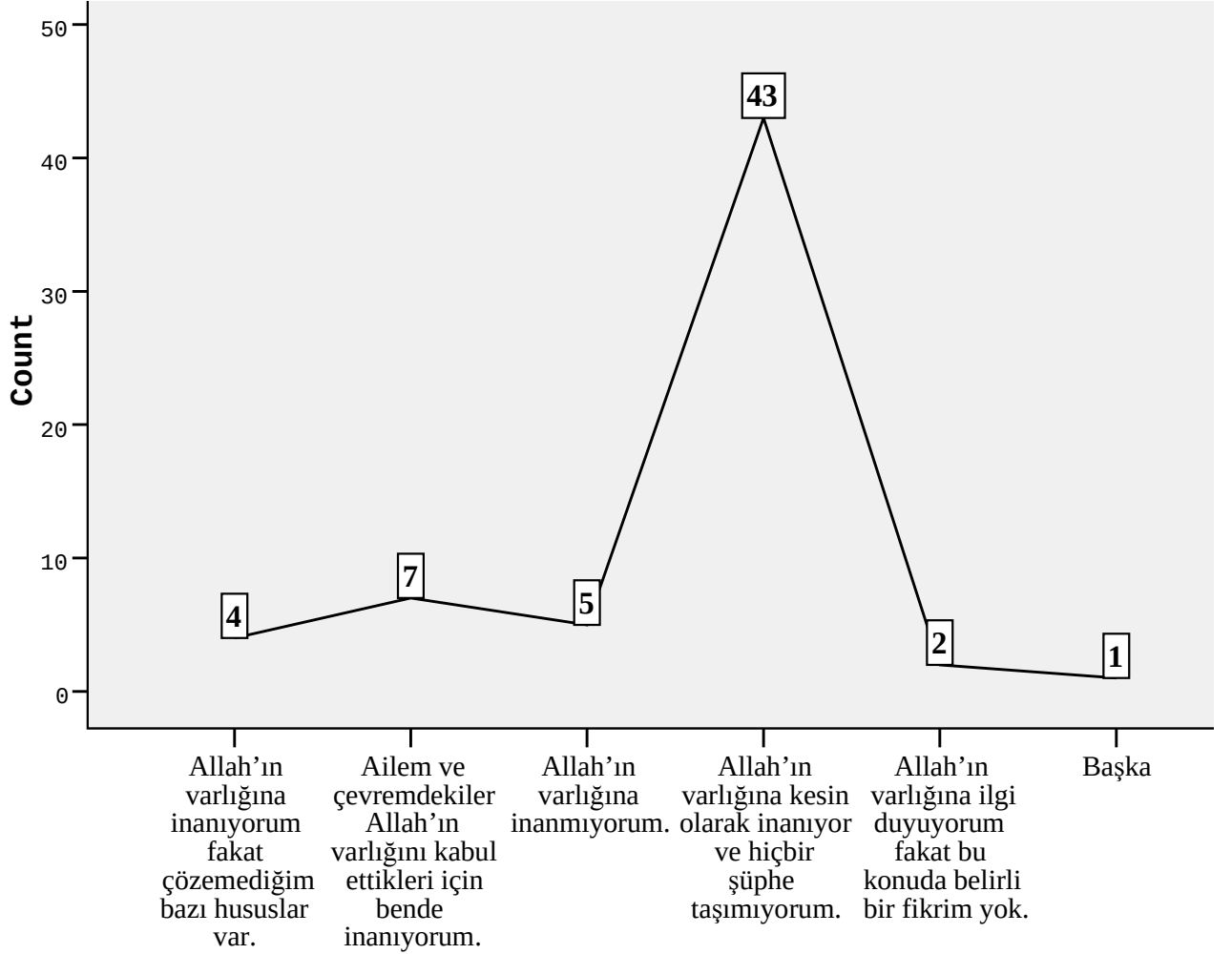

merakının azaldığını, %3,12 si de başka seçeneğini işaretlemiştir. Başka seçeneğini işaretleyen gençler: “Bazen hissediyorum bazen hayır”, “Arada bir aklıma geliyor orta derecede”, “Normal bir şekilde dini konularla ilgileniyorum” şeklinde beyanlarda bulunmuştur.

Yaptığımız anket sonucunda verilere bakıldığında yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin büyük çoğunluğunun din konularına ilgi duyduğu ve yaş ilerledikçe de bu ilginin arttığı görülmüştür. Bunun sebebi olarak da bu gençlerin ergenlik çağına olması ve ergenlik çağındaki gençlerin dini konulara ilgili olduğu yapılan diğer bilimsel araştırmalar sonucunda da ortaya konulmuştur.

4. Gençlerin İnanç Durumları

Şekil 27: Gençlerin İnanç Durumları

Allah'ın varlığı konusunda inancınıza en uygun ifade yukarıdakilerden hangisidir?

oranında yoğun bir dini yaşayış gerçekleşir. Allah inancının yetiştirme yurdu gençlerinin dünyasında nasıl yaşandığını araştırmamızda elde ettiğimiz bulgular ışığında değerlendirdik.

Yukarıdaki grafikte Allah'ın varlığı konusunda yetiştirme yurdu gençlerinin inanç düzeyleri gösterilmektedir. Anketi değerlendirmeye alınan gençlerden 4'ü "Allah'ın varlığına inanıyorum fakat çözemediğim bazı hususlar var" ifadesini seçmişler ve İnanç konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Gençlerden 7' si ise "Ailem ve çevremdekiler Allah'ın varlığını kabul ettikleri için bende inanıyorum" seçeneğini işaretleyerek Allah inançlarının taklidi olduğunu ve bu konuda fazla

düşünmediklerini göstermişlerken katılımcıların büyük çoğunluğunu oluşturan 43 genç ise “Allah’ın varlığına kesin olarak inanıyor ve hiçbir şüphe taşımıyorum” seçeneğini tercih ederek Allah inançlarının güçlü olduğunu ve tereddüt yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Gençlerden 2’si ise “Allah’ın varlığına ilgi duyuyorum fakat bu konuda belirli bir fikrim yok” ifadesini tercih etmiştir. 1 kişi ise bu ifadelerin hiçbirine katılmadığını ifade etmiştir. Sonuç olarak 64 kişilik denek grubundan 43 kişi Allah inancı konusunda kesin bir bilgiye sahipken; geri kalan 21 kişiden 19 kişi yeterli bilgiye sahip olmadıklarını veya şüphe taşıdıklarını ifade etmişlerdir. 2 kişi ise bu soruya cevap vermemiştir.

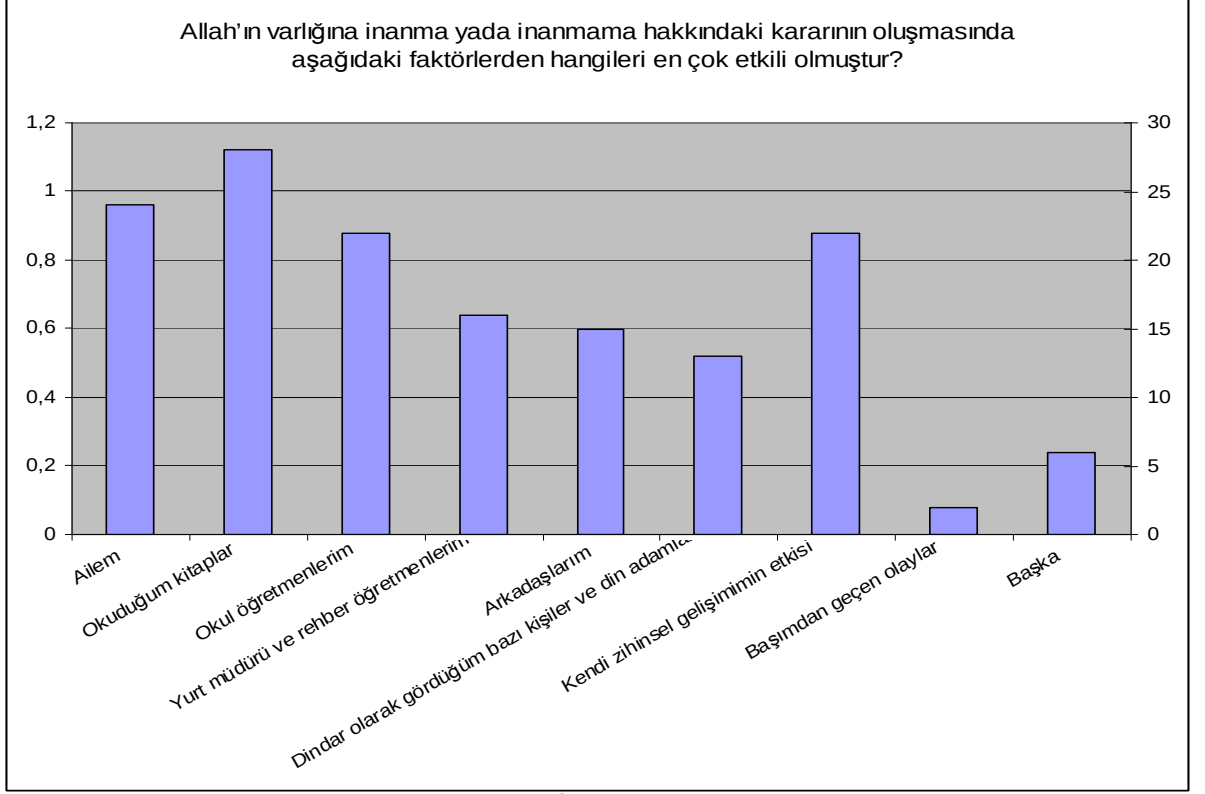
Adem Şahin’in Konya Yetiştirme Yurdu gençleri üzerinde yapmış olduğu çalışmasında ise Allah inancı konusunda “hiçbir şek ve şüpheyeye yer vermeyecek bir kesinlikle inananlar (%67,2), zihinlerinde beliren bazı şüphelerin ve çözüm bekleyen soruların bulunduğunu ifade edenler (%18,5), kendi düşüncesiyle değil de çevrenin telkin ettiği tesirlerle taklidi bir imana sahip olanlar(%7,6) ve Allah’ın varlığına inanıyor olduğu halde inancını netleştirememiş olanlar(%1,7), Allah inancı konusunda ilgisiz olanlar ise (%0,8) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 6: Gençlerin İnanç Durumları ile Dini Bilgileri Öğrenmek İsteyip İstemedikleri

Allah'ın varlığı konusunda inancınıza en uygun ifade aşağıdakilerden hangisidir?	Eksikliğini hissettiğiniz dini bilgileri öğrenmek ister misiniz?					
	evet		Bazen		Hayır	
			cinsiyet			
	kız	erkek	kız	erkek	kız	Erkek
Allah’ın varlığına inanıyorum fakat çözemediğim bazı hususlar var.						
Ailem ve çevremdekiler Allah’ın varlığını kabul ettikleri için bende inanıyorum.	1	1	2	0	0	0
Allah’ın varlığına inanmıyorum.						
Allah’ın varlığına kesin olarak inanıyor ve hiçbir şüphe taşımıyorum.	2	2	1	0	0	2
Allah’ın varlığına inanmıyorum.						
Allah’ın varlığına kesin olarak inanıyor ve hiçbir şüphe taşımıyorum.	3	1	1	0	0	0
Allah’ın varlığına ilgi duyuyorum fakat bu konuda belirli bir fikrim yok.						
Allah’ın varlığına kesin olarak inanıyor ve hiçbir şüphe taşıyorum.	16	16	2	9	0	0
Allah’ın varlığına ilgi duyuyorum fakat bu konuda belirli bir fikrim yok.						
Allah’ın varlığına kesin olarak inanıyor ve hiçbir şüphe taşıyorum.	0	1	1	0	0	0
Allah’ın varlığına ilgi duyuyorum fakat bu konuda belirli bir fikrim yok.						
Allah’ın varlığına kesin olarak inanıyor ve hiçbir şüphe taşıyorum.	0	0	0	0	0	0
Allah’ın varlığına ilgi duyuyorum fakat bu konuda belirli bir fikrim yok.						
Allah’ın varlığına kesin olarak inanıyor ve hiçbir şüphe taşıyorum.	0	0	0	1	0	0

5. Gençlere Allah’a İnanç Konusunda Etkili Olan Faktörler

Şekil 28: Gençlerin İnanç Konusundaki Kararlarının Oluşmasında Etkili Olan

hakkındaki kararların oluşmasında hangi faktörlerin etkili olduğu soruları soruldu alınan cevaplara göre yukarıdaki şekil oluşturuldu.

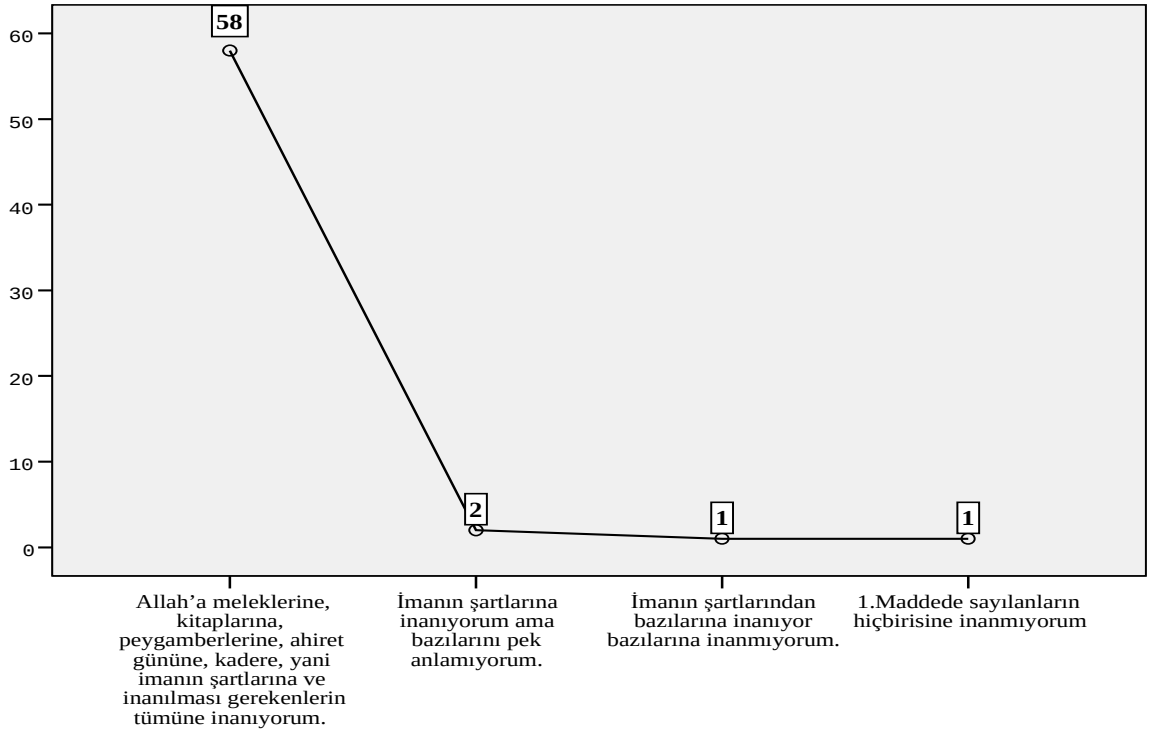
Şekle göre öğrencilerin Allah'ın varlığına inanma ya da inanmama konusunda özellikle okunan kitaplar, aile, okul öğretmenleri ve kendi zihinsel gelişimlerinin etkili olduğu görülmektedir. İnsan tutum ve davranışları üzerinde en fazla aile etkili iken bunu yetiştirme yurdunda ikinci sırada görmekteyiz çünkü burada kalan gençler ailenin etkisinden uzak olarak yetişmektedirler. Buradan anlaşılan gençlerin çevresinde olan kişilerden etkilendiği ve bunun yanında kendi akıl ve yorumlarını kullanarak Allah'ın varlığına inanma ya da inanmama konusunu sonuçlandırdığı görülmektedir. Bu sonuç gençlerin çevresiyle etkileşim içinde olduğunu ve düşündüğünü göstermektedir.

6. Gençlerin İnanç Bakımından Kendilerini Nasıl Değerlendirdikleri

Gençlik dönemi sıkıntılı ve çeşitli buhranların yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde bazı şüpheler görülebilmektedir. Yetiştirme yurdunda kalan gençlerin kaldıkları yerin özel şartlarını eklersek bu dönemde gençler sıkıntılarından kurtulup huzur bulabilecekleri, sığınabilecekleri bir güce ihtiyaç duyabilmektedirler. Şekil 17'de görüldüğü üzere gençlerin 58 tanesi yani %93,55'ı gibi büyük bir bölümü iman

şartlarının tümüne inandıklarını belirtmişlerdir. %3,23'si yani 2 kişi imanın şartlarına inandıklarını ancak bazılarını anlayamadıklarını %1,61'i yani 1 kişi imanın şartlarından bazılarına inanıp bazılarına inanmadığı, %1,61'ı ise imanın şartlarından hiçbirine inanmadıklarını beyan etmişlerdir. Yaklaşık %6,40'lık bir gurubun imanın şartları konusunda bazı tereddütler yaşadıkları görülmüştür. Onların bu tereddütlerinde gençlik döneminin genel özelliklerinin yeterli dini bilgiye sahip olmalarının, parçalanmış ailelerden gelmiş olmalarının rol oynadığını düşünüyoruz.

Şekil 29:Gençlerin İnanç Bakımından Kendilerini Nasıl Değerlendirdikleri:

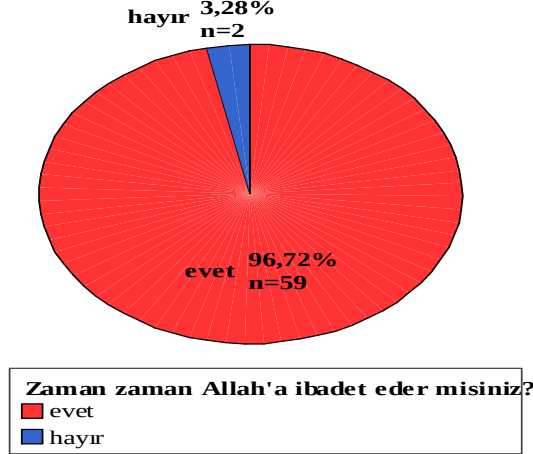
İnanç bakımından kendinizi değerlendiriniz.

İmanın esaslarına tam olarak inanan gençler aynı zamanda eksikliğini hissettikleri konuları öğrenme konusunda da istekli görünmekte ancak eksikliğini hissettiği konuları öğrenmek istemeyen gençler de sadece iman esaslarına inanan erkeklerdir.

Tablo 7: Gençlerin İnanç Bakımından Durumları ve Eksik Dini Bilgileri Öğrenmek İsteme Durumlarının Karşılaştırılması

İnanç bakımından kendinizi değerlendiriniz	Eksikliğini hissettiğiniz dini bilgileri öğrenmek ister misiniz?					
	evet		Bazen		Hayır	
	cinsiyet		Cinsiyet		Cinsiyet	
	kız	erkek	kız	Erkek	kız	Erkek
Allah'a meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, yani imanın şartlarına ve inanılması gerekenlere inanıyorum.	19	22	6	9	0	2
İmanın şartlarına inanıyorum ama bazılarını pek anlamıyorum.	1	0	0	1	0	0
İmanın şartlarından bazılarını inanıyor bazılarını inanmıyorum.	0	0	1	0	0	0
İmanın şartlarından bazılarında şüphe duyuyorum.	0	0	0	0	0	0
1.Maddede sayılanların hiçbirisine inanmıyorum	1	0	0	0	0	0

7. Gençlerin İbadet Etme Konusundaki Tutumları

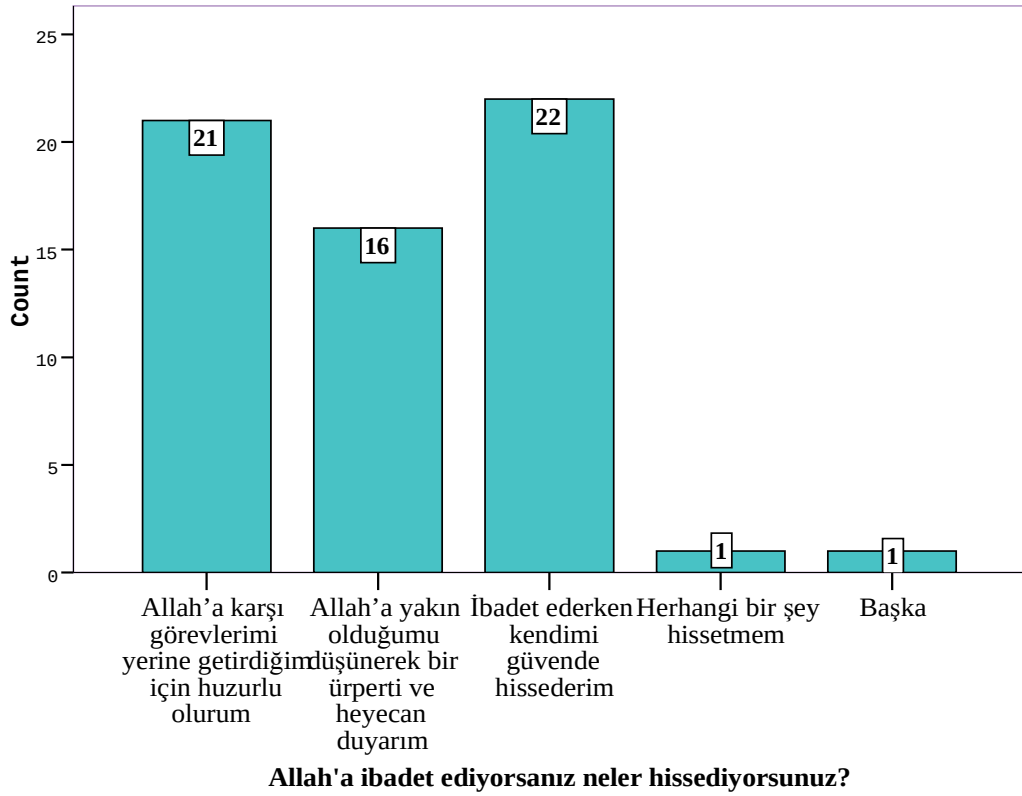
Şekil 30: Gençlerin İbadet Etme Konusundaki Tutumları:

Gençlerin dini görevlerini yerine getirip getirmediğini gösteren tabloya baktığımızda katılımcıların %96,72'sinin ibadet ettiklerini %3,28'inin ise ibadet etmedikleri görülmektedir. 3 katılımcı ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Dolayısıyla yetiştirme yurdu gençlerinin çok önemli bir bölümü ibadetin gerekli olduğunu düşünmektedir. Tabloya göre gençlerin sadece %3,28'inin ibadet etmedikleri anlaşılmaktadır. Bunun nedeni gençlere ibadet kavramı ile sadece namaz, oruç, hac ve zekâtın değil Allah'ın sevgisini ve rızasını kazanmak için yapılan her türlü eylemin kastedildiğinin anlatılmış olmasıdır.

Şekil19’da görüldüğü üzere yetiştirme yurdunda kalan gençlerden 21 kişi “Allah’a karşı görevlerimi yerine getirdiğim için huzurlu olurum”, 16 kişi “Allah’a yakın olduğumu düşünerek bir ürperti ve heyecan duyarım”, 22 kişi “ibadet ederken kendimi güvende hissedirim”, 1 kişi “herhangi bir şey hissetmem” derken 1 kişi ise başka seçeneğini işaretleyerek “çok mutlu olurum, bütün sıkıntılarımdan kurtulurum” ifadelerini kullanmışlardır. Gençlerin yaklaşık 3/5’i ibadet ederek kendisini güvende ve huzurlu hissetmektedir.

8. Gençlerin İbadet Esnasında Hissettikleri

Şekil 31: Gençlerin Allah’a İbadet Ederken Hissettikleri:

İnsanlar hayatları boyunca çeşitli sıkıntılar yaşarlar ve bu sıkıntıları gidermek için uğraşırlar. Yetiştirme yurdu gencinin de kendisi için sorun olan durumların giderilmesinde ibadetlerin etkili olduğunu görüyoruz. İnsanlar için doğduğu andan itibaren en önemli sorunlardan biride güven yetersizliğidir. Kişi kendisini güvende hissetmediği zaman hayatla bağlarını koparır, hayata küser. İnsan hayatın her anında kendisini güvende hissetmek için güçlü bir varlık ile iletişim kurmak ister işte bu güçlü varlık Allah'tır. Bir diğer husus olan huzur duymak ise güvende olmakla bağlantılıdır.

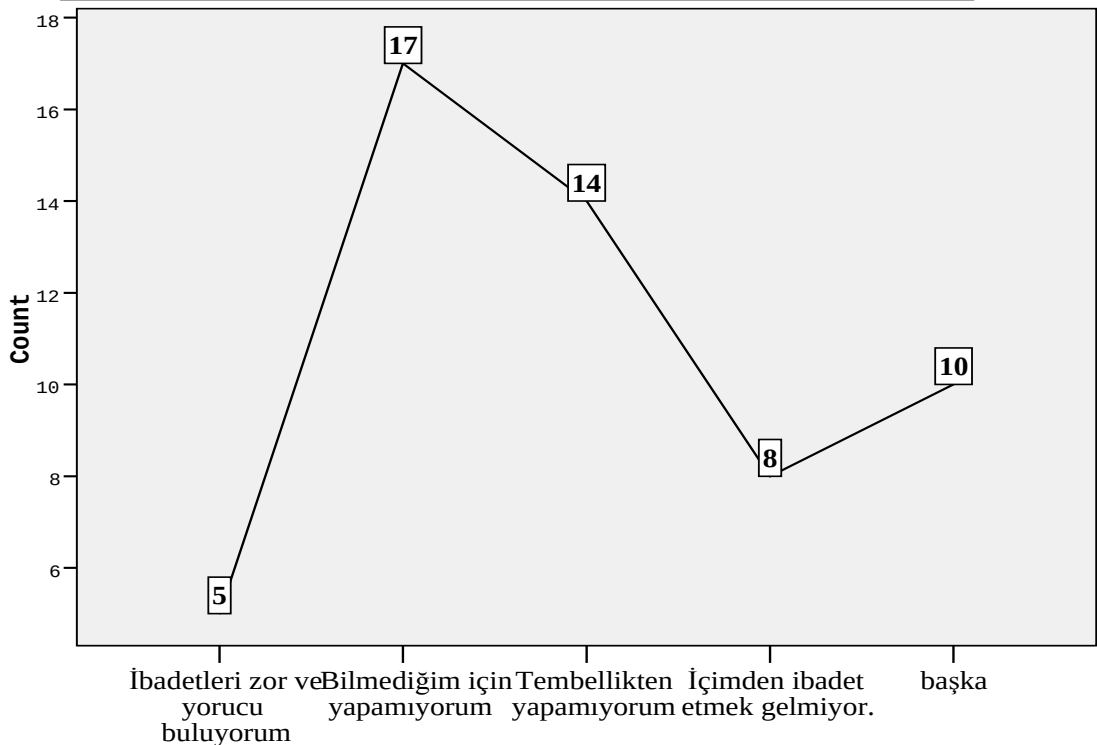
Kişi kendisinin korunduğunu, güvende olduğunu bildiği sürece huzurlu olur. Bunun da onların inançlarına yansıdığı görülmektedir.

Tablo 8: Allah'a ibadet ediyorsanız neler hissediyorsunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Bazı Kriterlere Göre Karşılaştırılması

Allah'a ibadet ediyorsanız neler hissediyorsunuz?			Eksikliğini hissettiğiniz dini bilgileri öğrenmek ister misiniz?					
			evet		Bazen		hayır	
			cinsiyet		cinsiyet		cinsiyet	
			kız	erkek	Kız	erkek	kız	erkek
Allah'a karşı görevlerimi yerine getirdiğim için huzurlu olurum	evet		7	4	1	2	0	0
	kısmen		2	2	0	2	0	0
	hayır		1	0	0	0	0	0
Allah'a yakın olduğumu düşünerek bir ürperti ve heyecan duyarım	evet		3	4	1	0	0	0
	kısmen		2	2	1	3	0	0
	hayır		0	0	0	0	0	0
İbadet ederken kendimi güvende hissedirim	evet	Yeterli dini bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	0	6	1	0	0	0
	kısmen		5	2	1	0	0	1
	hayır		1	0	2	2	0	0
Herhangi bir şey hissetmem	evet		0	0	0	0	0	0
	kısmen		0	0	0	0	0	0
	hayır		0	0	0	0	0	1
Başka	evet		0	0	0	1	0	0
	kısmen		0	0	0	0	0	0
	hayır		0	0	0	0	0	0

9. Gençlerin İbadetlerini Yapamama Sebepleri

Şekil 32: Gençlerin İbadetlerini Yapamama Sebepleri:

İbadetleri yapamıyorsanız sizce bunun sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

Yetiştirme yurdu ibadetlerini yapamama nedenlerini gösteren şekle göre; 5 kişi ibadetleri zor ve yorucu bulduklarını, 17 kişi bilmediği için yapamadığını, 14 kişi tembellikten, 8 kişi içinden ibadet etmenin gelmediğini belirtmişlerdir. Katılımcılardan 10 tanesi bu soruya cevap vermek istememişken başka seçeneğini tercih eden 10 kişi ise sebep olarak şunları görmekte-dirler; “şartlar izin vermediği için”, “yurtta kaldığım için”, “şartlar uygun olmadığı için”, “zamanı olmadığı için”, “yarıda bırakmaktan korktuğu için”, “okulda olduğu için zamanın uymaması”, “alevi olduğum için”, “aleviyim ve bazı hususlarda şüphelerim var”, “arkadaş çevremden dolayı”.

Tablo 9: Gençlerin İbadetlerini Yapamama Sebepleri

İbadetleri yapamıyorsanız sizce bunun sebebi aşağıdakilerden hangisidir?	Eksikliğini hissettiğiniz dini bilgileri öğrenmek ister misiniz?					
	evet		Bazen		Hayır	
			cinsiyet			
	kız	erkek	kız	erkek	kız	Erkek
İbadetleri zor ve yorucu buluyorum	1	2	0	1	0	1
Bilmediğim için yapamıyorum	11	4	2	0	0	0
Tembellikten yapamıyorum	4	5	0	4	0	1
İçimden ibadet etmek gelmiyor.	0	3	2	3	0	0
başka	5	5	0	0	0	0

Erkekler tembellikten ve yapamamayı ilk sıraya yerleştirirken kızlar bilmediklerinden ibadet etmediklerini ancak öğrenmek istediklerini belirtmişlerdir. Tablodan anlaşılaçağı üzere ibadet konusunda ve bilmediklerini öğrenme konusunda kızlar daha hassastır.

IV. YETİŞTİRME YURDU GENÇLERİNİN ALGISINDA ALLAH

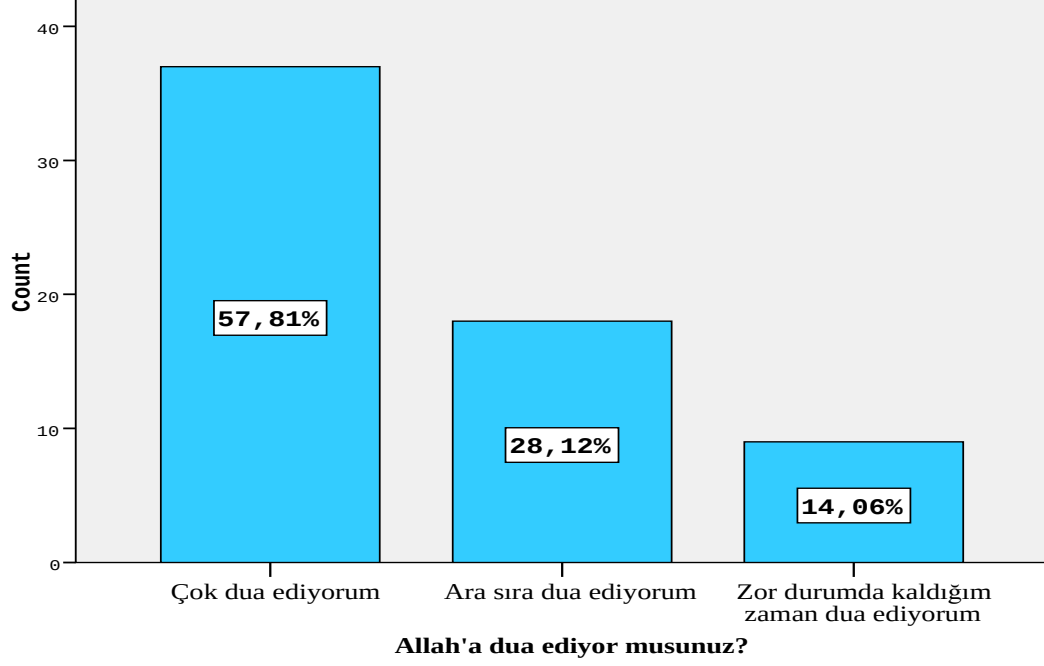
1. Gençlerin Allah’a Dua Etme Durumu

İnsan hayatı boyunca pek çok maddi ve manevi sıkıntılarla karşılaşır. Karşılaştığı bu sıkıntılardan kurtulmak için de kendisine yardım edebilecek, güvenip dayanabilecek bir yer arar. Bu arayış bazılarını maddi şeylerden yardım beklemeye götürürken, bir çoğunu da Allah’tan yardım istemeye götürür.⁹¹ Dua; insanın yaratıcısıyla iletişim kurması

⁹¹ Adem Şahin; Yetiştirme Yurtlarındaki Gençlerin, s. 72.

ondan istekte bulunmasıdır. Dua sayesinde insan çok güçlü bir varlıkla iletişim kurduğu için kendisini daha güçlü ve daha iyi hisseder, sıkıntılı olan kişiler ise huzur bulup rahatlar.⁹²

Şekil 33: Gençlerin Allah’a Dua Etme Durumu

Yetiştirme yurdunda kalan öğrencilere Allah’a dua ediyor musunuz? Sorusu soruldu ve çıkan sonuçlardan yukarıdaki grafik elde edilmiştir. Oluşturulan bu grafiğe göre gençlerin %57,81’i çok dua ettiği, %28,12’si ara sıra dua ettiği ve %14,06’sı da zor durumda kaldığı zaman dua ettiği anlaşılmıştır. Bu grafikte anlaşılan öğrencilerin dini hassasiyetinin olduğu ve hepsinin dua ettiği anlaşılmıştır. Gençlerin büyük çoğunluğu zor durumda olmasa da dua ettiği görülmüştür. Grafik sonucunda gençlerin Allah’a bağlı ve iletişim halinde oldukları tespit edilmiştir. Gençlerin dua ederek bazı sıkıntılı durumlarından psikolojik olarak rahatladıkları anlaşılmıştır. Bazı problemlerin çözülebilmesi için gençlerin Allah’tan yardım istemeleri, aynı zamanda onların dinlerine bağlı birer insan olmalarına da yardımcı olabilir.

2. Gençlerin Dualarında Allah’tan İstekleri

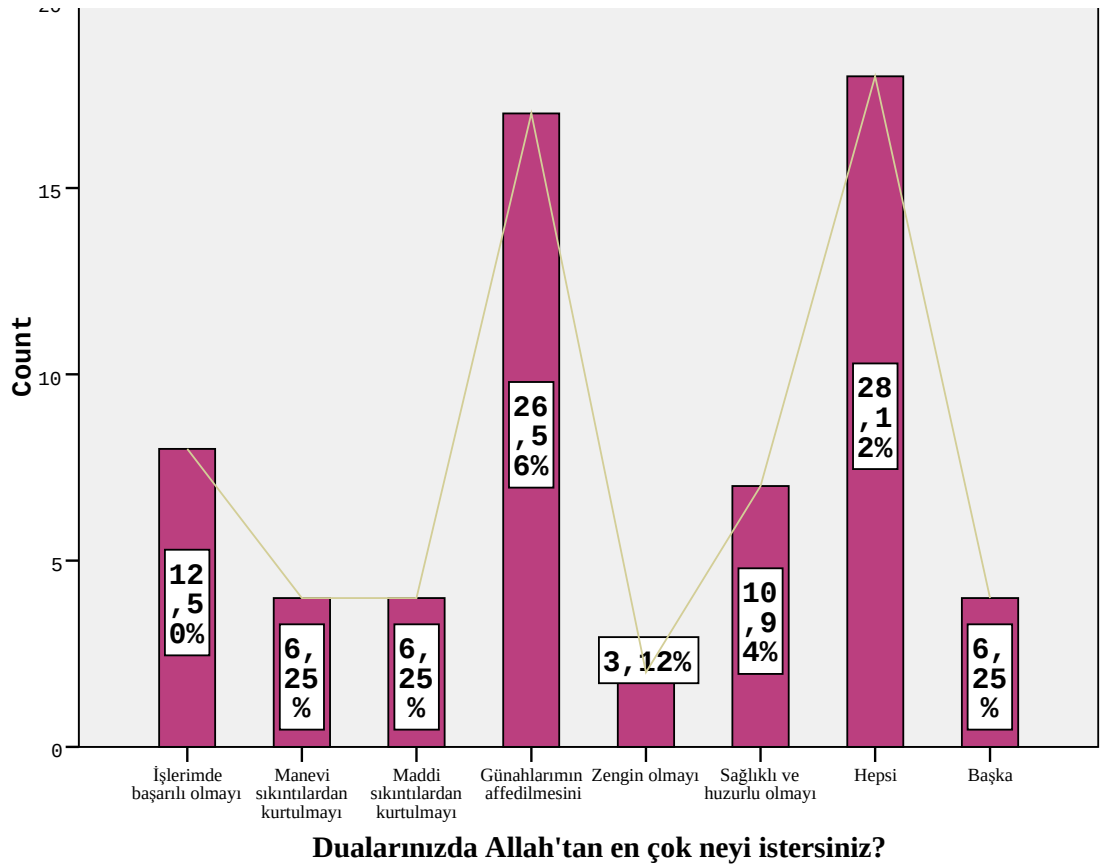
Yetiştirme yurdu gençleri üzerinde yapılan ankette dualarınızda Allah’tan en çok neyi istersiniz? Sorusu sorulmuş ve yukarıdaki tablo oluşturulmuştur.

⁹² Hayati Hökelekli; Din Psikolojisi. s. 229.

Yukarıdaki grafiğe yetiştirme yurdu gençlerinden %12,50'si işlerinde başarılı olmayı %6,25'i manevi sıkıntılardan kurtulmayı, %6,25'i maddi sıkıntılardan kurtulmayı, %26,56'sı günahlarının affedilmesini, %3,12'si zengin olmayı, %10,94'ü sağlıklı ve huzurlu olmayı, %28,12'si ise hepsini dualarında Allah'tan istediklerini belirtmişlerdir. Başka şıkkını işaretleyenler ise dualarında şunları istemişlerdir: “dünyada kötülüğün olmaması”, “sevdiğim insanların yanımda olması”, “yurt takımının şampiyon olması”, “tüm insanlar için huzur, mutluluk, sağlık”

Gençlerin günahlarının affedilmesini istemeleri Allah ve ahiret inancına sahip olduğunu gösterirken, yaşları henüz küçük olan bu gençlerin en fazla günahlarının affedilmesini istemelerinin altında başka sebeplerin (suçluluk duygusu) yattığını düşündürmektedir.

Şekil 34: Gençlerin Dualarında Allah'tan En Çok Neyi İstedikleri

Bu anketin sonucunda gençlerin maddi, manevi, dünyevi sıkıntılarının giderilmesi için dua ettikleri tespit edilmiştir. Gençlerin maneviyata daha çok önem verdikleri de belirgin bir şekilde ortaya çıkmıştır.

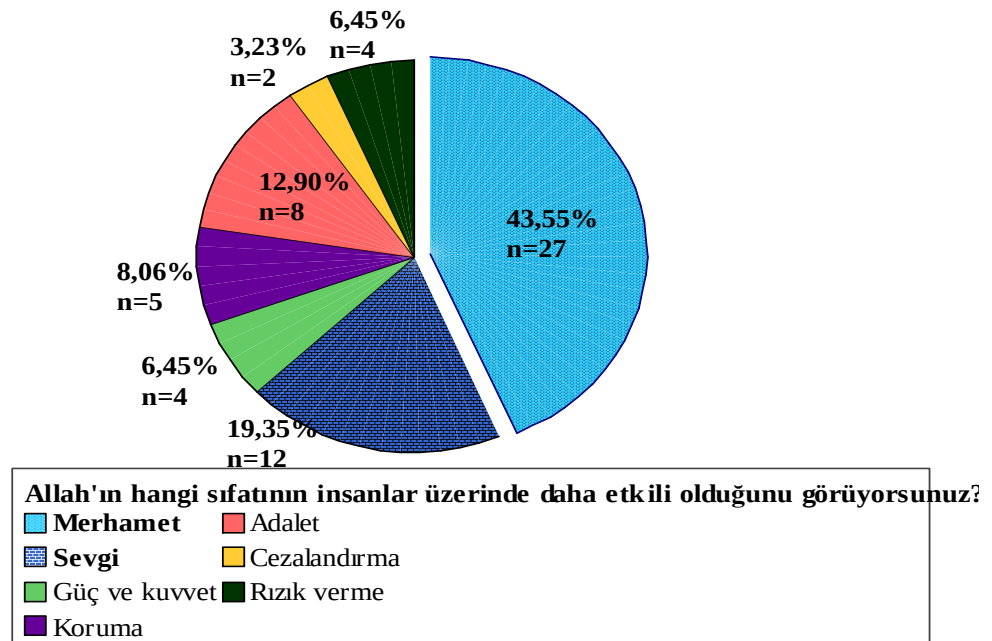
Gerek kızlarda gerekse erkeklerde dualarda ilk istenen şey günahların bağışlanmasıdır. Kızların erkeklerden daha fazla dua ettikleri de bir diğer sonuçtur. Erkekler işlerinde başarılı olma isteğini belirtirken kızlar sağlıklı ve huzurlu olmayı tercih etmişlerdir.

Tablo 10: Gençlerin Dualarında Allah'tan Ne İstediklerinin Çeşitli Kriterlerle Karşılaştırılması

Dualarınızda Allah'tan en çok neyi istersiniz?	Allah'a dua ediyor musunuz?							
	Çok dua ediyorum		Ara sıra dua ediyorum		Zor durumda kaldığım zaman dua ediyorum		Hiç dua etmiyorum	
	cinsiyet							
	kız	erkek	kız	erkek	kız	erkek	kız	erkek
İşlerimde başarılı olmayı	3	2	1	2	0	0	0	0
Manevi sıkıntılardan kurtulmayı	2	1	0	0	0	1	0	0
Maddi sıkıntılardan kurtulmayı	1	0	1	2	0	0	0	0
Günahlarımın affedilmesini	6	6	1	2	1	1	0	0
Zengin olmayı	0	1	0	1	0	0	0	0
Sağlıklı ve huzurlu olmayı	4	0	1	0	1	1	0	0
Hepsi	5	4	1	4	2	2	0	0
Başka	0	2	0	2	0	0	0	0

3. Allah'ın İnsanlar Üzerinde Daha Etkili Olan Sıfatları

Şekil 35: Allah'ın hangi sıfatının insanlar üzerinde daha etkili olduğunu görüyorsunuz?

Yetiştirme yurdu gençlerine yaptığımız ankette Allah'ın hangi sıfatlarının insanlar üzerinde etkili olduğunu sorduk ve yukarıdaki grafik ortaya çıkmıştır. Bu grafiğe göre yetiştirme yurdu gençlerinden %43,55'i merhamet, %19,35'i sevgi, %6,45'i güç, %8,06'sı koruma, %12,90'ı adalet, %3,23'ü ceza, %6,45'i rızık sıfatlarının insanlar üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Bu anket sonucunda gençler arasında en fazla etkili olan Allah'ın sıfatının merhamet olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun sebebi ise bu yetiştirme yurdunda kalan gençlerin birçoğu ailesinden ayrı olduğu için merhamet ve sevgiye ihtiyaç duymaları ve bu boşluğu diğer insanlarda doldurmak istemektedirler dolayısıyla insanlara Allah'ın merhameti veya sevgisinin yansıdığına inanmak istemektedirler diyebiliriz.

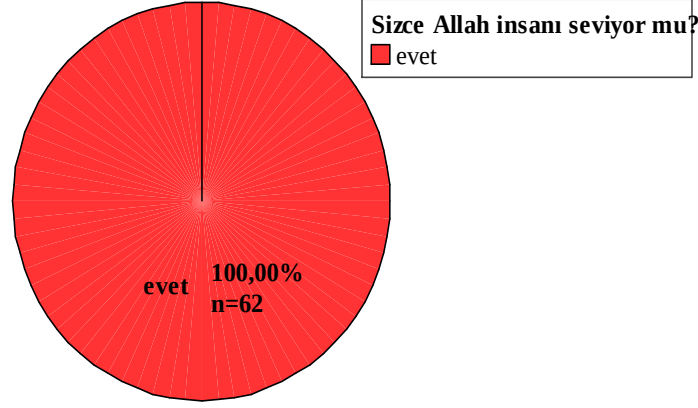
Tablo 11: Allah'ın hangi sıfatının insanlar üzerinde daha etkili olduğunu görüyorsunuz? Sorusunun Çeşitli Kriterlerle Karşılaştırılması

Allah'ın hangi sıfatının insanlar üzerinde daha etkili olduğunu görüyorsunuz?	Allah'a dua ediyor musunuz?							
	Çok dua ediyorum		Ara sıra dua ediyorum		Zor durumda kaldığım zaman dua ediyorum		Hiç etmiyorum	
	Cinsiyet							
	kız	erkek	kız	erkek	kız	erkek	kız	Erkek
Merhamet	11	9	2	3	1	1	0	0
Sevgi	3	3	3	1	0	2	0	0
Güç ve kuvvet	0	1	0	2	0	1	0	0
Koruma	3	0	0	1	1	0	0	0
Adalet	1	1	0	4	1	1	0	0
Cezalandırma	0	2	0	0	0	0	0	0
Rızık verme	2	0	0	1	1	0	0	0
Başka	0	0	0	0	0	0	0	0

Kızlarda ve erkeklerde Allah'ın merhametli olduğu düşüncesi ön plandadır. İkinci sırayı ise sevgi almaktadır. Allah'ın sıfatlarından akla ilk merhamet ve sevginin gelmesi onların bu konuda hissettikleri eksiklikleri Allah ile doldurmaya çalıştıklarını gösterebilmektedir.

4. Allah'ın İnsanı Sevmesi

Şekil 36: Sizce Allah İnsanı Seviyor mu?

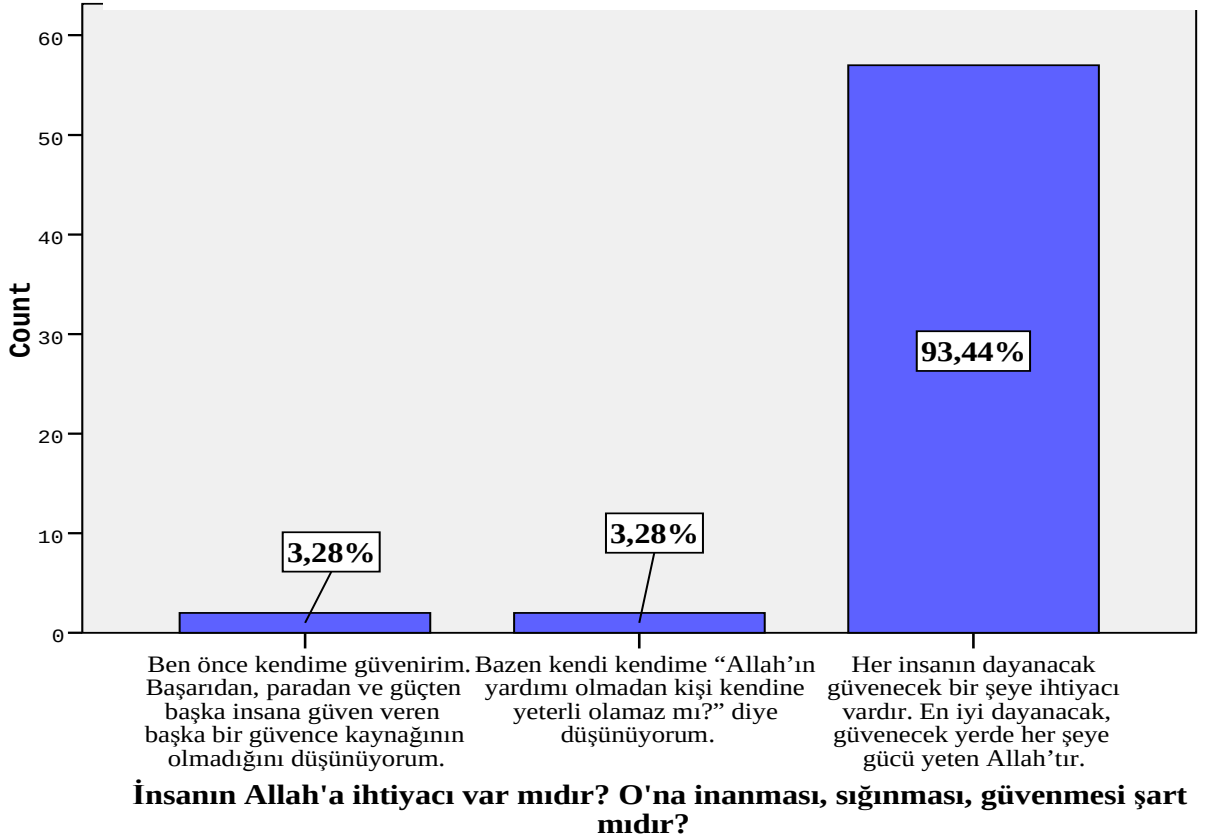

Yetiştirme yurdunda kalan gençlere sizce Allah insanı seviyor mu? Sorusu yöneltildi yukarıdaki grafikte görüldüğü üzere bütün gençler bu soruya evet cevabını vermiştir.

Bunun sebebi insanda Allah sevgisi doğuştan oluşmakta ve bu sevgiyle büyüyen çocuklar nasıl zor koşullarda olursa olsun Allah'ın insanları sevdiğini düşünmektedirler. Yaptığımız bu ankette bu sonucu net bir şekilde gördük. Gençlerin Allah'ı tanıdığı ve Allah'ın onları sevdiği sonucuna ulaşılmıştır.

5. İnsanın Allah'a İhtiyacı, O'na İnanması, Sığınması, Güvenmesi

Şekil 37: İnsanın Allah'a ihtiyacı var mıdır? O'na inanması, sığınması, güvenmesi şart mıdır?

Yetiştirme yurdunda kalan gençlere insanın Allah’a ihtiyacı var mıdır? O’na inanması, sığınması, güvenmesi şart mıdır? Soruları soruldu ve yukarıdaki grafik oluşturuldu. Bu grafiğe göre gençlerin % 3,28’i kendisine, başarıya, paraya güvendiğini, %3,28’i bazen kendi kendine Allah’ın yardımı olmadan kişi kendine yeterli olamaz mı? Diye düşündüğünü %93,44’ü ise her insanın dayanacak güvenecek bir şeye ihtiyacı vardır. En iyi dayanacak güvenecek yerde her şeye gücü yeten Allah’tır cevaplarını vermişlerdir. Bu anket sonucunda yetiştirme yurdunda kalan gençlerin büyük bir çoğunluğunun insanın Allah’a ihtiyacı olduğunu O’na inanması, sığınması ve güvenmesi gerektiği şeklinde düşünüldüğü görülmüştür.

Tablo 12: İnsanın Allah'a ihtiyacı var mıdır? O'na inanması, sığınması, güvenmesi şart mıdır? Sorusunun Çeşitli Kriterlerle Karşılaştırılması

İnsanın Allah'a ihtiyacı var mıdır? O'na inanması, sığınması, güvenmesi şart mıdır?	Eksikliğini hissettiğiniz dini bilgileri öğrenmek ister misiniz?					
	evet		Bazen		Hayır	
	Cinsiyet					
	kız	erkek	kız	erkek	kız	erkek
Ben önce kendime güvenirim. Başarıdan, paradan ve güçten başka insana güven veren başka bir güvence kaynağının olmadığını düşünüyorum.	0	1	1	0	0	0
Bazen kendi kendime “Allah’ın yardımı olmadan kişi kendine yeterli olamaz mı?” diye düşünüyorum.	0	2	0	0	0	0
Her insanın dayanacak güvenecek bir şeye ihtiyacı vardır. En iyi dayanacak, güvenecek yerde her şeye gücü yeten Allah’tır	22	17	6	10	0	2

Gerek kızlarda gerekse erkeklerde gençler Allah’ı en iyi dayanak olarak görmektedirler. İnsanı doğumundan itibaren hayata bağlayan şey onların kendini güvende hissetmesidir. İnsan korunmaya, sığınmaya, huzur bulmaya, sıkıntılarının giderilmesine ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyacını ilk başlarda anne- baba karşılarken yaşın ilerlemesiyle daha güçlü bir varlığa ihtiyaç duyulur ve bu güç Allah’tır.

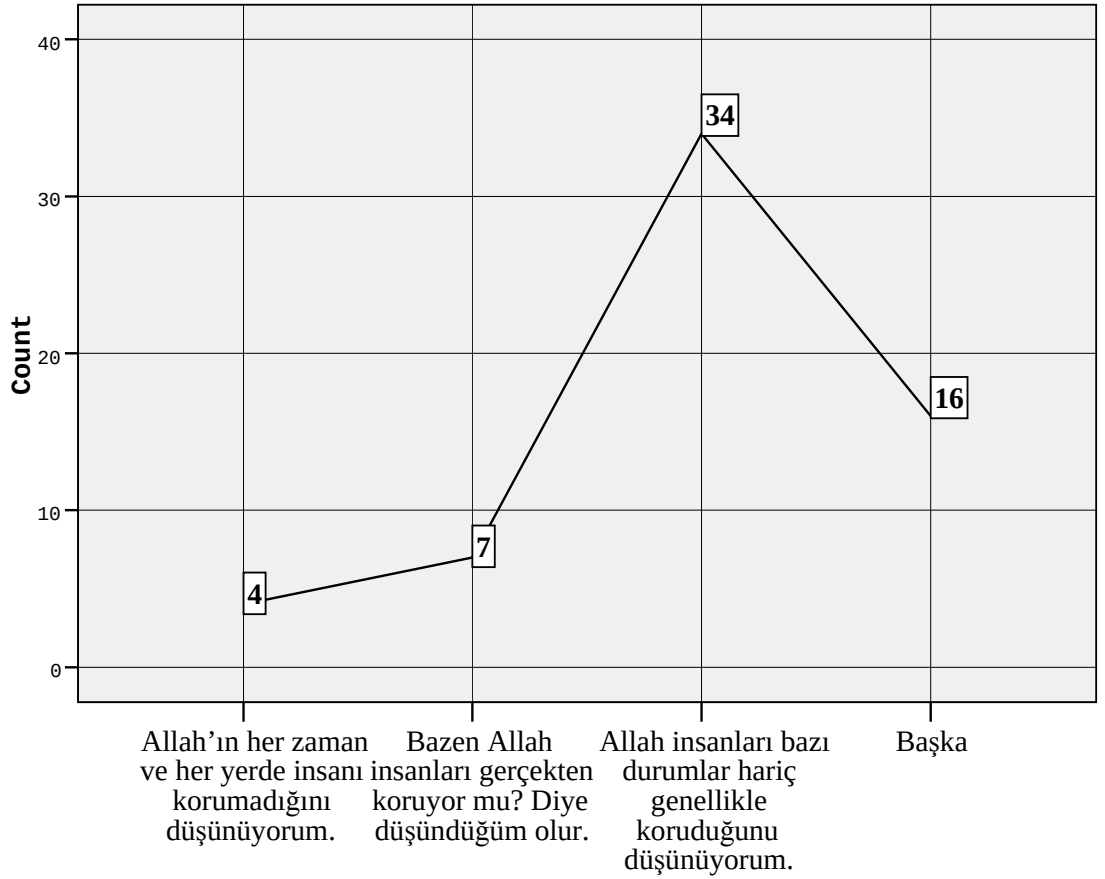
6. Allah’ın insanı Kötülüklere Karşı Koruması

İnsan doğduğu andan itibaren himaye edilme ve bağlanma arzusu taşımaktadır. Bebekliğinden itibaren kendisinden çok daha güçlü ve kuvvetli birilerinin sevgi ve şefkatine, korumasına muhtaçtır. Çocuk bu ihtiyacını giderebildiği oranda çevresine bağlıdır.

Korunma ve koruyana bağlanma isteği sadece çocukluk döneminde değil ömür boyu değişik şekillerde aralıksız devam eder. İnsanın kendi kaderine ve tüm evrene sahip olan bir gücü hissetmesi, onun koruması altında olduğunu bilmesini ve O'na içsel bağlarla bağlanmasını gerektirir.

Çocuğun ilk zamanlarda sığınıp bel bağladığı güven kaynakları anne-babası iken, yaşı ilerledikçe gelişen olayları gördükçe anne-babasının yetersiz kaldığını gördükçe sığınabilecek bağlanabilecek daha güçlü bir varlığın ihtiyacını hisseder. Böylece bağlanma ihtiyacı anne-babadan Yüce Yaratıcıya; Allah'a yönelmiş olur.⁹³

Şekil 38: Gençlerin Allah'ın insanı Kötülüklere Karşı Koruması Konusundaki Görüşleri

Allah insanları tehlike ve kötülöklere karşı korur." Düşüncesine katılır mısınız?

Yetiştirme yurdunda kalan gençlere "Allah insanları tehlike ve kötülöklere karşı korur" düşüncesine katılıyor musunuz? Sorusunu sorduk ve aldığımız cevaplardan yukarıdaki şekil ortaya çıkmıştır.

Şekil 26'ya göre yetiştirme yurdundaki gençlerden 4 kişi Allah'ın her zaman ve her yerde insanları korumadığını, 7 kişi bazen Allah insanları gerçekten koruyor mu? Diye

⁹³ Mehmet Emin Ay; Çocuklarımıza Allah'ı Nasıl Anlatalım, s. 48.

düşündüğünü 34 kişi ise Allah insanları bazı durumlar hariç genellikle koruduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. 16 kişi ise başka şıkkını işaretleyerek şu görüşlere yer vermiştir: “Allah’ın herkesi koruduğunu düşünüyorum”, “Allah herkesi korur”, “Allah herkesi her şeye karşı korur ve onları kötülüklerden korur”, “her an her yerde koruduğunu düşünürüm”, “Allah insanları en küçük şeylerden de korur.

Tablo 13: Gençlerin “Allah insanları tehlike ve kötülüklerle karşı korur.” Düşüncesine katılır mısınız? Sorusuna Verdikleri Cevapların Çeşitli Kriterlerle Karşılaştırılması

Allah insanları tehlike ve kötülöklere karşı korur." Düşüncesine katılır mısınız?	Aşağıdaki ifadelerden hangisi düşüncenizi en iyi yansıtmaktadır?					
	İnsan akıllı ve irade sahibi bir varlıktır. Bu sebeple kendi kaderini tamamen kendisi çizer.		İnsan kendisine verilen akıl ve irade sayesinde kaderine bir miktar yön verebilir. Ama yinede elinde olmayan hususlar var		İnsan ne kadar çabalarsa çabalsın alnına yazılmış olan kaderini değiştiremez.	
	Cinsiyet					
	kız	erkek	kız	erkek	kız	erkek
Allah'ın her zaman ve her yerde insanı korumadığını düşünüyorum.	2	1	0	1	0	0
Bazen Allah insanları gerçekten koruyor mu? Diye düşündüğüm olur.	0	1	3	0	1	2
Allah insanları bazı durumlar hariç genellikle koruduğunu düşünüyorum.	2	10	6	5	6	5
Başka	4	0	4	3	1	2

Gençlere cümle kurmaları için bazı kelimeler verdik yetiştirme yurdu ile ilgili çıkan cümlelere baktığımızda %90 kadar genç “Allah yetiştirme yurdunda kalanları korur.” İfadesini kullanmışlardır.

Tablo 14: Gençlerin “Allah insanları tehlike ve kötülüklerle karşı korur.” Düşüncesine katılır mısınız? Sorusuna Verdikleri Cevapların Yetiştirme Yurduna Gelme Nedenleri İle Karşılaştırılması

“Allah insanları tehlike ve kötülüklerle karşı korur.” Düşüncesine katılır mısınız?	Yetiştirme yurduna gelme nedeniniz							
	Cevap sızlar	12 yaşına girdiği m için	Ailem isteme diğinde n	annem- babam ayrı olduğu	Anne m öldüğü için	Babam cezaevi nde olduğu	Babam öldüğü için	Maddi durum
Allah’ın her zaman ve her yerde insanı korumadığını düşünüyorum.	1	0	0	0	0	0	0	3
Bazen Allah insanları gerçekten koruyor mu? Diye düşündüğüm olur.	2	0	0	1	2	0	2	0
Allah insanları bazı durumlar hariç genellikle koruduğunu düşünüyorum.	5	0	1	5	7	1	7	8
Başka	0	3	0	2	1	0	2	8

Sığınma ihtiyacı, barınma ihtiyacı; korku, huzursuzluk, yetersizlik vb. durumlarda daha çok ortaya çıkmakta ve bu duyguları yaşayan kişiler daha fazla güçlü bir varlığın himayesine ihtiyaç duymaktadırlar. Araştırmamızda 45. soruda yaptığımız üç kelime çalışmasında yurttan kalan gençlerin genellikle “Allah’ı” “güç ve kuvvet” ifadesiyle açıklamışlardır. Bu ifadeyi daha çok erkeklerin ve 16- 17 yaş grubundaki gençlerin kullandığını görmekteyiz. “Allah” için en fazla kullanılan sıfatlarda ikinci sırayı ise “merhamet” almaktadır. “Merhamet” sıfatını kullananların yine 16- 17 yaş grubu gençler olduğunu görmekteyiz. Sonuçlara baktığımızda yetiştirme yurdu gençlerinin sığınabilecek, bağlanabilecek güçlü-kuvvetli ve merhametli bir varlığa ihtiyaç duyduklarını görmekteyiz.

Tablo 15: Gençlerin Allah kavramı için akıllarına gelen kelimeler ile “yetiştirme yurduna gelme nedenlerinin” karşılaştırılması

			yetiştirme yurduna gelme nedeniniz						
			Ceva psız	12 yaşına girdiğim için	annem- babam ayrı olduğu	annem öldüğü için	babam cezaevinde olduğu	babam öldüğü için	maddi durum
Cinsi yet	kız	merhamet	0	0	0	2	0	0	1
		adalet	0	0	0	0	0	1	0
		sevgi	0	0	0	0	0	0	1
		Allah kavramı ile ilgili aklınıza gelen kelimeyi yazınız	0	0	0	0	0	0	1
		güven	0	0	0	0	0	0	0
	erkek	güç- kuvvet	0	1	2	1	0	0	0
		başka	2	1	2	4	0	1	1
		merhamet	1	1	0	0	0	2	3
		adalet	0	0	0	0	0	0	0
		sevgi	0	0	0	0	0	0	1
		yaratıcı	0	0	0	0	0	0	0
		güven	0	0	0	0	0	0	0
		güç- kuvvet	1	0	3	1	1	2	3
		başka	1	0	0	0	0	1	2

“Allah” için aklınıza gelen üç kelimeyi yazın dedik çıkan sonuca kızlar Allah için güç-kuvvet ve merhamet kelimelerini kullanmışlar; erkekler de güç –kuvvet ve merhamet

kelimelerini kullanmışlardır. Allah’a verilen sıfatlarda sadece cinsiyeti ele alarak baktığımızda cinsiyetlerde farklılığın pek olmadığını görmekteyiz.

Yaş değişkenine göre değerlendirdiğimizde kızlarda 12- 13 yaş grubunda güç- kuvvet denirken 16-17 yaş grubunda Allah’ın merhameti ön plana çıkmaktadır. Erkeklerde ise merhamet te güç-kuvvet te 16- 17 yaş grubunda toplanmıştır.

Tablo 16: Allah kavramına verilen cevaplar ile” yaş ve cinsiyetin” karşılaştırılması

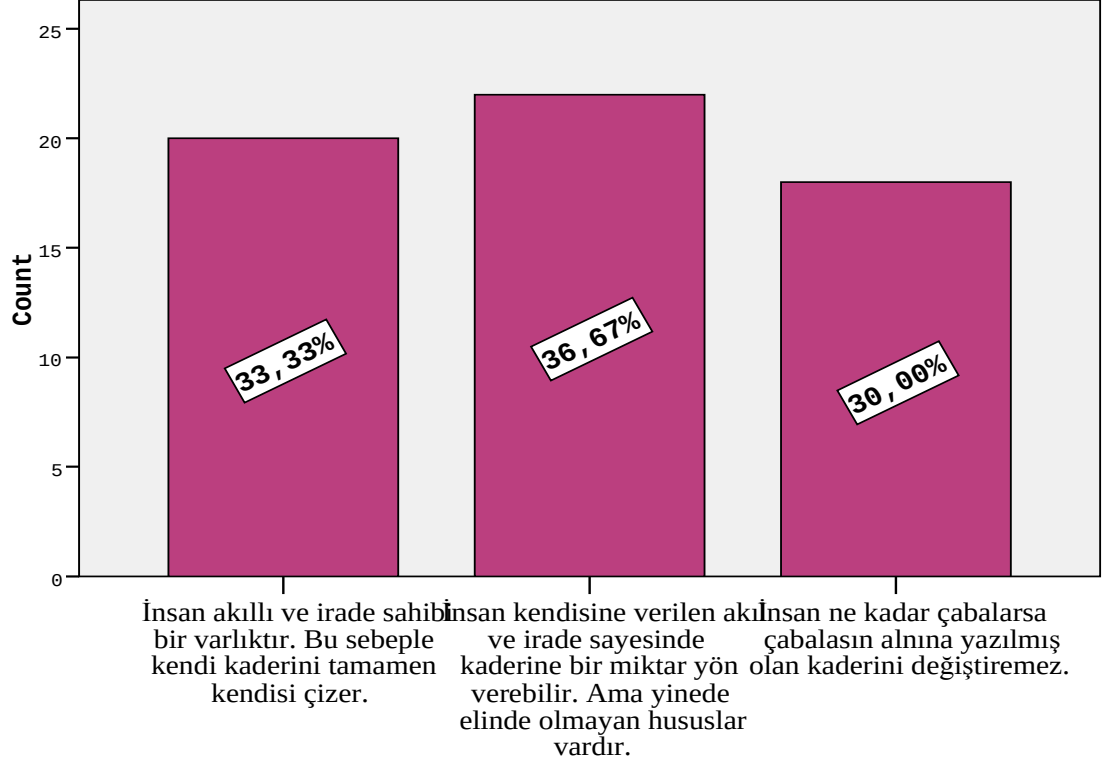
			yas			
			12-13	14-15	16-17	18
cinsiyet	Kız	merhamet	1	0	2	0
		Adalet	0	0	1	0
		Sevgi	0	0	0	1
		Yaratıcı	0	1	0	0
		Güven	0	0	0	0
		güç-kuvvet	3	0	1	0
	Erkek	Başka	3	1	5	2
		merhamet	1	2	3	1
		Adalet	0	0	0	0
		Sevgi	0	0	0	1
		Yaratıcı	0	0	0	0
		Güven	0	0	0	0
		güç-kuvvet	1	3	6	1
		Başka	1	0	3	0

V. YETİŞTİRME YURDUNDA KALAN GENÇLERİN KADER ALGILARI

Allah-insan ilişkisinin önemli konularından biri de kader konusudur. İman esaslarından biri olan kader konusunda İslam âleminde çeşitli tartışmalar yaşanmış farklı fikirler ileri sürülmüştür. Bu görüşler; insan ne kadar çabalarsa çabalasın, alnına yazılmış olan kaderini değiştiremez, insan kendisine verilen akıl ve irade sayesinde kaderine bir miktar yön verebilir. Ama yinede elinde olmayan bazı hususlar vardır, insan akıllı, şuurlu ve irade sahibi bir varlıktır. Bu sebeple kendi kaderini tamamen kendisi çizer. Araştırma öncesi yaptığımız varsayımlardan biride gençlerin teslimiyetçi bir görüşe sahip olmalarıydı. Ayrıca kader konusundaki inançlarının onların yaşadıkları olumsuz tecrübelerini telafi etme yönünde şekillendiği varsayımında bulunulmuştur.

Kader konusunda gençlerin gerçek görüşlerini öğrenmek için kapalı uçlu soru dışında cümle oluşturma ve üç kelime yazma uygulamalarını da yaptık. Çünkü devlet okullarında verilen din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde verilen kader hakkındaki bilgilerin onların gerçek düşüncelerini yansıtmalarına engel olabileceği düşüncesidir.

Şekil 39: İnsanın Kaderi Karşısındaki Konumu Konusunda Gençlerin Görüşleri

Aşağıdaki ifadelerden hangisi düşüncenizi en iyi yansıtmaktadır?

Yetiştirme yurdu gençlerine yaptığımız ankette gençlere kader konusunda üç seçenek sunduk ve bunlardan kendi düşüncesine uygun olanı seçmelerini istedik ve sonuçlarla yukarıdaki grafiği oluşturduk.

Grafiğe göre gençlerden %33,33'ü insanın akıl ve irade sahibi olduğunu ve kendi kaderini kendisi çizebileceğini, %36,67'si insanın kendisine verilen akıl ve irade sayesinde kendi kaderinin bir kısmının değiştirilebileceğini ve %30'u da insanın ne kadar çalışırsa çalışsın kendi kaderini değiştiremeyeceğini ifade etmişlerdir. Anket sonucunda gençlerin üç seçeneğe de birbirine yakın oranda kişinin cevap verildiği görülmüştür.

Adem Şahin tarafından Konya Yetiştirme Yurdu ergenleri üzerinde yapılan araştırma bulgularına göre insan ne kadar çabalarsa çabalasın, alnına yazılmış olan kaderini değiştiremez (%42), insan kendisine verilen akıl ve irade sayesinde kaderine bir miktar

yön verebilir. Ama yinede elinde olmayan bazı hususlar vardır (%33,6) insan akıllı, şuurlu ve irade sahibi bir varlıktır. Bu sebeple kendi kaderini tamamen kendisi çizer (%14,3).

Tablo 17: Kader kavramının hatırlattıkları ile Allah kavramının hatırlattıklarının karşılaştırılması.

Kader kavramı hakkında aklınıza gelen kelimeyi yazınız.			Allah kavramı ile ilgili aklınıza gelen kelimeyi yazınız						
			merhamet	adalet	sevgi	yaratıcı	güven	güç-kuvvet	başka
Allah	kız		0	0	0	0	0	1	0
	erkek		0	0	0	0	0	0	0
insan	kız		1	0	0	1	0	0	0
	erkek		0	0	0	0	0	0	1
ölüm	kız		0	0	0	0	0	1	0
	erkek		0	0	0	0	0	0	1
hayat	kız		0	0	1	0	0	0	0
	erkek		0	0	0	0	0	1	0
yurtta kalmak	cinsiyet kız		0	0	0	0	0	0	1
	erkek		0	0	0	0	0	0	0
geçmiş-gelecek	kız		0	0	0	0	0	0	3
	erkek		0	0	0	0	0	0	1
başka	kız		0	0	0	0	0	0	3
	erkek		0	0	0	0	0	1	0
değiştirilemeyen	kız		0	0	0	0	0	0	0
	erkek		2	0	0	0	0	4	1

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere Allah için güç –kuvvet kavramlarını kullananlar kader için değiştirilemeyen şeyler ifadelerini kullanmışlardır. Yaşa göre değerlendirdiğimizde 16- 17 yaş grubundaki erkekler değiştirilemeyen olarak tanımlarken; kızlarda 16- 17 yaş grubunda olanlar geçmiş –gelecek hayatımız ifadelerini kullanmışlardır. Kızlarda 12- 13 yaş grubu geçmiş ve gelecek hayatımız derken; erkeklerde 12- 13 yaş grubu ölüm ve değiştirilemeyen ifadelerini kullanmışlardır.

Tablo 18: kader kavramının hatırlattıkları ile yaş ve cinsiyetin karşılaştırılması

				Yaş			
				12-13	14-15	16-17	18
cinsiyet	Kız	Kader kavramı hakkında aklınıza gelen kelimeyi yazınız.	Allah	1	0	0	0
			insan	0	2	1	0
			ölüm	1	0	0	0
			hayat	0	0	0	1
			yurtta kalmak	0	1	0	0
			geçmiş-gelecek	2	0	1	0
			başka	2	0	2	0
			değiştirilemeyen	0	0	0	0
	erkek	Kader kavramı hakkında aklınıza gelen kelimeyi yazınız.	Allah	0	0	1	0
			insan	0	0	1	0
			ölüm	1	0	0	0
			hayat	0	0	1	0
			yurtta kalmak	0	0	0	0
			geçmiş-gelecek	0	0	1	0
			başka	0	0	2	0
			değiştirilemeyen	1	2	4	0

Kader konusunda sunduğumuz kapalı uçlu soru dışında 43. soruda “kader” kelimesinin size hatırlattığı üç kelimeyi yazın şeklinde uyguladığımız yöntemle gençlerin kader konusunu nasıl içselleştirdiğini ortaya çıkarmaya çalıştık.

Gençlerin yazdıkları kelimelere baktığımızda kader denince akıllarına Allah, insan, ölüm, hayat, yurtta kalmak, geçmiş-gelecek, değiştirilemeyen, şans, anne-baba, cinsiyet, fiziksel yasalar gelmiştir.

Erkeklerin büyük bir kısmı değiştirilemeyen şeyler olarak görmektedirler.

42. soruda öğrencilerden bazı cümleler kurmalarını istedik. Yazılan cümleleri incelediğimizde gençlerin Allah’ın kaderlerini yazdığını kaderlerini değiştirmelerinin mümkün olmadığını yetiştirme yurdunda kalmanın kaderleri olduğunu düşündüklerini gördük. Bu sonuç ile 37. soruya verdikleri cevapları karşılaştırdığımızda 37. soruda %30 olan kaderin değiştirilemeyeceği görüşü burada %100 olduğunu gördük. Bu durum

karşısında şu sonuca varabiliriz. 37. soruya okullarda görölen din dersi eğitiminden hatırlanan bilgilere göre cevap vermiş 42. soruya ise asıl düşüncelerini yansıtmış olabilirler.

Bu düşünceye sahip gençler, üstesinden gelemedikleri birçok problemi, Allah'ın alınlarına yazdığı kader olarak görmekle, psikolojik olarak rahatlamaktadırlar.

Dolayısıyla araştırmamızın varsayımlarından biri olan gençlerin kader konusunda teslimiyetçi bir yaklaşıma sahip oldukları görüşü doğrulanmış görünmektedir.

Kader ve Allah kavramlarına yükledikleri anlamları karşılaştırdığımızda kader için değıştirilemeyen ifadesini kullanan gençler Allah için güç-kuvvet sıfatını kullanmışlardır.

Dolayısıyla güçlü ve kuvvetli bir yaratıcı tarafından yazılan kaderin değıştirilmesi mümkün değildir.

SONUÇ

Araştırmamızın bu son bölümünde, daha önce belirlediğimiz varsayımlarla elde edilen bulguların karşılaştırması yapılacak ve elde edilen diğer önemli bulgular hakkında bilgi verilecektir. Bu çalışmalarda “Malatya Yetiştirme Yurdundaki Gençlerin Allah Tasavvuru” araştırma problemi olarak ele alınmıştır. Çalışmamızın amacı yetiştirme yurdunda kalan gençlerin Allah tasavvuru hakkında bir tespit yapmaktır. Bu araştırma yetiştirme yurdunda kalan gençlerin Allah tasavvurunda yetiştirme yurdunda kalma süreleri, cinsiyet ve yaş gibi özelliklerinin etkili olduğu varsayımını denemeyi amaçlamaktadır.

Çalışmanın giriş bölümünde araştırmanın konusu, problemi, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, anahtar kelimelerin tanımları ve metot ve teknikleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Birinci bölümde sosyal hizmetler ve yetiştirme yurtları hakkında bilgiler verilmiştir. Sosyal hizmetlerin tanımı tarihçesi, hizmet alanları üzerinde durulmuştur. Sonrasında ise asıl araştırma alanımız olan yetiştirme yurtlarına geçilmiştir. Yetiştirme yurtlarının tanımı genel durumu ve onların maddi ve manevi problemleri üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde gençlik çağı ve gelişimsel özellikleri, biyolojik, psikolojik, sosyal gelişim özellikleri, gençlikte din, yetiştirme yurdu gençliği ve Allah tasavvuru hakkında bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde araştırmadan elde edilen bulguların değerlendirilmesi yapılmıştır. İlk olarak ankete katılan gençlerle ilgili genel tespitler yapılmıştır. Gençlerin yaşları, cinsiyetleri anne-babalarının öğrenim durumları, anne-baba ile görüşme sıklığı, yetiştirme yurdunda kalma süreleri ve nedenleri, inanç durumları, ibadet etme veya etmeme durumları, arkadaş edinme durumları, dua etme ve Allah’tan istenen dilekler, kitle iletişim araçlarında ilgi duyulan alanlar, Allah tasavvuru, kader anlayışı, Allah’a duyulan ihtiyaç, güçlükler karşısında takınılan tavırlar hakkında bilgiler verilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara gelince;

Yetiştirme yurdunda barınan gençlerinin %53,13’ü erkek, %46,88’i ise kızdır. Gençlerin %45,31’i 16-17 yaş grubu arasında olduğu tespit edilmiştir.

Gençlerin %45,16'sının babalarının, %29,03'ünün annelerinin ölmüş olduğu öğrenilmiştir. %87,50'sinin ailesi parçalanmıştır. Ayrıca gençlerin anne-babalarının öğrenim durumlarının da oldukça düşük olduğu görülmüştür.

Gençlerin yurttaki kalma nedenlerinin başında maddi durumlarının kötü olması gelmektedir. İkinci sırada ise anne babanın vefat etmiş olması gelmektedir. Yurttaki kalma sürelerine gelince 9 kişi dışındaki gençler en az 5 yıldır yurttaki kalmaktadırlar. Yurttaki kalmadan önce gençlerin %45,66'sı köyde, %22,26'sı ilçe merkezinde ve %34,78'i de il merkezinde aileleriyle yaşamışlardır. Yurttaki kalmalarına rağmen gençlerin %12,28'i haftada bir, %12,28'i ayda bir, %8,77'si üç-beş ayda bir, %21,05'i bayramdan bayrama, %14,04'ü yılda bir aileleriyle görüşmektedirler. %31,58'lik genç grubu olan 18 kişiden 10'u tatillerde ailesiyle görüşmektedir, 4 kişi hiç görüşmemektedir. Yani gençlerin %85,96'sı aileleriyle irtibatlarını kesmemişlerdir.

Yetiştirme yurdunda kalan gençlerin dini bilgi konusunda kendilerini yeterli görüp görmeme durumlarına gelince %50,79'u yeterli dini bilgiye sahip olduğunu, %38,10'u kısmen dini bilgiye sahip olduğunu, %11,11'i ise yeterli dini bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Eksikliğini hissettikleri dini konuları öğrenme isteklerine gelince gençlerin %70,31'i eksikliğini hissettiği dini bilgileri öğrenmek istediğini, %26,56'sı bu bilgileri bazen öğrenmek istediğini, %3,13'ü ise öğrenmek istemediğini belirtmiştir. Dini konulara olan merakta ise gençlerin %29,69'u dini konulara karşı merakının aynı şekilde devam ettiğini, %51,56'sı dini konulara merakının gittikçe arttığını, %15,62'si dini konulara merakının azaldığını belirtmişlerdir.

64 kişilik denek grubundan 43 kişi Allah inancı konusunda kesin bir bilgiye sahipken; geri kalan 21 kişiden 19 kişi yeterli bilgiye sahip olmadıklarını veya şüphe taşıdıklarını ifade etmişler, 2 kişi ise bu soruya cevap vermemiştir. Allah'ın varlığına inanmayanlardan 4 tanesi kız iken 1 tanesi erkektir. Allah'ın varlığına inanma ya da inanmama konusunda özellikle okunan kitaplar, aile, okul öğretmenleri ve kendi zihinsel gelişimlerinin etkili olduğu görülmüştür. Anketi değerlendirilen gençlerin 58 tanesi yani %93,55'ı gibi büyük bir bölümü imanın şartlarının tümüne inandıklarını belirtmişlerdir. %3,23'si yani 2 kişi imanın şartlarına inandıklarını ancak bazılarını anlayamadıklarını, %1,61'i yani 1 kişi imanın şartlarından bazılarına inanıp bazılarına inanmadığı, %1,61'i ise imanın şartlarından hiçbirine inanmadıklarını beyan etmişlerdir.

Yaklaşık %6,40'lık bir gurubun imanın şartları konusunda bazı tereddütler yaşadıkları görülmüştür.

İbadetin Allah'ın sevgisini ve rızasını kazanmak için her şey olduğunu kabul ettiğimizde gençlerin %96,72'sinin ibadet ettiklerini %3,28'inin ise ibadet etmedikleri görülmektedir. 3 katılımcı ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır. İbadet eden yetiştirme yurdunda kalan gençlerinden 21 kişi "Allah'a karşı görevlerimi yerine getirdiğim için huzurlu olurum", 16 kişi "Allah'a yakın olduğumu düşünerek bir ürperti ve heyecan duyarım", 22 kişi "ibadet ederken kendimi güvende hissedirim", 1 kişi "herhangi bir şey hissetmem" derken 1 kişi ise başka seçeneğini işaretleyerek "çok mutlu olurum, bütün sıkıntılarımdan kurtulurum" ifadelerini kullanmışlardır. Gençlerin yaklaşık 3/5'i ibadet ederek kendisini güvende ve huzurlu hissetmektedir. İbadetlerin yapılmama sebebi olarak ta gençler ibadet etmeyi bilmediklerini, tembellikten dolayı, ibadet etmek için bir istek duymadıklarını belirtmişlerdir.

Allah'a dua etmeye gelince %57,81'i çok dua ettiğini, %28,12'si ara sıra dua ettiğini ve %14,06 sı da zor durumda kaldığı zaman dua ettiğini belirtmiştir. Dualarında ise daha çok günahlarının bağışlanmasını istemektedirler.

Allah'ın insana yansıyan sıfatı olarak gençler %43,55'i merhameti, %19,35'i sevgiyi, %6,45'i gücü, %8,06'sı korumayı, %12,90'ı adaleti, %3,23'ü cezayı, %6,45'i rızık verici özellikleri belirtmişlerdir. Allah'ın sıfatlarından akla ilk merhamet ve sevginin gelmesi onların bu konuda hissettikleri eksiklikleri Allah ile doldurmaya çalıştıklarını gösterebilmektedir. Gençlerin tamamı Allah'ın insanı sevdiğine vurgu yapmıştır. Allah sevgisine delil olarak da yaratılmış olmayı göstermişlerdir. Gençlerin %93,44 insanın güvenecek ve sığınacak bir varlığa ihtiyaç duyduğunu ve en iyi dayanacak sığınılacak varlığın Allah olduğunu belirtmişlerdir. Oranın bu denli yüksek olması gençlerin sığınmaya ve korunmaya duydukları ihtiyaçtan gelmektedir.

Yetiştirme yurdundaki gençlerden 4 kişi Allah'ın her zaman ve her yerde insanları korumadığını, 7 kişi bazen Allah insanları gerçekten koruyor mu? diye düşünüyor, 34 kişi ise Allah insanları bazı durumlar hariç genellikle koruduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. 16 kişi ise şu görüşlere yer vermiştir: "Allah'ın herkesi koruduğunu düşünüyorum", "Allah herkesi korur", "Allah herkesi her şeye karşı korur ve onları kötülüklerden korur", "her an her yerde koruduğunu düşünürüm", "Allah insanları en küçük şeylerden de korur".Ayrıca gençler yetiştirme yurdunda kalan gençlerin Allah

tarafından korunacağına inanmaktadırlar. Allah denince gençlerin aklına ilk olarak merhamet ve güç- kuvvet gelmektedir.

Kader konusunda gençlerden %33,33'ü insanın akıl ve irade sahibi olduğunu ve kendi kaderini kendisi çizebileceğini, %36,67'si insanın kendisine verilen akıl ve irade sayesinde kendi kaderinin bir kısmının değiştirilebileceğini ve %30'u da insanın ne kadar çalışırsa çalışsın kendi kaderini değiştiremeyeceğini ifade etmişlerdir. Kader konusundaki üç görüş de dengede gibi görünse de cümle kurma ve üç kelime uygulaması sonucu değiştirmektedir. Kurulan cümlelerde kaderin Allah tarafından belirlendiğini ve kesinlikle değiştirilemeyeceği ifade edilirken üç kelimedeki değiştirilemeyen ifadesi ağır basmaktadır. Allah'ın çok güçlü olması, kaderimizi yazması ve bunun değiştirilememesi, yaşanan olumsuzluklar için bir telafi olurken kader konusunda da teslimiyetçiliğin göstergesidir.

Yurtta nasıl bir ilgiyle karşılandıklarına gelince %28,33 katı bir disiplinle, %40,00 demokratik bir ortamla sevgi-saygı çerçevesinde hoşgörüyle, %10,00 şefkat ve himaye ile %6,67 kayıtsız ilgisiz olduğu ifade edilmiştir. Yurttaki arkadaşlıkta ise; gençlerden 30 kişi yetiştirme yurdunda arkadaşlık ilişkilerinin çok iyi ve aile gibi olduklarını, 20 kişi ise bazı kişilerle iyi arkadaşlık kurabildiği halde bazılarıyla aynı şekilde iyi arkadaşlık kuramadığını, 5 kişi az sayıda arkadaşı olduğunu, 6 kişi kimseye güvenmediğini belirterek genel olarak iyi bir arkadaşlığa sahip olduklarını görmekteyiz.

Gençler “arkadaş” kelimesine dostluk, kardeşlik, iyi ve kötü gün dostu, paylaşma, saygı, sadakat, dert ortağı vb. anlamlar yüklemektedirler.

Bir zorlukla karşılaştıklarında 5 kişi canının sıkıldığını ve isyan ettiğini ve isyan ettiğini 3 kişinin kaderimdir dediğini, 9 kişinin unutmaya çalıştığını, 34 kişinin sabredip bu durumdan kurtulmak için Allah'a dua ettiğini görmekteyiz. Bu da kader inancındaki teslimiyetçiliğin bir sonucudur.

Yurt gençlerine değiştirmek istediğiniz özelliğinizi yazın diye sordüğümüz soruyu hayatlarında değiştirmek istedikleri şeyler olarak cevap vermişlerdir. Buna göre gençlerin %9,38'i anne-babasını, %1,56'sı kaderini, %1,56'sı okulunu, %1,56'sı sınıfını, %21,88'i yaşamını, %3,18'i yurdunu, %1,56'sı zamanı değiştirmek istemişlerdir. Ayrıca %59,38'ide sorumuza cevap vermemiştir. Cevap verenlere baktığımızda hayatlarından memnun olmadıklarını gördük.

Elde ettiğimiz bulgular sonucunda, yetiştirme yurdu gençlerinin inanç boyutları, ibadet boyutları, kendi kişilik algıları, Allah tasavvurları, dua ve duadan beklentileri, kader inançları ve bu inancın hayata bakış açılarına etkileri vb. durumların gençlerin cinsiyet, yaş, yetiştirme yurduna gelme nedenleri arasında bir değerlendirme yapılmıştır.

Doğruluğu kanıtlanın varsayımlarımız şunlardır:

1. Aile ortamından uzak bir ortam olan yetiştirme yurdunda kalmak gencin Allah tasavvurunun şekillenmesinde etkili olmuştur.
2. Yetiştirme yurdu gençliğinin yaş, cinsiyet ve yurtda kalma süreleri Allah algılanışında farklılaşmalar meydana getirmiştir..
3. Gençlerin yetiştirme yurtlarında bulunmaları onların kader inançlarını etkilemiştir.
- 4-Yetiştirme yurdu gençlerinin kader inançları onların yaşadıkları olumsuz tecrübelerini telafi etme yönünde şekillenmiştir.
5. Yetiştirme yurdu gençleri kader konusunda teslimiyetçi bir yaklaşıma sahiptir.
6. Yetiştirme yurdu geçliği, dini şüphe yaşamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akseki, Ahmet Hamdi; **İslam Dini**, Nur Yayınları, Ankara, 1993.
- Armaner; Neda, **Din Psikolojisine Giriş**, Cilt I. Ayyıldız matbaası, Ankara, 1980.
- Arslantürk, Zeki; **Sosyal Bilimler için Araştırma Metot ve Teknikleri**, Çamlıca yay., İstanbul 2001.
- Aslan, Behzet; Kurum **Bakımında Bulunan Korunmaya Muhtaç Çocukların Davranış Sorunları**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1997.
- Ay, Mehmet Emin; **Çocuklarımıza Allah'ı Nasıl Anlatalım**, Timaş Yayınları, İstanbul, 1993.
- Baş, Türker; **Anket**, Seçkin yay. , Ankara, 2001.
- Binbaşoğlu Cavit; Ruh Sağlığı Bilgisi, Kişilik: Gelişimi ve Eğitimi, Binbaşoğlu Yayınevi Ankara1983.
- Buhari, Ebu Abdillâh Muhammed b. İsmail; **Sahihu'l- Buhari**, İstanbul, 1972.
- Bulut, Işıl; Özdemir, Uğur; “ **Yetiştirme yurtları ve Gençlik Liderliği**”, Sosyal Hizmetler Dergisi, Başbakanlık SHÇEK Yay. , c.1, sy. 7, Ankara, 1998
- Cılga, İbrahim; **Korunmaya Muhtaç Gençlerin Sorunları ve Yetiştirme Yurtları**, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Ankara, 1989.
- Demir, Orhan; **Yetiştirme Yurdu Geçliği ve Din Eğitimi**, Düşünce yay. , İstanbul, 2004.
- Dinçel, Esen; **Ergenlik Dönemi Gelişimsel Ödevleri ve Psikolojik Problemler**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.
- Erden, Münire; Akman, Y.; **Eğitim Psikolojisi**; Arkadaş Yayınevi, Ankara, 1997.
- Gözler, Mehmet Fatih; **Yetiştirme Yurdunda Kalan Çocuklarda Firar Nedenleri**, Yüksek lisans Tezi, Niğde Üniv., Niğde, 2007.
- Hökelekli, Hayati; **Din Psikolojisi**, T.D.V.Y., Ankara, 1993.
- Hökelekli, Hayati; **Ergenlik Çağı Gençlerinin Dinî Gelişimi**, Doktora Tezi, Bursa, 1980.
- Işık, Elif; **Yetiştirme Yurdunda Kalan Gençlerin Sorunlarla baş etmeleri**, Yüksek Lisans Tezi, Bolu, 2006.
- Konuk, Yurdagül; **Okul Öncesi Çocuklarda Dini Duygunun Gelişimi ve Eğitimi**, T.D.V.Y., Ankara, 1994.
- Kula, M.Naci; **Kimlik ve Din**, Ayışığı Kitapları, İstanbul, 2001.
- Kulaksızoğlu, Adnan; **Ergenlik Psikolojisi**, Remzi Yayınları, İstanbul, 2000.
- Kuşat, Ali; “**Fatih Sultan Mehmet'in Kişiliği ve Fetihteki Rolü**”, E.Ü.S.B.E.Dergisi 14.Sayı, 2003/1.
- Mehmetoğlu, Ali Ulvi, **Kişilik ve Din**, Dem Yayınları, İstanbul 2004.

- Müslim, b. Haccac el-Kuşeyri en-Neysâbü'rî, **Sahihu Müslim**, 1. bs. , Beyrut, 1955.
- Özbaydar, Belma; **Din ve Tanrı İnancının Gelişmesi Üzerine Bir Araştırma**, Baha Matbaası, İstanbul, 1970.
- Özcan, Mehmet Tefik; **Ruhi Bunalımlar ve İslam Ruhiyatı**, Güven Matbaacılık Ankara, 1985.
- Peker, Hüseyin; **Din Psikolojisi**, Çamlıca Yay., İstanbul, 2003.
- SHÇEK 2007 Faaliyet Raporu
- Spengle, Rechablave Maria Anne; **Ergenlik Psikolojisi Ergen ve Dünyası**, Çev. Bekir, Onur, Ankara, 1995.
- Şahin, Adem; **Yetiştirme Yurtlarındaki Gençlerin Dinî Duygu, Düşünce, Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma**, Konya, 1993.
- Ulu, Mustafa; **Üniversite Gençliğinin Dini İnanış ve Davranışları**, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2006.
- Varış, Fatma; **Ergenin Gelişimine Etki Yapan Kültürel Faktörler**, A.Ü.E.F.Y. , Ankara, 1968.
- Vegote, Antonine; **“Ergenlikte Din”**, Çev. Erdoğan, Fırat, A.Ü.İ.F.D. , c.24, A.Ü.İ.F.D. ,Ankara, 1981.
- Yahya, Bozkurt; **14-18 Yaş Grubu Tutuklu Olan ve Olmayan Ergenlerin Reddetme Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.
- Yavuz, Kerim, **Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi (7 – 12 Yaş)**, Diyanet İşleri Başk. Yay. Ankara, 1983.
- Yavuzer, Haluk; **Ana-Baba ve Çocuk**, Remzi kitabevi, İstanbul, 1993.
- Yörükoğlu, Atalay; **Gençlik Çağı**, Özgür Yayın Dağıtım, İstanbul, 1998.
- <http://www.shcek.gov.tr/Yayinlar/Faaliyet-Raporlari/2007.FAALİYET.RAPORU.pdf> Temmuz, 2008.
- <http://www.shcek.gov.tr/Arastirmalar/cocuk.doc> Temmuz, 2008
- (Toplum ve Siyaset Kemal Gökcan, Yetiştirme Yurtları Deneyimi)
- <http://www.toplumvesiyaset.com/yaziOku.php?id=475> Ağustos, 2008
- 27.05.1983 tarih ve 18059 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanan 2828 sayılı SHÇEK Kanunu, md.3/b. ,
- http://www.shcek.gov.tr/Kurumsal_Bilgi/Mevzuat/Kanunlar/2828.asp, Temmuz.2008.

EKLER

Bu anket, hazırlanmakta olduğumuz Yüksek lisans tezinin araştırma kısmını oluşturmaktadır. Bu tür bilimsel çalışmaların önemini takdir edeceğinize ve yardımcı olacağınıza inanıyoruz. Bu anketin uygulanması için yasal onay ve izin alınmıştır.

Anket formlarında vereceğiniz cevaplar, yalnızca araştırmacı ve danışman tarafından incelenecek ve kesinlikle gizli tutulacaktır. Sonuçların öğretmenleriniz ve okul idaresi tarafından görülmesi ve değerlendirilmesi söz konusu değildir.

Anketin doldurulması konusunda göstereceğiniz ilgi, yardım ve işbirliğine şimdiden teşekkür ederiz. Dersinizde başarılar dileriz.

ANKETİ DOLDURURKEN LÜTFEN AŞAĞIDAKİ NOKTALARA DİKKAT EDİNİZ

Lütfen soruları dikkatlice, tek tek okuyarak cevaplayınız ve boş bırakmayınız. Sağlıklı bir sonuç için bütün sorulara cevap verilmesi yararlı olacaktır.

Bütün sorularda yalnızca sizin görüşleriniz istenmektedir. Önemli olan nokta , sizin ne düşündüğünüzdür. Lütfen kendi görüşlerinizi belirtiniz.

Lütfen formlara **İSİMLERİNİZİ YAZMAYINIZ.**

ARAŞTIRMAYI YAPAN

Şükran DEMİRCİ

Erciyes Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Öğrencisi

ARAŞTIRMAYI YÖNETEN

Doç. Dr. Ali KUŞAT

Erciyes Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

Din Psikolojisi Bilim Dalı

Öğretim üyesi

ANKET FORMU

1-Kaç yaşındasınız? 1 () 12-13 2 () 14-15 3 () 4 () 16-17 5 () 18

2 – Cinsiyetiniz? 1 () Kız 2 () Erkek

3 – Babanız 1 () Sağ 2 () Öldü

4 - Anneniz: 1 () Sağ 2 () Öldü

5 () Anne baba 1 () Birlikte yaşıyor 2 () Ayrıldılar

6 – Babanızın öğrenim durumu

1 () Okur- yazar değil

2 () Okur- yazar

3 () İlkokul mezunu

4 () Ortaokul mezunu

5 () Lise mezunu

6 () Üniversite mezunu

7 – Annenizin öğrenim durumu

1 () Okur- yazar değil

2 () Okur- yazar

3 () İlkokul mezunu

4 () Ortaokul mezunu

5 () Lise mezunu

6 () Üniversite mezunu

8 – Yetiştirme yurduna gelme nedeninizi yazar mısınız?

.....

9 – Kaç yıldır Sosyal Hizmetlere bağlı yurtlarda kalıyorsunuz? yıldır.

10 – Çocuk yuvasına veya yetiştirme yurduna gelmeden önce nerede ve kiminle yaşıyordunuz. (Noktalı yerlere kiminle kaldığınızı yazınız.)

1 () Köyde-Kasabada.....

2 () İlçe merkezinde.....

3 () İl merkezinde.....

11 – Anne babanız yaşıyorlarsa ne sıklıkla görüşüyorsunuz?

1 () Haftada bir

2 () Ayda bir

3 () Üç- beş ayda bir

4 () Bayramdan bayrama

5 () Yılda bir

6 () Başka.....

12 - Yeterli dini bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

1 () Evet

2 () Kısmen

3 () Hayır

13 – Eksikliğini hissettiğiniz dini bilgileri öğrenmek ister misiniz?

1 () Evet

2 () Bazen hissediyorum

3 () Hayır

14 – Allah'ın varlığı konusunda inancınıza en uygun ifade aşağıdakilerden hangisidir?

1 () Allah'ın varlığına inanıyorum fakat çözemediğim bazı hususlar var.

2 () Ailem ve çevremdekiler Allah'ın varlığını kabul ettikleri için bende inanıyorum.

- 3 () Allah'ın varlığına inanmıyorum.
- 4 () Allah'ın varlığına kesin olarak inanıyor ve hiçbir şüphe taşımıyorum.
- 5 () Allah'ın varlığına ilgi duyuyorum fakat bu konuda belirli bir fikrim yok.
- 6 () Allah'ın varlığı konusuna ilgi duymuyorum.
- 7 () Başka.....

15 – Allah'ın varlığına inanma yada inanmama hakkındaki kararının oluşmasında aşağıdaki faktörlerden hangileri en çok etkili olmuştur? (En fazla üç tane işaretleyiniz.)

- 1 () Ailem
- 2 () Okuduğum kitaplar
- 3 () Okul öğretmenlerim
- 4 () Yurt müdürü ve rehber öğretmenlerim
- 5 () Arkadaşlarım
- 6 () Dindar olarak gördüğüm bazı kişiler ve din adamları
- 7 () Kendi zihinsel gelişimin etkisi
- 8 () Başımdan geçen olaylar (Lütfen belirtiniz.)
- 9 () Başka

16 – İnanç bakımından kendinizi değerlendiriniz.

1 () Allah'a meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, yani imanın şartlarına ve inanılması gerekenlerin tümüne inanıyorum.

2 () İmanın şartlarına inanıyorum ama bazılarını pek anlamıyorum.

Mesela.....

3 () İmanın şartlarından bazılarını inanıyor bazılarını inanmıyorum.

Mesela.....

4 () İmanın şartlarından bazılarında şüphe duyuyorum.

Mesela.....

5 () 1.Maddede sayılanların hiçbirisine inanmıyorum

17 – Zaman zaman Allah'a ibadet eder misiniz?

1 () Evet 2 () Hayır.

18 – Allah'a ibadet ediyorsanız neler hissediyorsunuz?

1 () Allah'a karşı görevlerimi yerine getirdiğim için huzurlu olurum

2 () Allah'a yakın olduğumu düşünerek bir ürperti ve heyecan duyuyorum

3 () İbadet ederken kendimi güvende hissedirim

4 () Herhangi bir şey hissetmem

5 () Başka.....

19 – İbadetleri yapamıyorsanız sizce bunun sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

1 () İbadetleri zor ve yorucu buluyorum

2 () Bilmediğim için yapamıyorum

3 () Tembellikten yapamıyorum

4 () İçimden ibadet etmek gelmiyor.

5 () Başka.....

20 – Gazete ve dergilerde en çok ilginizi çeken konular hangileridir? (üç tanesini işaretleyiniz)

1 () Magazin

6 () Dini konular

2 () Spor

7 () Eğitsel ve bilimsel değeri olanlar

3 () Yıldız falı

8 () Siyasi haberler

4 () Dert köşeleri

9 () Ekonomi haberleri

5 () Cinsel konular

10 () Tümü

11 () Başka.....

21 – Televizyon programlarından hangilerini daha çok seyrediyorsunuz? (üç tanesini işaretleyiniz)

1 () Haberler

6 () Çocuk programları

2 () Spor programları

7 () Filmler

3 () Müzik eğlence programları

8 () Tümü

4 () Din ve ahlak programları

9 () Sırlı ve gizemli kısa filmler

5 () Belgeseller

10 () Başka.....

22 – Hangi tür müzikleri daha çok dinliyorsunuz?

1 () Türk sanat müziği

2 () Türk halk müziği

3 () Pop müzik

4 () Dini musiki, ilahiler

5 () Arabesk müzik

6 () Başka.....

23 – Yetiştirme yurdu dışında arkadaşlarınız var mı?

1 () Evet

2 () Hayır

24 – Yetiştirme yurdunda arkadaşlık ilişkileriniz nasıldır?

1 () Çok iyidir, hepimiz bir aile gibiyiz.

2 () Bazıları ile iyi arkadaşlık kurarken diğer bazıları ile aynı şekilde iyi arkadaşlık kuramıyorum

3 () Az sayıda arkadaşım var

4 () Kimseye güvenemiyorum o yüzden arkadaşım yok

5 () Başka.....

25 – Seçeceğiniz arkadaşta ne gibi özellikler ararsınız?

.....

.....

26 –Arkadaşlarınızla yaptığınız sohbetlerde dini konulardan da bahseder misiniz?

- 1 () Evet, konuşuruz.
- 2 () Hayır, konuşmayız

27 – (26. Soruya evet cevabı verenler cevaplayacak)

Arkadaşlarınızla konuştuğunuz dini konular aşağıdakilerden hangilerini daha çok içermektedir?

- 1 () Allah hakkında
- 2 () Hz Muhammed hakkında
- 3 () Cennet-cehennem hakkında
- 4 () Melek – şeytan hakkında
- 5 () İbadetler hakkında
- 6 () Kader hakkında

28 – Sizce yaşamın anlamı nedir?

- 1 () Herkesin beğendiği bir insan olmak
- 2 () Çok zengin ve çok meşhur olmak
- 3 () Bence hayatın hiçbir anlamı yok
- 4 () Mutlu bir aile içerisinde yaşamak
- 5 () Başka.....

29 – Sizce iyi bir insan olmanın en önemli üç özelliği nedir?

- 1 () Çok çalışkan olmak
- 2 () İyi bir eğitim görmüş olmak
- 3 () Zengin olmak
- 4 () İyi bir aileden gelmek
- 5 () Dindar olmak
- 6 () Ahlaklı olmak
- 7 () Şöhretli ve ünlü olmak
- 8 () Şanslı olmak
- 9 () Başka.....

30 – Şayet değiştirebilme imkânınız olsaydı değiştirmek isteyeceğiniz üç özelliğiniz neler olurdu?

- 1 2 3

31 – İnsanın Allah’a ihtiyacı var mıdır? O’na inanması, sığınması, güvenmesi şart mıdır?

- 1 () Ben önce kendime güvenirim. Başarıdan, paradan ve güçten başka insana güven veren başka bir güvence kaynağının olmadığını düşünüyorum.

2 () Bazen kendi kendime “Allah’ın yardımı olmadan kişi kendine yeterli olamaz mı?” diye düşünüyorum.

3 () Her insanın dayanacak güvenecek bir şeye ihtiyacı vardır. En iyi dayanacak, güvenecek yerde her şeye gücü yeten Allah’tır.

32 – Allah’a dua ediyor musunuz?

1 () Çok dua ediyorum

2 () Ara sıra dua ediyorum

3 () Zor durumda kaldığım zaman dua ediyorum

4 () Hiç dua etmiyorum

33 – Dualarınızda Allah’tan en çok neyi istersiniz?

1 () İşlerimde başarılı olmayı

2 () Manevi sıkıntılardan kurtulmayı

3 () Maddi sıkıntılardan kurtulmayı

4 () Günahlarımın affedilmesini

5 () Zengin olmayı

6 () Sağlıklı ve huzurlu olmayı

7 () Hepsi

8 () Başka.....

34 – Büyüdükçe dini konulara karşı merakınızda bir azalma veya artma hissediyor musunuz?

1 () Dini konulara karşı merakım aynı şekilde devam ediyor.

2 () Dini konulara merakım gittikçe artıyor.

3 () Dini konulara merakım gittikçe azalıyor.

7 () Başka.....

35 – Bir zorlukla karşılaşırsanız bu sorunu çözmek için ne yaparsınız?

1 () Canım sıkılır ve isyan ederim.

2 () Kaderimdir deyip bir şey yapmam.

3 () Unutmaya çalışırım.

4 () Sabrederim ve bu durumdan kurtulmak için Allah’a dua ederim

5 () Başka.....

36 – “Allah insanları tehlike ve kötülöklere karşı korur.” Düşüncesine katılırmısınız?

1 () Allah’ın her zaman ve her yerde insanı korumadığını düşünüyorum.

2 () Bazen Allah insanları gerçekten koruyor mu? Diye düşündüğüm olur.

3 () Allah insanları bazı durumlar hariç genellikle koruduğunu düşünüyorum.

6 () Başka.....

37 – Aşağıdaki ifadelerden hangisi düşüncenizi en iyi yansıtmaktadır?

- 1 () İnsan akıllı ve irade sahibi bir varlıktır. Bu sebeple kendi kaderini tamamen kendisi çizer.
- 2 () İnsan kendisine verilen akıl ve irade sayesinde kaderine bir miktar yön verebilir. Ama yinede elinde olmayan hususlar vardır.
- 3 () İnsan ne kadar çabalarsa çabalasın alnına yazılmış olan kaderini değiştiremez.

38 – Dini konularda sormak istediğiniz sorular varsa lütfen bunları yazınız?

- 1 ()
- 2 ()
- 3 ()
- 4 ()
- 5 ()

39 –Allah’ın hangi sıfatının insanlar üzerinde daha etkili olduğunu görüyorsunuz?

1 () Merhamet	2 () Sevgi
3 () Güç ve kuvvet	4 () Koruma
5 () Adalet	5 () Cezalandırma
6 () Rızık verme	7 () Başka.....

40 – Yetiştirme yurdunda genel olarak nasıl bir ilgiyle karşılaşıyorsunuz?

- 1 () Katı bir disiplinle
- 2 () Demokratik bir ortamla, sevgi-saygı çerçevesinde hoşgörüyle
- 3 () Şefkat ve himaye ile
- 4 () Kayıtsız ilgisiz bir şekilde
- 5 () Başka.....

41 – Sizce Allah insanı seviyor mu?

- 1 () Evet
- 2 () Hayır
- 3 () Kısmen
- Niçin?.....

42 – Parantez içindeki kelimelerden oluşan birer cümle yazınız.

- 1 (Allah-kader-insan)
- 2 (Allah-sevgi-azap)
- 3 (Allah- güç-insan)
- 4 (Allah-dua)

- 5 (zayıflık-kader-insan)
 6 (aile-yetiştirme yurdu-insan)
 7 (kader-yetiştirme yurdunda kalan kişi)
 8 (Allah-yetiştirme yurdunda kalan kişi)

43 – Aşağıdaki kelimelerin her biri için ayrı ayrı aklınıza gelen üç kelime yazınız.

1-Allah	1).....	2).....	3).....
2-Aile	1).....	2).....	3).....
3-Arkadaş	1).....	2).....	3).....
4-Kader	1).....	2).....	3).....
5-Güven	1).....	2).....	3).....
6-Korku	1).....	2).....	3).....
7-Huzur	1).....	2).....	3).....
8-Sevgi	1).....	2).....	3).....
9-Anne	1).....	2).....	3).....
10-Baba	1).....	2).....	3).....
11-Yetiştirme yurdu	1).....	2).....	3).....

44 – Aşağıdaki durumlar açısından kendinizi değerlendiriniz.

	Her Zaman	Bazen	Hiçbir Zaman
1- Gelecekle ilgili aşırı kaygılarım var.	()	()	()
2- Kendimi aşırı utangaç hissediyorum.	()	()	()
3- Kendime hiçbir konuda güvenemiyorum.	()	()	()
4- Kendimi çok yalnız hissediyorum.	()	()	()
5- Nedenini bilmediğim kaygılarım, korkularım var.	()	()	()
6- Hiç kimsenin beni anlayamadığını düşünüyorum.	()	()	()
7- Benim de başkaları kadar güzel özelliklerim var	()	()	()
8- İnsanlardan uzaklaşmak yalnız kalmak istiyorum.	()	()	()
9- Hayatı dolu dolu yaşıyorum.	()	()	()
10- Hayatta bir amacım yok.	()	()	()
11- Çok sevecen, şakacı, güler yüzlü birsiyim.	()	()	()
12- Bütün insanlarla iyi ilişkiler kurarım, insanlarla birlikte			
13- olmak hoşuma gidiyor	()	()	()
14- Öfke, düşmanlık gibi olumsuz duygularımı gerektiği gibi kontrol edemiyorum.	()	()	()

45- Anket ile ilgili düşüncelerinizi veya eklemek istediğiniz görüşlerinizi yazar mısınız.

ANKET UYGULAMASI İLE İLGİLİ İZİN BELGELERİ

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.SÇE.4.44.00.00. 252.99-

KONU : Anket Çalışması

05 AĞU 2008

KIZ YETİŞTİRME YURDU MÜDÜRLÜĞÜNE
MALATYA

İlgi: Erciyes Üniversitesi Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığının 21.07.2008 tarih ve 0500 sayılı yazısı.

İlgi sayılı yazıya istinaden; Yüksek Lisans öğrencisi Şükran ALAÇAM'ın kuruluşunuzda yapacağı anket çalışması ile ilgili alınan onay ekte sunulmuştur.
Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Murat KONAN
İl Sosyal Hizmetler Müdürü

EK:
- Onay(1Adet)

Dağıtım:
1- Kız Yetiştirme Yurdu Müdürlüğüne
2- Erkek Yetiştirme Yurdu Müdürlüğüne

Karakavak Mevkii Özsan Sanayi Karşısı İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü/MALATYA
Tel:0422 2380063-238 20 50 Faks: 0422 238 29 47

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.SÇE.4.44.00.00.252.99 -

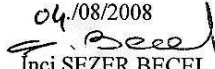
KONU : Anket Çalışması

VALİLİK MAKAMINA
MALATYA

Erciyes Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının göndermiş olduğu 21/07/2008 tarih ve 1093-0500 sayılı yazısında Üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Psikolojisi Bilim Dalı yüksek lisans programı tez dönemi öğrencisi Şükran ALAÇAM DEMİRCİ'nin, İl Müdürlüğümüze bağlı Kız ve Erkek Yetiştirme Yurdunda yazımız ekinde gönderilen anketi uygulamak istediğini belirtmektedir.

Şükran ALAÇAM DEMİRCİ'nin söz konusu yüksek lisans tez çalışması ile ilgili adı geçen Kuruluşlarımızda anket uygulamasına izin verilmesi hususunu;
Olurlarınıza arz ederim.

Murat KONAN
İl Sosyal Hizmetler Müdürü

OLUR
04/08/2008

İnci SEZER BECEL
Vali a.
Vali Yardımcısı

ÖZGEÇMİŞ

Şükran DEMİRCİ

Kişisel Bilgiler

T.C. Kimlik: 38242501184

Doğum Tarihi: 01.05.1979

Doğum Yeri: Malatya

Medeni Durum: Evli

Adres: Ceyhan mah. Çorbacılar Sok. Burcu Apt. 5/2 46300
Elbistan /KARAMANMARAS

E-Posta: nazenin97@hotmail.com

Eğitim Bilgileri

	Bölüm	Okul	Mezuniyet Tarihi	Şehir
Yüksek lisans:	Felsefe ve Din Bilimleri / Din Psikolojisi	Erciyes Üniversitesi	2009	Kayseri
Lisans:	İlahiyat Fakültesi/	İnönü Üniversitesi	2003	Malatya
Lise:		Malatya İmam Hatip Lisesi	1996	Malatya
Ortaokul:		Malatya İmam Hatip Lisesi	1993	Malatya
İlkokul:		İsmet Paşa İlkokulu	1989	Malatya

**Tezsiz Yüksek Lisans Sosyal Bilimler Enstitüsü Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi
Öğretmenliği Formasyon 2005 Ankara**